

Jan Wawrzyńczyk
Piotr Wierzchoń
Łukasz Borchmann

* * *

Sześćciolecie Narodowego Fotokorpusu Języka Polskiego

**Sześćciolecie
Narodowego
Fotokorpusu
Języka
Polskiego**

Jan Wawrzyńczyk
Piotr Wierzchoń
Łukasz Borchmann

* * *

**Sześćciolecie
Narodowego
Fotokorpusu
Języka
Polskiego**

Recenzenci

Jolanta Mędeńska-Guz

Katarzyna Wojan

Redaktor prowadzący

Katarzyna Bielawska-Drzewek

Redakcja

Magdalena Orczykowska

Korekta

Wydawca

Projekt okładki i stron tytułowych

Anna Gogolewska

Ilustracja na okładce

Fotocyfry z NFJP

Skład i łamanie

Dariusz Górski

Publikacja dofinansowana ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

© Copyright by Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2021

Jan Wawrzyńczyk ORCID 0000-0003-2011-3240

Piotr Wierchoń ORCID 0000-0002-7658-5362

Łukasz Borchmann ORCID 0000-0003-4409-8356

ISBN 978-83-235-4819-5 (druk)

ISBN 978-83-235-4827-0 (pdf online)

ISBN 978-83-235-4835-5 (e-pub)

ISBN 978-83-235-4843-0 (mobi)

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego

00-838 Warszawa, ul. Prosta 69

e-mail: wuw@uw.edu.pl

księgarnia internetowa: www.wuw.pl

Wydanie 1, Warszawa 2021

Druk i oprawa

POZKAL

Dokładność, gruntowność i jasność są kresem, do którego usiłowania
każdego znakomitszego słownikarza zdążać powinny.

August Bielowski, cytat ze *Słownika języka polskiego* S.B. Lindego

Spis treści

Uwagi wstępne	9
Cel projektu	10
Podstawa metodologiczna	10
Dotychczasowy dorobek ekscerpcyjny dla XX wieku	11
Znaczenie nowych prac leksykograficznych	11
Struktura NFJP	12
Kwestia komponentów latentnych informacji leksykograficznej w NFJP	12
Przykłady informacji nieodzwierciedlonej w hasłowniku NFJP	14
Czy NFJP dezinformuje?	42
Bibliografia	44
Fotomateriały. Świadectwo danych z roku 1898	47

Uwagi wstępne

Projekt o nazwie „Narodowy Fotokorpus Języka Polskiego” (dalej: NFJP) realizowany był od połowy roku 2014 do połowy roku 2020 dzięki wsparciu finansowemu udzielonemu w formie grantu przyznanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach rządowego konkursu Narodowy Program Rozwoju Humanistyki. W stosownej umowie, zawartej między Ministerstwem a Uniwersytetem Warszawskim jako jednostką naukową prowadzącą ów grant, znajduje się informacja o podtytule projektu: „Fotodokumentacja słownictwa XX w.”.

Ogólnie, w celach marketingu naukowego przedsięwzięcie było już przedstawiane w kilku niewielkich publikacjach (por. Wawrzyńczyk, Wierchoń 2016; Wawrzyńczyk 2017; Wawrzyńczyk, Wierchoń 2017). Ma ono charakter unikatowy, jego celem była konstrukcja największego w dziejach leksykografii języka polskiego zbioru danych – poświadczeń cytatowych (głównie zdaniowych, nierzadko wielozdaniowych) dla około 250 000 haseł słownikowych, z jednego tylko stulecia, poświadczeń jednostek ujmowanych jako obiekty leksykograficzne zgodnie z kilkuwiekową tradycją, której istotnym składnikiem, jednym z fundamentów, jest 11-tomowy *Słownik języka polskiego*, opracowany przez zespół pod kierunkiem Witolda Doroszewskiego (por. Doroszewski 1958–1969). Słownik ten, dziś traktowany powszechnie jako dzieło klasyczne, kapitalne, liczy około 125 000 haseł.

Po sześciu latach pracy nad NFJP nadszedł czas na pewne etapowe podsumowanie naszych wysiłków i zarazem nakreślenie nowych zadań, nowych perspektyw, by uzyskane dotychczas wyniki można było implementować owocnie (i równocześnie autokrytycznie) w przyszłości.

Pryncypialną nowość w opracowaniu naszego ćwierćmilionowego zbioru haseł polszczyzny XX wieku stanowi forma podawcza: poświadczenia cytatowe prezentowane w NFJP, a umieszczone w najdostępniejszej bibliotece świata, czyli w internecie (na stronie: www.nfjp.pl). To nie ręcznie ekscerpowane wyimki z tekstów źródłowych, lecz fotocyfry, gwarantujące absolutną zgodność wyimka z jego źródłem drukowanym (ewentualnie, zupełnie wyjątkowo – rękopiśmiennym). Brak tej zgodności był i nadal bywa – w nowych słownikach, nietworzonych z zastosowaniem techniki fotoekscerpcji –

przyczyną najrozmaitszych licznych błędów, zniekształceń, w tym powoływania do życia, wprowadzania do obiegu fikcyjnych bytów leksykograficznych, które w anglosaskiej literaturze krytycznej określa się mianem *ghost words* (por. w odniesieniu do opracowania: Doroszewski 1958–1969 pracę Wawrzyńczyk 2010 i Wawrzyńczyk 2016).

Zasada doboru haseł z ustalonego zbioru tekstów źródłowych do hasłownika NFJP – w jego części dwudziestowiecznej – jest elementarnie prosta: trafić do niego powinna każda jednostka nieobecna w dziele Władysława Kokowskiego, pierwszym polskim słowniku ortograficznym XX wieku (Kokowski 1903). W efekcie na podstawie kryterialnej bazy Władysława Kokowskiego sprzed niemal 120 lat powstała baza leksykalna o znacznej objętości, wykraczająca bardzo mocno, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym, poza którykolwiek słownik ogólny (czy to tak zwane narodowe, czy inne zasłużone dzieła) języka polskiego.

Cel projektu

Uzyskana baza ma – dzięki nadzwyczaj poważnej liczbie innowacyjnych w formie poświadczeń fotocytatowych – określone znaczenie dla badań nad zasobem i rozwojem słownictwa polszczyzny XX wieku. Każdy ekscerpt jest dokładnie zlokalizowany, to znaczy podaje się nazwę dokumentu, z którego pochodzi. Jednocześnie, obligatoryjnie, ekscerpty zostały dokładnie scharakteryzowane pod względem chronologicznym, czyli odnotowuje się datę roczną ich wystąpienia w tekście.

Zaznaczyć należy, że dla pierwszej połowy XX wieku, w tym dla szczególnie doniosłego w aspekcie dziejo- i kulturotwórczym dwudziestolecia międzywojennego, rejestry leksyki są nader skąpe i ograniczają się do systematycznych ekscerpcji realizowanych przez zaledwie kilku badaczy, konstruktorów NFJP właśnie. Początki rejestracji regularnych sięgają epoki przedfocycytatograficznej, wyznaczają je dwie prace: Wawrzyńczyk 1987 i Wawrzyńczyk 1989. Skokowe zwielokrotnienie danych dwudziestowiecznych otwiera możliwość różnych zastosowań, prowadzenia badań morfologicznych, badań w zakresie kontaktów międzyjęzykowych na poziomie leksykalnym, badań w zakresie frazeologii (w najszerszym rozumieniu tego dziś już nieostrego terminu), analiz stylometrycznych itp.

Podstawa metodologiczna

W zakresie idei inicjującej masową ekscerpcję słownictwa XX wieku najwięcej waży prace dokumentacyjne Jana Wawrzyńczyka (por. Bibliografia), które zaczęły się pojawiać regularnie od końca lat 80. XX wieku. Istota tych prac polega na sięgnięciu do materiałów tekstowych, które (1) nigdy wcześniej nie były ekscerpowane pod kątem leksykograficznym bądź (2) ekscerpowane, wybierane do ekscerpcji były, ale wyrywkowo, bez jakiegokolwiek planu, niesystematycznie.

Z kolei ramowa podstawa metodologiczna dla prac fotodokumentacyjnych przejęta zostaje z opracowań Piotra Wierzchoń, zwłaszcza z monografii: Wierzchoń 2008a. Realizacja tak szerokiego zadania nie byłaby możliwa bez wyboru odpowiedniej, niezbędnej tu teorii optymalizacyjnej w systemie zadaniowo-zasobowym (por. np. Węglarz 1981). System ten sprowadza się do jednoznacznego wyszczególnienia zasobów, zadań oraz czasu, w którym zadania te muszą zostać wykonane. Szczegółowe rozwiązania pozwalające na realizację tego przedsięwzięcia opracowane zostały wspólnie przez Łukasza Borchmanna i P. Wierzchoń.

Dotychczasowy dorobek ekscerpcyjny dla XX wieku

Odpowiednie dane szczegółowe zawiera Bibliografia umieszczona na s. 44–49 niniejszego tomu. Prezentuje ona zarówno prace okresu przedfotocytatograficznego dziejów leksykografii, jak i późniejsze, oparte na metodologii i technikach fotokorpusowych. Ze względu na znaczny przyrost publikacji z zakresu fotoleksykografii od 2008 roku można już mówić o narodzinach lingwistyki fotokorpusowej. Chcielibyśmy podkreślić, że jednym z czynników determinujących narodziny i szybki rozwój fotoleksykografii były osiągnięcia (i potknięcia, niekiedy bardzo przykre¹, którym w ostatecznym rozrachunku przypisujemy wartość pozytywną) naszych poprzedników zajmujących się leksyką polską XX wieku; szczegóły bibliograficzne por. w: Wawrzyńczyk 1993; Wawrzyńczyk 1999; Wawrzyńczyk 2011.

Znaczenie nowych prac leksykograficznych

Przy radykalnie zakrojonej ekscerpcji ze źródeł tekstowych, które do dziś przez badaczy nie były jeszcze brane pod uwagę – z różnych powodów: i subiektywnych (niewystarczające kompetencje źródłoznawcze), i obiektywnych (brak dostępu do części zasobów bibliotecznych) – poznanie polszczyzny XX wieku jest obecnie możliwe na znacznie pełniejszą skalę. Mówić należy o tak wielkiej już kumulacji zupełnie nowych danych, że to poznanie na poziomie leksykalnym, derywacyjnym, w parametrach morfologicznych, ortograficznych, stylistycznych, frekwencyjnych, geograficznych itp. implikować będzie głęboką rewizję wielu dotychczasowych poglądów na język polski, także oczywiście w aspekcie diachronicznym, dynamicznym.

Zarazem uwzględnienie w stopniu dotychczas niespotykanym w ekscerptologii polonistyczno-językoznawczej źródeł prasowych i wprowadzenie do obiegu informacyjnego, nie tylko zresztą w kręgach lingwistycznych, dziesiątków, a wkrótce i setek, tysięcy **wycinków prasowych** – nierzadko dłuższych, całoakapitowych – oznacza znaczącą kumulację danych o charakterze pozalingwistycznym, encyklopedycznym,

¹ Z obszaru źródłoznawstwa tekstologicznego, krytyki wydań tekstów i ich doboru do ekscerpcji.

odnoszących się do bogactwa nie tylko słów, ale też rzeczy oraz pojęć. NFJP uzyskuje przez to także określony wymiar czysto praktyczny, społeczny, ogólnokulturowy.

Struktura NFJP

Została zaprojektowana rozwojowo, dane pochodzące z okresu 1901–2000, które są efektem prac zaplanowanych w umowie o grant, stanowią tylko jeden segment konstrukcji naszego fotokorpusu. NFJP obejmuje poza tym okresy 1773–1800, 1801–1900 i 2001–2100. Tymczasem w odpowiednich miejscach strony internetowej udostępniamy z tych lat jedynie nieliczne, przypadkowe fotocyty; poważna rozbudowa tych segmentów to sprawa kilku najbliższych lat.

Kwestia komponentów latentnych² informacji leksykograficznej w NFJP

Zagadnienie dotyczy danych, których znalezienia nie umożliwi użytkownikom siatka hasel naszego³ fotokorpusu.

Grantodawca zaakceptował naszą propozycję struktury hasłownika. Ponieważ cały projekt jest dynamiczny, jego założenia będą modyfikowane i wzbogacane. Skoro pierwszy etap budowy fotokorpusu musiał zostać ograniczony chronologicznie do jednego stulecia, nie mógł, co rozumiałe, obejmować zbyt wielu zadań cząstkowych. Siatka hasel obecnie jest pod względem formalnym pokrewna siatce hasel słownika Doroszewskiego, ale będzie ewoluować tak, aby występowały w niej wyrażenia hasłowe graficznie bardziej złożone, zawierające spacje wewnętrzne (por. Wawrzyńczyk 2020a). Będzie to modyfikacja, wprowadzie komplikująca prace nad NFJP, ale sprawi ona, że użytkownicy słownika uzyskają dostęp do informacji obecnie, w materiałach dokumentacyjnych stulecia 1901–2000, ukrytej wewnątrz poszczególnych artykułów hasłowych (w fotocytatach). Informacja ta jest znacznie przecież bogatsza, niż można by sądzić na podstawie samych wyrażeń hasłowych, to jest nagłówków odpowiednich artykułów. Odnosi się to zwłaszcza do tych artykułów, w których fotocyty są obszerniejsze – im więcej grafoform w danym cytacie, tym więcej dostarcza on informacji językowej i pozajęzykowej.

² Przymiotnik znany z prac biologicznych i psychologicznych, przenosimy go na teren leksykografii ze względu na jego wyrazistość znaczeniową i onomazjologiczną poręczność; por. Małek, Wawrzyńczyk 2010a.

³ Kwestia owych komponentów jest poniekąd uniwersalna, dotyczy każdego większego zbioru danych leksykograficznych; por. m.in. Wawrzyńczyk 1995. Im większy słownik, tym większe prawdopodobieństwo występowania w nim informacji niejawniej w ilościach tak dużych, że pojawia się zjawisko kompensacji leksykograficznej, które bezwzględnie powinno zostać wyzyskane w celu wzbogacenia danych (por. Wawrzyńczyk 2016a; Wawrzyńczyk 2016b).

Czego nie ujawnia „goły” hasłownik NFJP? Pytanie jest zasadnicze. Pomijając oczywisty fakt niewystępowania⁴ w nim hasel odnotowanych przez W. Kokowskiego (Kokowski 1903), zacznijmy od podstawowego w leksykologii podziału słownictwa na pospolite i własne.

Zgodnie z praktyką twórców fundamentalnego słownika Doroszewskiego NFJP ogranicza się na poziomie hasłownikograficznym zasadniczo do nazw apelatywnych, nie uwzględnia hasel onomastycznych – nazw własnych, osobowych, geograficznych i pozostałych kategorii onimicznych, choć jednocześnie owe kategorie leksyki są w obu tych słownikach reprezentowane **bardzo szeroko**, tyle że w cytatach. Na liście tego rodzaju jednostek, hasel potencjalnych w NFJP, znalazłyby się tysiące nazw (rodzimych i obcych, z najróżniejszych języków, przejętych do polszczyzny w transkrypcji, po takiej czy innej adaptacji graficznej): **Ania, Baśka, Beatrycze, Bononia, Byron, Czechow, Dantyszek, Dworanowski, Frania, Giuliano, Hanuszkiewicz, Jim, Julian, Kopernik, Korynt, Lwów, Malczewski, Malwinka, Mania, Padwa, Palermo, Platówna, Preis, Przeździecki, Randon, Rzesza Niemiecka, Sołżenicyn, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Szwajcaria, Tadzio, Teoś, USA, Wały Hetmańskie, Wisła** itp. Grafoznaki te, niewidoczne w siatce hasel, odzwierciedlają dzięki słowu rzeczywistość, świat realny, pozajęzykowy z całym jego bogactwem, zróżnicowaniem, wielowarstwowością, a także historią – przez pryzmat języka polskiego. Podzbiór danych onomastycznych NFJP jest stosownie do tego tak bogaty, że obejmuje praktycznie niemal wszystkie gatunki onimów, nazewnictwa medialnego, muzycznego, nie wyłączając między innymi kosmicznego. Oto kilka tylko przykładów: **Biblioteka Narodowa, Biuro Studiów Osadniczo-Przedsiedleńczych, Celestia, Domek trzech dziewcząt, MChAT, Rada Naukowa dla Zagadnień Ziemi Odzyskanych, Safeguard, Sojuz-19.**

W przyszłości, w kolejnych etapach rozbudowy NFJP, wymienione wyżej hasła ukryte pojawiają się w jego hasłowniku na równi z hasłami apelatywnymi wraz z odpowiednimi fotocytatami dokumentacyjnymi, już znanymi użytkownikom. Takie powtarzanie fotomateriałów NFJP, służące jego użytkownikom, nie jest oczywiście skazą korpusu⁵.

Przejdźmy teraz w taksonomicznym przeglądzie komponentów latentnych zasobów NFJP do centralnej kwestii informacji o charakterze lingwistycznym, kwestii jednostek syntaktycznie złożonych, niejednowyrazowych, z koniecznym zastrzeżeniem, że nie odnosi się ona do złożeń ze składnikiem zwrotnym **się** (jak **bać się**).

Rzecz dotyczy takich jednostek języka w rozumieniu Andrzeja Bogusławskiego (por. Bogusławski 1988), które na poziomie graficznym zawierają co najmniej jedną spację wewnętrzną. Jest to materiał odnoszony tradycyjnie do frazeologii, w słowniku

⁴ Jak np. przymiotnik **rzeczownikowy**, wyraz udokumentowany fotocytatowo w NFJP pod **nierekursywny**. Dane zawarte w NFJP, ale niedostępne w nim bezpośrednio „z winy Kokowskiego” to również bardzo cenny materiał dokumentacyjny, ze względu na formę (fotoświadcstwa) niezbędny w procesie opracowywania historii leksyki dwudziestowiecza. Do kompletnego obrazu tej historii droga jeszcze daleka.

⁵ Naśladowujemy w tym względzie słownik Doroszewskiego, w którym kilkakrotne wykorzystanie tego samego cytatu (niekiedy z modyfikacjami, kupiurami) jest zjawiskiem nierzadkim.

Doroszewskiego podobnie jak i w NFJP praktycznie niemożliwy (z zupełnie marginalnymi statystycznie wyjątkami) do odszukania na poziomie hasłownikowym. U Doroszewskiego frazeologia została wyodrębniona graficznie w niektórych tylko artykułach hasłowych, w sumie jest jej niezbyt dużo, dzieło to w żadnym razie nie może zastąpić słownika frazeologicznego. W NFJP hasłownik również nie ujawnia związków zwyczajowo nazywanych frazeologicznymi. Ustalanie ich „kryjówek” to skomplikowane i czasochłonne zadanie. Zajmiemy się nim po roku 2020, trzeba będzie skontrolować wszystkie fotocyfry pod kątem obecności w nich jednostek języka z co najmniej jedną spacją wewnętrzną. Na dziś zlokalizowaliśmy – jako hasła potencjalne – około 20 000 grafowyrażeń tego rodzaju. Nie jest to liczba ostateczna, szacujemy, że lista kompletna NFJP ze stulecia 1901–2000 może zawierać co najmniej 100 000 „niejednowyrazowców”⁶.

Przykłady informacji nieodzwierciedlonej w hasłowniku NFJP

Przed wszystkim – odróżniamy dane zawarte w internetowym NFJP (pod adresem: www.nfjp.pl) od danych zawartych w zasobach **niejawnych** NFJP, danych gromadzonych w ogromnym e-magazynie z materiałami roboczymi, który jest jednocześnie czymś w rodzaju wielkiej⁷ hali produkcyjnej; z niej gotowe już produkty trafiają do sieciowego NFJP.

⁶ Tę liczbę można zestawić z dwiema następującymi wielkościami: (1) znane, cenne opracowanie Stanisława Bąby i Jarosława Liberka (*Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, wyd. 1, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2002) liczy ok. 4000 artykułów hasłowych i 15 000 cytatów (transkrybowanych, czyli wypisanych ręcznie, co powoduje, że ich zgodność z oryginałem nie jest, nie może być stuprocentowa!); (2) przygotowywane do druku wznowienie, po gruntownych zmianach, cennego *Wielkiego słownika frazeologicznego języka polskiego* Piotra Müldnera-Nieckowskiego (Warszawa: Świat Książki, 2003) ma zawierać ok. 38 000 artykułów-gniazd i 210 000 jednostek, z cytatami, również wypisanymi ręcznie z tekstów źródłowych; tę informację kwantytatywną otrzymaliśmy od samego Autora dnia 3 VII 2020 r. Przywołane liczby nie są oczywiście porównywalne wprost, niemniej pokazują wyraźnie, jak wiele nowego dzieje się w „wielkoskalowej” leksykografii języka polskiego.

⁷ Przymiotniki *ogromny*, *wielki* nie są tu nadużyciem. Jeśli ktoś kliknie w sieciowym NFJP np. na hasło **hotel** czy **hotelowy**, to znajdzie tam tylko po jednym fotocyfry, tymczasem w zasobach niejawnych NFJP takich fotopoświadczeń na owe wyrazy mamy dziesiątki. W wypadku wielu innych haseł odnotowanych w sieciowym NFJP fotopoświadczeń zmagazynowanych, niedostępnych użytkownikom, są setki, a niekiedy wręcz nie setki, lecz setki tysięcy, a nawet miliony (tak!) fotocyfry. To dowód naszej mocy badawczej. Epoka „bigdata” w leksykografii języka polskiego została otwarta (por. Witas 2020). Zapewne potrzebny jest jeszcze jakiś czas, by wiedza o tym otwarciu się upowszechniła. Tak zwane zapóźnienie informacyjne w polskiej lingwistyce jest faktem. Już od 2014 r. zaczęły się regularnie ukazywać publikacje na temat NFJP. Trzy lata później wydano drukiem w Krakowie, nakładem Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, specjalne informatorium o elektronicznych zasobach językowych dla polonistów (Pałka, Kwaśnicka-Janowicz 2017), w którym brak najmniejszej nawet wzmianki o NFJP. Raczej nie sposób rozstrzygnąć, czy w opisanym zdarzeniu chodziło o ignorancję bibliograficzną autorek (i recenzentów wydawniczych oczywiście), czy też o działanie zamierzone: dezinformację, manipulację przez przemilczenie. Czy warto zresztą rozstrzygać? Można w danym kontekście wspomnieć także o zjawisku językoznawczej amnezji, które podniósł Jerzy Bańcerowski (Bańcerowski 2020: 33).

Poniższy zestaw prezentuje i hasła obecne, i hasła nieobecne w fotokorpusie, z odsłaniami do innych haseł obecnych w NFJP. Został przygotowany, by zademonstrować skalę zjawisk i ich niesłychaną różnorodność – pod względem formalnym, morfologicznym, składniowym, semantycznym, pragmatycznym, a także etymologicznym.

Jest to oczywiście jedynie wybór – seria zarówno jednostek bez spacji wewnętrznej, jak i jednostek ze spacją wewnętrzną⁸. Zwracamy uwagę użytkownikom NFJP na jego jednostki z następujących szczegółowych powodów: a) by wskazać inny fotocytat, z innego tekstu, z innego roku (życie wyrazów!); b) wskazać inny jeszcze cytat jako cytat pod względem semantycznym i składniowym wyrazistszy⁹; c) wskazać cytat poświadczający istnienie wahań w pisowni, jej niestabilizowania.

Adria → **łóżka**

Agrygent → **falaryzm**

AK → **roboto-godzina**

akcik donacyjny → **akcik**

akt donacyjny → **akt**

akt graniczny → **akcik**

akt ziemski → **akcik**

aktor prowincjonalny → **pensjonacik**

aktyw partyjny → **aktyw**

Aleje Jerozolimskie → **wrotkarski**

Alfredowa → **atencyjka**

alkohol etylowy → **neoheksan**

Alkoran → **szrot**

Amerykańskie Towarzystwo Językowe **babelizm**

amplituda drgań → **wyważarka**

analiza paninterlingwologiczna → **babelizm**

Ancona → **przeciwwzgórze**

Andaluzja → **cuadrillero**

Anglja → **zarobić; zastolny**

aparat fotograficzny → **chrzęstnąć**

aparat kardiograficzny → **kardiotokogram**

aparat małoobrazkowy → **jednowziernikowy**

aparat mikrofilmowy → **jednowziernikowy**

aparat państwowy → **politolog**

aparat partyjny → **politolog**

aparat podsłuchowy → **mikroznak**

Archipelag Malajski → **kariota**

⁸ W tym przeciwstawieniu nie są oczywiście brane pod uwagę wyrażenia z *się*, któremu towarzyszy obligatoryjnie spacja w prepozycji (por. **bać się**).

⁹ Albo, by tak rzec, zgrabniejszy. Preferencja wyrazistości stosowana była przez twórców słownika Doroszewskiego.

arcydzięgiel litwor → fenkuł
arena międzynarodowa → antynaród
Argentyńczyk → szpila
Armia Krajowa → współzwycięski
artycjalista interlingwistyczny babelizm
asercja kontrafaktowa → niefaktowy
Askenazy → przeciwturecki
atmosfera ziemska → pływotwórczy
atom centralny → ligandowy
atom ligandowy → ligandowy
automat muzyczny → FONIKA
automatyczne przetwarzanie danych jednowziernikowy
ba, ... → cukierkowato
Babilonia → półcykl
badacz naukowy → niekopanie
Ballady i romanse → ludycznie
bałucki → pobytowiec
bariera językowa → babelizm
bariera leksykalna → babelizm
bariera leksykalna interdyscyplinarna babelizm
bariera leksykalna międzyjęzykowa babelizm
bariera leksykalna wewnątrzjęzykowa babelizm
bariera logiczna → babelizm
bariera pozaleksykalna → babelizm
bariera pronuncyjacyjna → babelizm
bariera psychologiczna → babelizm
bariera semantyczna → babelizm
barwy kraju → florecistka
Beatrycze → cudność
bełkot informacyjny → babelizm
Beskid Śląski → jednozdaniowy
Bessera → kacykowy
bestia apokaliptyczna → antynapoleonizm
bezpieczeństwo zbiorowe → hecarstwo
bęben próżniowy → próżniówka
Biblioteka Boya → kilkusettomowy
biedrzeniec anyż → fenkuł
bieg terenowy → alertowy
Bieloruskaja Narodnaja Samopomoszcz probolszewicko
coś bije w oczy → geometryczność
coś bije komuś z twarzy → wieścić
bitum naturalny → chemopak

bitum pirogeniczny → chemopak
Biuro Studiów Osadniczo-Przesiedleńczych → PUR
biuro wywiadowcze → wywiadowczy
bladoliliowy → cukrowo
błona komórkowa → protoplast
błona pierwotna → protoplast
błona wtórna → protoplast
błona zarodkowa → seroza
błona żołądkowa → wywarzać
Bobrowski → CUP
Breżniew → półboski
broderie anglaise → ciemnowłosa
broń masowej zagłady → antybroń
broń palna → wyrzutnik
budownictwo wodne → niechemik
być w wielkiej cenie → kanarzyca
cał kwadratowy → księgowstręt
campingowy → combi
Carskie Sioło → prarosyjski
Cassino → przeciwwzgórze
Castellone → przeciwwzgórze
cecha nieodłączna → współrozmówca
cegła kominowa → kominówka
Centrala Nasiennictwa Ogrodniczego i Szkółkarstwa → krezotol
Centralne Stowarzyszenie Pasigrafii → babelizm
Centralny Komitet Wykonawczy → antypepesowski
cerkiew prawosławna → istnieć
Chabówka → siernik
chcieć na stronę → wyrażonko
Chiny → półcykl
*coś*₁ chodzi pod rączkę z *czymś*₂ → niemrok
Chopin → wirtuozyczny
chorał gregoriański → polifonicznie
choroba umysłowa → psychopatia
Chrystus → przeczysty
ciało krystaliczne → aryl; metaldehyd
ciało zmysłowe → zwłczenie
ciche szczęście → wyzbyć się
ciskać *jakimś* wzrokiem → kirys
ciśnienie statyczne → podsysanie
cogito → monadycznie
cokół lądowy → batialny

Conrad → conradologia
Continental → sztokhowski
corral → okólnik-corral
..., co się mówi? → poślinić
ktoś co się zowie → mariażowy
cóż to ma do rzeczy → fizykus
cwancygier → krajcarowy
cykl rozwojowy → służnia
czarna jagoda → szczawik
czasem ..., a czasem ... → pracuś
czasopismo abstraktowe → babelizm
Czechow → wodewilowość
czek bankowy → jednowziernikowy
Częstochowa → zaskomlić
człon określający → kohiponim
człon określany → kohiponim
człon prymarny → poprzedzać
człon sekundarny → poprzedzać
człowiek myślący → neostoik
czynu stal → deforma
czysty nonsense → kiczowato
dach czterospadowy → teak
Daleki Wschód → aukuba
Dariusz → szmatruz
Dar Pomorza → radiooficer
degradacja języka → babelizm
demokracja ludowa → titowski
dentystyka zachowawcza → profetyka
Derecki → sino-stalowy
deska okapowa → baldach
deska przyokapowa → baldach
do rąk własnych *czyichś* → deforma
dochód narodowy → doinwestować
dojść do wniosku, że ... → praantyczny
doktryna Eisenhowera → proegipski
Dorn → półbut
doskonalić się w *czymś* → wyzyw
doznać uczucia *czegoś* → ciapka
drabinka przyścienna → batut
drabinka sznurowa → batut
drapacz nieba → dolarowy
droga morska → plaża

druk kursywowy → ald
drut formierski → profilowy
drzwi wchodowe → obcasik
Duch Święty → istotowy
Dunajec → siernik
dusza pańszczyźniana → antypańskość
Dworanowski → puński
dyktator mody → widzimiś
dyskretna choroba → metasyf
dystrybucja komplementarna → kinem
dystrybucyjnofonetyczny → artykulacyjnofonetyczny
dysza wylotowa → dolnopłat
dziad swoje, baba swoje → wideoman
działacz społeczny → fonografia
Dziennik Popularny → anypepesowski; popularniak
dzień świetlny → poliestryczny
dziewanna wielkokwiatowa → fenkuł
dziurawiec zwyczajny → fenkuł
dziwnym zbiegiem okoliczności → kacet
efekt termosprężysty → polikryształ
Egipt → półcykl
elektronowa lampa błyskowa → termoczuły
Eli → przeczesywać
Elia → winotłok
Elsner → wirtuozyjny
emulsja fotograficzna → termoczuły
emulsja Goldberga → termoczuły
emulsja Lippmanna → termoczuły
energia atomowa → władać
energia kinetyczna → rotator
entente cordiale → dokumencik
Europa → półcykl
Europejczyk → półdemon
Ewa → kiczowato; lóżka
fakt językowy → morfologiczność
fala dźwiękowa → percepcja
fala ultrakrótką → krótkofalarski
fale eteru → kinoterapia
falsyfikatory szkiełkowy → prozaizacja
Federacja Syryjska → newralgiczność
Felek → szpila
fellow-travellers → pro-komunista

Figlacki → odrwić
figura geometryczna → kongruencja
figura płaska → integrometr
Filmowa Agencja Wydawnicza → nieluksusowy
filtracja etniczna → filtracja
folia samoprzylepna → szafko-półka
forma prefiksalna → przebaba
formacja bezprzedrostkowa → zadych
fortuna non mutat genus → iberski
frazja rzeczownikowa → nierekursywny
Fryderyk II → pruski
gabinet stomatologiczny → tiranal
Galicz → pierestrojka
gałka oczna → paluchowy; porażenny
Generalna Gubernia → cywilny
Garigliano → przeciwwzgórze
gatunek literacki → ulirycznianie
Gdańsk → trikowo
Genewa → ataszat
genjusz bez teki → prototypowy
geografia językowa → mikrotyp
geografia lingwistyczna → mikrotyp
glina formierska → profilowy
głowa cukru → nadgrób
głucha mogiła → nowowyrosły
głupi idiota → rozbazgrać
gmach publiczny → gimnazjon
Gminna Spółdzielnia Samopomocy Chłopskiej → krezotol
Godfryd → daleczny
godło państwowe → honoracja
godność osobista → niepodarek
godny napiętnowania → antynazizm
Górna Wieś → siernik
gra słowna → polityczno-aluzyjny
Grossman → przeciwśrodek
grupa doświadczalna → granulocyt
grupa ekumeniczna → roboczo
grupa kontrolna → granulocyt
grupa nominalna → akusatiw
grupa operacyjna → cywilny; kobierski
grupa wyrazowa → poprzedzać
gryzak kształtny → profilowy

Grzegorz → meteoryta
gustować w *kimś* → ZLEP
gwara piśmienna → różnoterytorialny
gwara regionalna → różnoterytorialny
gwiazda pierwszej wielkości → AZS
hala targowa → gimnazjon
hala wejściowa → dolarowy
handel komisowy → składownik
Hanna → korowaj
Hanuszkiewicz → wodewilowość
Harasymowicz → głuchodaleki
hełm wiatrowy → owsik
hierarchia kościelna → neointegryzm
hierarchja społeczna → bakcyl
huta cynkowa → cynkownik
hygrometr włosowy → wilgociomierz
II Rzeczpospolita → wszechpodaż
Ilijicz → półboski
Indianin → kacykowy
Indie → półdemon
Indus → półdemon
indyferentyzm fabryczny → fabryczność
instrument muzyczny → FONIKA
instytucja naukowa → tokijski
insza inszość → inszość
integrator mechaniczny → integrometr
interes osobisty → sierotka
interwał → jednogłosowy
Irka → szotowy
iść do nieba → księżunio
iść w sałaty → wójtowy
iść z *kimś* na udry → dudlić
Iwan → półbut; wlepić
Iwanowicz → półbut
*ktoś*₁ i *ktoś*₂ w jednej osobie → fizykus
izba stołowa → sklenica
coś jak malowanie → żreniczka
... jak nieboskie stworzenie ... → mikst
... jak wryty → plutonik
..., jak nazywasz, ... → geszefciarski
Janek → kiczowato
Jassem → artykulacyjnofonetyczny

Jassewski → artykulacyjnofonetyczny
 jednostka czasu → rozwijarka
 jednostka wsparcia bojowego → niezawijanie
 jemioła pospolita → fenkuł
 jest w *kims₁* w stosunku do *kogoś₂* coś *jakiegoś* → nieprzełamanie
komuś₁ jest *kogoś₂* żal → ściaga
 język literacki → dwuznak
 język mówiony → różnoterytorialny
 język ojczysty → duchowokreatywny
 język pisany → różnoterytorialny
 język pomorski → wszechwęgierskość
 Jim → colt
 Jürgen → szlaczek
 Józef → pieniądze
 K'ang Yu-wei → sinocentryzm
 Kaczorowski → CUP
 kadra kierownicza → deglomeracyjny
 kalać gniazdo → renegatka
 kamera fotograficzna → jednowziernikowy
 kamera telewizyjna → termopara
 kamica moczowa → hematuria
 kamień księżycowy → łupek
 kapusta pastewna → facelia
 kara pieniężna → plebejusz
 kara śmierci → niezdjęcie
 kariota parząca → kariota
 Karol → pieniądze
 karta katalogowa → jednowziernikowy
 karta wizytowa → zoczyć
 kasa pancerna → mikroznak
 katalog centralny → jednowziernikowy
 Katolik Codzienny → nielegalnie
 kierować pod *czyimś* adresem *coś* → dekoratorka
 Kiersnowski → złąć się
 kit kazeinowy → sernikowy
 kit sernikowy → sernikowy
 klasa zamknięta → dwulufy
 klej chlorokauczukowy → neoprenowy
 klej kazeinowy → sernikowy
 klej sernikowy → sernikowy
 Knurów → siernik
 Kochanowski → stimmung

kocioł Kornwala → płomienica
kogoś spotkał *jakiś* despekt → wyraczyć
kogitacja → monadycznie
kolumna głośnikowa → FONIKA
kołowrotek ręczny → rozwijarka
Komentarze do fotografii → antypoezja
komórka jajowa → oogamia
komórka nerwowa → neurocyt
komórka roślinna → protoplast
kompania finansowa → decymator
komplet pościelowy → dekatyza
konfiguracja inchoatywna → grammem
konfiguracja iteratywna → grammem
konfiguracja potencjalna → grammem
konik polny → tyrs
Konnor → arkon
konsekwencje karne → prywatysta
konstanta rytmiczna → prozodyjny
Konstanty → pieniądze
Konterski → szpila
konwalia majowa → fenkuł
konwencja genewska → nielegalnie
kończyna dolna → śródstopie
koper włoski → fenkuł
Kopernik → cny
kostka cukru → lastrykarz
Kostrowicz → zaszarpać
kosz plecowy → udźwig
kościół ewangelicki → zwinglianizm
Kościół katolicki → cerkiew; ROPCiO
kościół parafialny → honoracja
kościół reformowany → zwinglianizm
kółko zębate → wręb
kra lodowcowa → porwak
Kraina Śniegu → neosensualizm
Kraków → pieniądze; signor
krew obwodowa → granulocyt
Kristus → szrot
krok za krokiem → szyfracja
krosno mechaniczne → rozwijarka
krosno tasiemkarskie → rozwijarka
krosno tkackie nożne → podstopie

Krościenko → siernik
król kierowy → wytwórczy
krótko mówiąc → giełdowicz; posoborowo
Krystyna → przeciwważyc
kryzys wewnętrzny → neostoik
krzemian glinowy → cyjanit
Kserkses → szmatruz
Księga Genesis → jednoźródłowy
kult hiperduleutyczny → wszechwystawianie
kultura salonowa → antymuzealny
Kuria rzymska → posoborowy
kwas cyjanowy → aryl
kwas fluorokrzemowy → fluoroform
kwas fosforawy → dwufosforowy
kwas octowy → asocjat
kwas ortofosforowy → hemopiol
kwas siarkowy → romboidalny
kwas solny → romboidalny
kwas śluzowy → śluz
kwaciarstwo szklarniowe → hydroponik
kwiat lipowy → motopiryna
kwiat muchówkowy → polichlorować
kwiat pyłkowy → polichlorować
kwiecień jabłkowiec → owocowiec
lampa błyskowa → flesz
lampa rentgenowska → tomograf
las tropikalny → widłoząb
leczenie abortywne → poronny
leczenie operacyjne → syndaktylia
leczenie szpitalne → kardiogram
legitymacja partyjna → antynatoliński
Leon → pierśnica
Leonid → półboski
liczyć się ze słowami → flircik
ligand dwukleszczowy → ligandowy
Limanowa → siernik
Linde → zasep
linia bramkowa → wolej
linia kolejowa → killkutorowy
linia rozwojowa *czegoś* → metanauka
linja kolejowa → rosza
list protestacyjny → dwunumerowy

list zalotny → przedsalon
Literackie Towarzystwo Przyjaciół Polski → grekofil
literatura społeczna → poputczyk
Litwa → przeciwwzgórze
logika formalna → metasemiologia
lokalny patriotyzm → szczeciniak
los człowieczy → wirtuozersko
ludowa sprawiedliwość → ludycznie
Ludwik → kiczowato
lumpenproletariat → pobytowiec
lustrzanka jednowziernikowa → jednowziernikowy
lutnia samoczynna → wywiewka
Lwów → cycastle
ładunek funkcjonalny → niekodowy
Łatkowski → szmatruz
ława sądowa → czasówka
łączność bezprzewodowa → mikroznak
łóże małżeńskie → kątek
Łódź → meteoryta; zastolny
łódź dwuwiosłowa → dwururny
łódź żeglarska → bacik
łuk piszczelowy → paluchowy
Łukasz → łózka
łupek pisarski → łupek
łupek zieleńcowy → porfiroid
machać ręką na znak, że ... → centym
madrygał gotycki → polimetria
 $coś_1$ ma imię $czegoś_2$ → gilotynka
makroruch Browna → mikroruch
malowidło naskalne → neofit
Majer → pieniądze
Majeranowski → pieniądze
Majerova → pieniądze
Malczewski → conradolog; ulirycznianie
małpia bruzda → paluchowy
maniak pracy → kinoholik
Marcin → półdrwić
Marie → pieniądze
Marja → szlaczek
Marjan → meteoryta
marskość wątroby → antyplazmina
masa skalna → porwak

mass media → kognitariat
Maszkowice → siernik
maszyna Atwooda → wyskalować
maszyna do pisania → kopiał
maszyna drukarska → przedrukarka
maszyna popędowa → wyrobny
maszyna rolnicza → ciągowka
maszyna wydychowa → odlotka
maszynka do golenia → szpiegówka
materiał ludzki → wywierzyisko
MChAT → wodewilowość
medycyna sądowa → dwupłodowy
mennica koronna → ternar
metal szlachetny → wywab
metasemiotyka naukowa → metasemiologia
metoda Besredki → odczulenie
metoda rentgenologiczna → tomograf
Męka Pańska → awers
miara łukowa → pośrodkowy
miarkownik przepustowy → przebicie
miasto akademickie → deglomeracyjny
Mickiewicz → ulirycznianie
Miecz i Pług → kopowski
mieć *coś* na myśli → nadinżynier
mieć do *kogoś* urazę → nerwus
mieć na celu *coś* → ortoskop
mieć nadzieję *robić coś* → absmak
mieć wrzód na żołądku → wywłok
miedź odpadkowa → śrutować
miejsce nadania → roztelegrafować
miejsce przeznaczenia → roztelegrafować
miernota umysłowa → zeszyłać
mieszacz hydrauliczny → mikrosito
mieszalnik mechaniczny → mikrosito
mieszalnik mijankowy → mikrosito
Mietek → półdrwić
Międzynarodówka Komunistyczna → antybolszewik
Mikołaj II → skaryszewski
mikroruch Browna → mikroruch
Ministerstwo Prawdy → prolet
minister wojny → zestawiać
miód pitny → pitny

miód przaśny → pitny
mleko wapienne → mikrosito
Młoda Polska → wytwórczy
młotek lasowy → próchnica
mniej lub więcej *jak* → nieleksykograf
mniejszość narodowa → nielojalny
mniszek pospolity → fenkuł
modyfikacja fonetyczna → sfosowski
modyfikacja morfologiczna → sfosowski
moim zdaniem, ... → bąbelek
moment magnetyczny → podpoziom
moralność tymczasowa → przed-sokratejski
morfem gramatyczny → grammem
Moskal → sienkiewiczizm
Moskwa → przeciwturecki
motyw kompozycyjny → hydrotechnika
mowa okolicznościowa → honoracja
ktoś może być spokojny → osijecki
można by rzec → posoborowo
mównica rzymska → rostrum
Muszyński → szopkarz
muza powietrzna → kinoterapia
myśliwiec odrzutowy → dolnopłat
Myślenice → siernik
na każdym kroku → nieegzotyczny
na miłość Boską → motopiryna
na równych prawach → tercjowo
nabój elektryczny → neutrino
Naczelnik Państwa → kurierski
nadział chłopski → ufijski
nakaz trzech pieczęci → antymanichejski
coś należy do rzadkości → dekoratorka
zrobić coś na noc → motopiryna
napęd parowy → niezawijanie
napęd ręczny → rozwijarka
napięcie mięśniowe → paluchowy
narkoza wziewna → wziewny
Narodowa Partia Afrykanerów → baasskap
naród afrykanerski → krugerrand
nasienie męskie → ejakulat
jakiś na wygląd → lejb-medyk
nazwa plemienna → wyraz-rdzeń

nazwa zaprzeczona → nieenergia
 Neapol → przeciwwzgórze
 nędza moralna → zeszyłać
ktos nie po kolei ma → pornus
 ni to *coś*₁, ni to *coś*₂ → fantomiczny
 niciarka wózkowa → widełkowy
 ..., niechby sobie, ... → wyraczyć
*coś*₁ nie grzeszy *czymś*₂ → kokardka
coś nie przynosi *komuś* ujmy → komórkowiec
coś nie ulega kwestji → dokooptowanie
 nie wiedzieć skąd → przedrzeć
 nie zamiast *czegoś*₁, ale łącznie z *czymś*₂ → gipsownia
 niedorozwój umysłowy → paluchowy
 Niemcy → zarobić
 nietykalność cielesna → kodeksowo
komuś nie zbywa na *czymś* → współniczka
*coś*₁ nosi nazwę *czegoś*₂ → piaszczysko
 nostryk żółty → fenkuł
 nowotwór łagodny → chrzęstniak
 Nowy Dzień Robotnika → nieeksportowy
 nóż zbożowy → farinotom
 nucić *coś* pod nosem → czterogwiazdkowy
 objąć dowództwo *czegoś* → skiepsćcieć
 Oblicze Dnia → popularniak
 obraz kliniczny → pandemia
 obróbka hydrotermiczna → kilkuporcjowy
 obrządek rzymskokatolicki → utaić
ktos o *jakiejś* budowie → florecistka
 obywatel ziemski → giełdowicz
 Ocean Lodowaty → termofit
 Ochotny riad → riad
 odcinek czasowy → idealizująco
 odczyn Bordet-Wassermanna → bakterioliza
 odkrywacz cząstek elementarnych → odkrywacz
 od małego → wypleć
 odnieść sukces → colt
coś odpowiada *czymś* wymaganiom → albumik
 odrodzony PPS → nieeksportowy
 od ucha do ucha → beatnik; wpołgłośny
 oficer rezerwy → krawatowy
 o ile wiem → posadzina
 ojciec duchowy *czyjś* → wyrazić

okres czasu → subskrypt
okres międzywojenny → hydroponik; kanat
olej dieslowy → morfolina
olej lniany → morfolina
olej napędowy → morfolina
olej rycynowy → morfolina
olej silikonowy → niemydlany
Ołsufew → sztokholmski
opinia publiczna → grekofil; neoetatysta; rozbieg
opony mózgowe → pandemia; witaminowy
organ płciowy → pracecha
organ rozrodczy → skatologia
Orzeszkowa → arkon
osiągnąć *jakiś* cel → prząd
Ossuna → cuadrillero
ostatnia kwadra księżycy → wietek
Ostatnia Wieczerza → śliżyk
ośrodek narciarski → AZS
oświata ludowa → polifurkacja
oświetlenie elektryczne → patronit
pagórek muszlowy → kadirijja
Otton → winotłok
owoc jadalny → ulęzenie
palec boczny → śródstopie
palec wielki → śródstopie
pałacyk myśliwski → skaryszewski
..., pamiętam jak dziś, ... → winogronko
pan domu → dekoratorka
pani domu → dekoratorka
panie ładny → arcybałagan
panna służąca → dekoratorka
państwowy nadzór budowlany → kadrowo
papier bezdrzewny → patronit
papier drzewny → patronit
papier ilustracyjny → patronit
papier kredowany → patronit
papier offsetowy → patronit
papier pigmentowy → patronit
papier piśmienny → patronit
para małżeńska → motelik
para odlotowa → patronit
parapet okienny → ościeże

para wodna → paropowietrzny; patronit
para wydychowa → odlotka
paradoks d'Alemberta → patronit
paradoks Dubuata → patronit
paradoks hydrostatyczny → patronit
paradygmat fleksyjny → pluralny
Paryż → ataszat
pas pędny → patronit
pas podsadzkowy → patronit
pas transmisyjny → krupon
pasma nośne → patronit
pasywizm filozoficzny → metapoziom
pasza roślinna → skarmiac
patriotyzm państwowy → partokracja
Pelagia → cycaty
Pescopennataro → przeciwwzgórze
pewnik filozoficzny → monadycznie
pęcherz moczowy → hematuria
pęcherz pławny → ichtiokol
pętlica łokciowa → paluchowy
Piechal → meteoryta
pień nerwowy → nerwoból
pierścień smarujący → maziarz
pierwsza pomoc → babkarstwo
pies morski → prozator
pies myśliwski → oszczek
pieszczotka → córeńka
Pietrowicz → wlepić
pisarz prowentowy → dekoratorka
pismo jusowe → jusowy
pismo linearne A → azjanicki
pismo linearne B → azjanicki
Pius IX → dziejopisarz
Piwońska → kafelek
placek kartoflany → śliżyk
plejzer → bandażyk
plewka dolna → plewka
plewka górna → plewka
płaz bezogonowy → ropuszka
płeć odmienna → koicja
płyn do pisma utajonego → mikroznak
płyn nasienny → ejakulat

płyta piłśniowa → rębak
płyta wiórowa → rębak
po prawdzie rzekłszy → dusiołek
po rybałtowskiu → niepodarek
pobożne życzenie → dekoratorka
pocisk raketowy → laserowo
poczucie winy → kamikaze
pod tym względem → pedofil
pod względem *czegoś* → wyzlota
podać *coś* w wątpliwość → przedsięwzięcia
podawać sobie wiadomość, że ... → nabywczyni
podbiał pospolity → fenkuł
podjąć okupację *czegoś* → jedyneczka
podmiot myślący → idealizm
podstawa derywacyjna → kręzołek
podsunąć *komuś* myśl, iż ... → niewejszcie
pokój bawialny → kątek
Polak → atencyjka
pole psychologiczne → antyfonia
pole uprawne → ściern
Poleszuk → szłyk
*ktoś*₁ policzony między *kogoś*₂ → afrykanolog
politlenek fenylenu → fenylen
Polska → trikowo
Polska Agencja Prasowa → jedyneczka
Polska Ludowa → niepodarek
Polski Przegląd Radiologiczny → tomograf
Polskie Siły Zbrojne → współzwycięski
polszczyzna literacka → różnoterytorialny
pomieszczenie gospodarcze → poreperować
pomoc domowa → niekonsument
Pomocki → odrwić
pompa napowietrzająca → owsik
pompa rotodynamiczna → rotodynamiczny
popaść w rozpacz → wójtowy
popęd płciowy → ipsacja
popęd seksualny → krępująco; pracecha
poprawność polityczna → KRRiT
porządek dzienny → dumski
porządek naturalny → metahistoryczny
porządek prawny → kodeksowo
pośłowa nadzwyczajna → pośłowa

postęp techniczny → doinwestować
postęp technologiczny → doinwestować
powaga lekarska → asesorowa
Potocka → atencyjka
powierzać *coś* w *czyjeś* ręce → niewaleczny
powieść marynarska → prozator
powieść obyczajowa → cyganolog
powieść rodzinna → jednoźródłowy
powietrze robocze → wyrobny
powłoka elektronowa → ligandowy
powstanie kościuszkowskie → exul
powstanie listopadowe → sepecik
poznać się na *czymś* → wyżlak
pozostawać w sprzeczności z *czymś* → koniuczek
pozycja bibliograficzna → niekompletność
PPS → WKR
praca magisterska → prematuralny
pracownia reprograficzna → jednowziernikowy
Praga Czeska → nielojalny
Prawda polska → policki
Prawda ruska → policki
prawdę mówiąc, ... → płachetek
prawo addytywności → toluen
prawo międzynarodowe → ażyłować
prawo naturalne → pracecha
prawy łącznik → wolej
prąd elektryczny → niechemik; termopara
prąd wodny → piaszczysko
prądnica prądu zmiennego → alternator
prima facie → inżynierijnie
prom łańcuchowy → farbiarka
promieniowanie gamma → mPOk
promyczek → córeńka
Protopopow → sztokhowski
próba śródskórna → granulocyt
przebieg kliniczny → porażenny
przedmiot fizyczny → terminizm
przedtatarski → prarosyjski
przemiana materii → lizawy
przemysł cukrowniczy → taryfowo
przemysł naftowy → taryfowo
przemysł papierniczy → rębak

przenieść się do wieczności → ricmus
przepisy meldunkowe → deglomeracyjny
przewód jednodrutowy → wpieracz
coś przez pół jakieś₁, przez pół jakieś₂ → wyznawczy
przedzarka skrzydełkowa → rozwijarka
przodująca partia → przebaczac
przybierać *jakąś* postawę → nielegalnie
przychodzić do siebie → pałac
..., przy czym ... → euforyczność; roztelegrafować
przyjąć *jakąś* postać → toluen
przyroda ożywiona → antymatematyk
przyszła kolej na *coś* → szypszyna
przywilej królewski → rozwijarka
psuć *komuś jakiś* humor → raps
punkt newralgiczny → newralgiczność
pustynia libijska → widokres
Rabka → siernik
rad nierad → altanka
Rada Naukowa dla Zagadnień Ziemi Odzyskanych → PUR
radca stanu → dehumor
rasa europejska → referentka
realizm kreaturalny → kreaturalny
redakcja merytoryczna → korektornia
redakcja techniczna → korektornia
reforma rolna → nieeksportowy; zeszlowieczny
reformy józefińskie → niewiążący
resort bezpieczeństwa → przebaczac
rewolucja październikowa → zeszlowieczny
rewolucja sycylijska → polityczno-militarny
ręczna dziewiarka osnowowa → rozwijarka
robić coś pod sekretem → wiwlas
rodzina paprotkowatych → porozcinać
rodzina skalnicowatych → śledziennica
Rosja europejska → posieleniec
roślina uprawna → klimatotwórczy
Roxolanki albo Ruskie Panny → fest
Rozanow → augsburgski
rozciągarka Arkwrighta → rozwijarka
rozkład jazdy pociągów → hełmik
rozmnażanie płciowe → oogamia
rozprawa sądowa → gimnazjon
roztwór Fehlinga → romboidalny

roztwór fizjologiczny → cytolityczny
rozwołnienie duchowe → posoborowo
równouprawnienie kobiet → deforma; wyzłota
ruch Browna → mikroruch
ruch kołowy → deferent
ruch obrotowy → wyważarka
ruch sprzężony → tomograf
rumianek pospolity → fenkuł
rurociąg wydychowy → odlotka
rym gramatyczny → zerokońcówkowy
rym półgramatyczny → zerokońcówkowy
rynek wewnętrzny → nowozdobity
Rywjera → armator
rzecz charakterystyczna → hasłowo
rzeczownik atrybutywny → wyrwisko
rzecz myśląca → monadycznie
rzecz sama w sobie → fenomenalizm
rzecz zdumiewająca, że ... → prozator
rzepa ścierniskowa → facelia
Rzesza Niemiecka → niepysznie
Rzgów → zastolny
rzucić *jakieś*₁ spojrzenie z pod *jakichś*₂ brwi → prowincjusz
rzucić okiem → pracuś
Rzym → łózka; pieniądze
sadzić *komuś* krociami diabłów → wyraczyć
sala koncertowa → dokolutka
sala przyjęć → wywoskować
salwa karabinowa → płucnochory
samolot wyczynowy → dolnopłat
Samson → szmatruz
Sangro → przeciwwzgórze
sąd duchowny → niewzywanie
sąd podkomorski → akcik
sąd świecki → niewzywanie
scenariusz filmowy → szpiegówka
schody kręte → idealizująco
Scypion → szmatruz
semantem werbalny → grammem
sepia brunatna → sepia
sędzia prywatny → kognicyjny
siedziba ludzka → ścierń
siedzieć w kucki → szynel

silnica robocza → wyrobny
silnik jednofazowy → krótkozwarty
silnik odrzutowy → dolnopłat
silnik wodny → rowijarka
silnik wydychowy → odlotka
siła robocza → substytucyjnie
siła sprawcza → dwujedność
siła udźwigowa → udźwig
siostrzyca ziemi → siostrzyca
skała naturalna → kalkowy
skała warstwowa → kamienisko
skaza krwotoczna → kurczliwość
skąpieć grosza → wpółgłośny
skład chemiczny *czegoś* → polityp
składnik pokarmowy → skarmiać
skowronek polny → bezlotka
skrót myślowy → brunatnobury
słodkie kartofle → ginseng
Słowianie lubimy sielanki → produkować
słownictwo przyrodnicze → nie-filolog
słupek kilometrowy → wyzgrzytać
Smrokowski → przeciwwzgórze
sobór trydencki → italianizacja
Sokole Oko → zaszeptać
Sołowjow → augsburgski
Sołżenicyn → bałtysta
sortownik bębnowy → sepia
sortownik sitowy → sepia
Sowiński → wirtuozyczny
sól kuchenna → cytolityczny
specyfik lekarski → gerokaina
coś spod ciemnej gwiazdy → dupowaty
spódnica damska → widzimiś
spółgłoska przednia → artykulacyjnofonetyczny
sprawa prywatna → woźnieński
sprawa publiczna → woźnieński
ktos sprezentował broń → niedźwiedzi
stacja benzynowa → motelik
stacja mostowa → mostkowy
stan rzeczy → dywizjoner; nieetnolog
Stanisław → cukierkowato
Stara Wieś → siernik

Stary Targ → protoscholarcha
Stawinoga → szmatruz
ster kierunkowy → dolnopłat
stereoradiografia medyczna → obiektywowy
stipendium → udarzyć
stolica świata → niekontuszowy
stos kremacyjny → niehindus
stosunki dyplomatyczne → proegipski
stosunki miłosne → witriolet
Stowarzyszenie Kupców Polskich → honoracja
stół bilardowy → łuza
stół mikserski → FONIKA
stronnictwo polityczne → wkluczyć
strój domowy → kokardka
strój ludowy → jicziński
strój plażowy → pan-suit
strój spodni → pan-suit
stróż porządku → policyjność
studnia artezyjska → samowypływ
stworzenie z niczego → popularnościowy
substancja lotna → feromon
sucha zaprawa narciarska → ceperka
surowica końska → odczulenie
surowica odpornościowa → antyferment
surowica przeciwpneumokokowa → odczulenie
sygnał morski → plaża
syn marnotrawny → kątek
szczoteczka do zębów → szpiegówka
szerokość geograficzna → poliestryczny
Szkice o Conradzie → conradologia [utwór Marii Dąbrowskiej]
szkiełko i oko → szczegółlik
szkło lane → marblit
szkło mleczne → dekalumen
szkolnictwo wyższe → deglomeracyjny
szkoła nowego widzenia → neosensualizm
szkoła ogólnokształcąca → polifurkacja
szkoła przyfabryczna → polifurkacja
szkoła średnia → polifurkacja
sztab generalny → arcycwał
sztab główny → podszeł
Sztokholm → ataszat
szwedzko-litewski → bałtysta

szyb osadowy → sepia
szypułka kwiatowa → plewka
śledź marynowany → śliżyk
środek odkażający → rzeżączka
środek owadobójczy → fluoroforn
środek składniowy → niekoniec
świadczyć przeciwko *komus* pod przysięgą → cuadrillero
świat żywy → antymatematyk
światło błyskowy → flesz
światło elektryczne → połyskliwie
święta inkwizycja → antynazizm
święte słowa *czyjeś* → farmazoński
tabliczka czekolady → mikrostragan
tabliczka łupkowa → łupek
tabu językowe → pośmiertny
taedium vitae → butersznit
tajemnica służbowa → wtajemniczać
tak jest → odkrzyknięcie
takt trójdzielny → duola
taniec śmierci → poschły
tarcza zegarowa → wyzgrzytać
tatarak zwyczajny → fenkuł
Telefoniczna Poradnia Językowa radioreklama
temat imiesłowowy → skażoność
teoria aktów mowy → polonistyczność
teoria pola → bezźródłowy
teorja Bakoniańska → dedukować
teorja Wegenera → litosfera
Tetmajer → szmerny
Timofiejew → meteoryta
tkanina bawełniana → poszwowy
tkanina ubraniowa → poszwowy
tkanka korkotwórcza → fellogen
tkanka zębowa → podszyjkowy
tłuszcz obojętny → trójstearyna
to pewna, ... → etymolog
Tomasz → wiwłas
torebka nasienna → dojrzzenie
Towarzystwo Przyjaciół Polaków → nie-lord
towarzysz broni → kurierski
tracić na znaczeniu → rozbijanie
Traktat Wersalski → nielegalnie

tramwaik → cycasty
transport powietrzny → nieszynowy
transport wodny → nieszynowy
Trembecki → monarchini
trójkąt olimpijski → przedregatowy
Trybuna Ludu → afrykanolog; ZLEP
trząść się od śmiechu → wszystkoż
trzcina cukrowa → ginseng
Trzecia Rzesza → henleinowiec
trzymać *kogoś* krótko → flircik
tworzywo sztuczne → fenylene
Trzy siostry → wodewilowość
Turcja → przeciwturecki
Ubert → krótkooddechowy
ubranie ochronne → dekontaminować
uczęszczać do szkoły → prywatysta
udzielić pomocy *komuś* → udzielić
układ krążenia → kinetoza
układ słoneczny → kuleczka
ulotny druk → antymonitor
Uniwersytet Kowieński → docentka
Uniwersytet Pensylwański → monellina
uraz mechaniczny → wyrośl
uronić leżkę nad *czymś* → wiechowość
USA → okólnik-corrall
ustrój kapitalistyczny → składownik
utrzymywać się z *czegoś* → giełdowicz
utwór senoński → sepia
votum zaufania dla *kogoś* → nadinżynier
w dosłownym tego słowa znaczeniu → fantomiczny
w imieniu własnym → przebaczac
w mgnieniu oka → dobitka
w najogólniejszym sformułowaniu: ... → idealizm
w spr. → WSPS
w zamyśleniu → poprzeżerać
W.S.M. → CUP
wada wrodzona → syndaktylia
walić jak młot → ściężyć
waluta bimetaliczna → ternar
wał wodny → wywrotka
wał wydmywy → kilkunastokilometrowy
Wały Hetmańskie → cycasty

wapień ikrowcowy → oolit
wapień ziarnisty → oolit
Warszawa → kafelek; szopkarz
waśń dynastyczna → konijski
Węgierska Socjalistyczna Partia Pracy → WSPS
wiedza teoretyczna → odkrywacz
wielka dama → wszystkoż
wielka rewolucja francuska → niewąchanie
Wielkanoc → odrwić
wiertło dentystyczne → mikrotarczka
więzienie polityczne → skaryszewski
Wilhelm III Orański → wig
Wisła → crossowiec
witamina B₁₂ → hemopiol
Witkiewicz → cuha
coś w kształcie czegoś → kampanka
władza duchowna → podstawny
władza ludowa → titowski
właścić się → włudzić się
coś w oczach czyichś → niekoniec
woda gruntowa → samowypływ
coś₁ w odróżnieniu od czegoś₂ → gęstofiltrowy
Wojewódzka Rada Narodowa → jedyneczka
Wojewódzka Spółdzielnia Pracy Usług Technicznych → WSPS
Wojewódzka Spółdzielnia Pracy Usług Wielobranżowych → WSPS
wojna światowa → kurierski
Wojskowy Sąd Rejonowy → WSPS
Wola Justowska → komorowicki
wołać kogoś w szranki → siwogłowy
wotum zaufania → centrolewy
wół tybetański → chajnak
wóz konny → niekonny
wózek górski → kruszyzna
zrobić coś w popłochu → flama
wskaźnik zmiany cen → deflator
komuś wstęp wzbroniony → niehindus
wśrubowywać się w *coś jakoś* → znurtować
wybuchać śmiechem → chichotek
wychowanie obywatelskie → politolog
Wyczółkowski → pierśnica
wydać obiad na *czyjaś* cześć → antymięсны
wygadywać głupstwa → pracuś

wygłosić referat → wiernokątny
 wylać *coś* na papier → pośpieszny
 wyliczać *coś* na palcach → kajakowicz
 wyłącznik rozruchowy → krótkozwarty
 wynieść *kogoś*₁ dekretem na *kogoś*₂ → dehumor
 wypadki chodzą po ludziach → paniczysko
 wypędzić na cztery wiatry → wlepić
 wyposażenie techniczne → doinwestować
 wyraz obcy → kalolit
 wyrośl kostna → wyrośl
 Wysoki Zamek → cycasty
 wystrychnąć się na błazna → dwukrajowiec
 Wyszyński → półbieda
coś wywodzi się stąd, że ... → gęstofiltrowy
 za jednym zamachem → wytwórczy
ktoś zalany potem → niedźwiedzi
 zabór mienia → kodeksowo
 zabór pruski → wszechwęgierskość
 zabór rosyjski → agentka; wszechwęgierskość
 zabytek literacki → językoznawczyni
 zaciskać zęby → wyżlak
 zaimek względny → składniowo
 Zaleski → atencyjka
 załatwiać *jakiś* interesy → gimnazjon
 zapalenie mózgu → porażenny
 zapalenie płuc odoskrzelowe → kurczliwość
 zapuszczać się w istotę rzeczy → geometryczność
 zasada treściowa → nieeufemistyczny
 zasób archiwalny → jednowziernikowy
 zawrzeć alians z *kimś* → mosan
 Zawadzki → rockefellerowski
 zbiornik wodny → hygrofil
 zdanie jednostkowe identyfikujące → nierreferencyjny
 zdanie niedystynkcyjne → kontynuatywny
 zdanie przydawkowe → składniowo
 zdanie względne niedystynkcyjne → kontynuatywny
 zdjęcie mikrofilmowe → jednowziernikowy
 zdjęcie rentgenowskie → tomograf
 zdjęcie stereoradiograficzne kątowe → obiektywowy
 zdjęcie warstwowe → tomograf
 z dnia na dzień → pałac
 zegar z kukułką → kurancik

zespół archiwalny → jednowziernikowy
zgiąć się we dwoje → ricmus
zgłosić interpelację → nielegalnie
zgołębić się → zgruchać się
ziemiaństwo herbowe → zeszlówieczny
Ziemie Wyzyskane → łebkarz
zima za pasem → ceperka
zjawisko historyczne → kretyńsko
zjednoczona opozycja → sflaczenie
z krwi i kości → crossowiec; cukierkowato
Złośliwe uwagi → sflaczenie
złoty reński → krajcarowy
złożenie nominalne → poprzedzać
złożyć *gdzieś* interpelację pod *czyimś* adresem → nielegalnie
zły stan zdrowia → protoscholarcha
zmarszczka nakątna → paluchowy
zmienna predykatywna → grammem
zmysł węchu → feromon
znaczek pocztowy → filatelia
znać *kogoś* z widzenia → wszechchrozkosz
znajdować wyraz w *czymś* → dehumanizacyjny
znak nagłówkowy → niesinolog
znak paragrafowy → koniuczek
znak pisarski → znojnje
znak równania między *czymś₁* i *czymś₂* → partokracja
zorza polarna → radiosondaż
z prawa i z lewa → antybolszewik
z *jakiegoś* punktu widzenia → wyznawczy
zrobić miejsce → raban
zrobić uwagę, że ... → geszefciarski
zrobić wywiad z *kimś* → wywiadzik
któryś z rzędu po *czymś* → honoracja
..., z tym że ... → roztelegrafować
związek kompleksowy → chelat
związek organiczny → aryl; heksan; chelat; krenowy
Związek Polaków w Niemczech → nielegalnie
Związek Postępowo-Demokratyczny → pedecja
Związek Republik Sowieckich → duchowszczyński
zwierzę domowe → skarmiać
zwierzę hodowlane → cieliczka
zwracać *jakoś* uwagę → porównawczo
zwrot semantyczny → niekonny

zwrócić *czyjąś* uwagę, iż ... → nielegalnie
 zwyczaj językowy → dokroić
 Zygmunt I Stary → ternar
 zyskać *jakąś* popularność → nowy
 źrenica oka u *kogoś* → paniątko
 źródło historyczne → policki
 Żabcio → skok
 żarówka błyskowa → flesz
 że tak powiem → kinoterapia
 żelazo prętowe → płoza
 żelazo sztabowe → płoza
 żółw leśny → motel
 żukowski → daleczny
 żur owsiany → śliżyk
 życie gospodarcze → jednowziernikowy
 życie na progu → antyforma
 życie niemoralne → koczołka
 życie pierwotne → wpółziemny
 życie seksualne → antymanichejski
 życie społeczne → metapoziom

Czy NFJP dezinformuje?

To zaskakujące pytanie. Z reguły autorzy słowników nie podnoszą takiego problemu, mówiąc o własnym dziele. Współcześnie, kiedy się słyszy czy widzi w druku rzeczownik *dezinformacja*, to nasuwają się dwie możliwości interpretacyjne: albo nadawcy idzie w danej sytuacji o fałszywą, nieprawdziwą, mylącą informację, albo o czynność polegającą na mylnym informowaniu kogoś. Proces mylnego informowania implikuje złą wolę wykonawcy czynności. Udział złej woli wydaje się być zjawiskiem niepowszechnym, ale nie niemożliwym w świecie współczesnych słowników; czynnik złej woli na pewno istnieje i zasługuje na uwagę oraz analizę, zwłaszcza w perspektywie historycznej. Najczęściej, jak się wydaje, autorzy słowników dezinformują niechcący, mimowolnie, rozmiijając się z prawdą z różnych powodów: własnej niewiedzy, trudności w dotarciu do wiedzy bądź lenistwa. O istnieniu zjawiska tej mniej nagannej dezinformacji świadczą, specyficznie, pozytywnie, dołączane do niektórych, zwłaszcza większych, słowników erraty. Studiowanie errat jest pożyteczne, co więcej: jest konieczne, pouczające, jeśli leksykografię ma cechować akrybia i jeśli chce się mówić o „maestrii leksykografa”¹⁰.

¹⁰ O tym unikatowym wyrażeniu por. informację w internecie.

O znaczeniu errat, szczegółowym i ogólniejszym, na przykładzie słownika Doroszewskiego jest mowa w pracy: Wawrzyńczyk 2016. Odnotowuje ona między innymi fakt niewyjątkowości informacji sprzecznych w odniesieniu do cytatów użytych więcej niż jeden raz: kiedy to dany cytat, powtórzony w innym artykule hasłowym, ma nieidentyczne brzmienie i nieidentyczny adres bibliograficzny (zwykle idzie o numer strony w tekście źródłowym).

Dezinformacji zamierzonych NFJP nie zawiera. Informacje sprzeczne, rozumiane jako dezinformacje mimowolne, w materiałach NFJP są obecne. Kontrolujemy jednak te materiały pod kątem erratologicznym nieustannie, systematycznie, sygnalizując defektywność haseł tam, gdzie ma ona miejsce. Obfitość danych NFJP sprawia, że usunięcie z niego wszystkich informacji sprzecznych mimowolnych zajmie nam jeszcze nieco czasu.

Bibliografia

Podstawowa literatura przedmiotu¹

- Bajerowa, Irena 2003. *Zarys historii języka polskiego 1939–2000*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Bańcerowski, Jerzy 2020. Glottotronika: nieuchronna faza lingwistyki (lingwistyczna science fiction?). W: K. Wojan (red.), *Wokół pewnego cytatu. Zbiór artykułów*. Warszawa: BEL Studio, s. 25–39.
- Bańkowski, Andrzej 2000. *Etymologiczny słownik języka polskiego*. T. 1: A–K. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Bańkowski, Andrzej 2000a. *Etymologiczny słownik języka polskiego*. T. 2: L–P. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Bańkowski, Andrzej 2014. *Etymologiczny słownik mowy polskiej*. T. 3, cz. 1. Częstochowa: Linguard.
- Bogusławski, Andrzej 1988. *Język w słowniku. Desiderata semantyczne do wielkiego słownika polszczyzny*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Bogusławski, Andrzej 2008. *Semantyka, pragmatyka. Leksykografa głos demarkacyjny*. Warszawa: Takt.
- Bogusławski, Andrzej 2020. *Lingwistyczna teoria mowy*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego [w druku].
- Bogusławski, Andrzej, Danielewiczowa, Magdalena 2005. *Verba polona abscondita. Sonda słownikowa III*. Warszawa: Elma Books.
- Bogusławski, Andrzej, Garnysz-Kozłowska, Teresa 1979. *Addendum to Polish phraseology. An introductory issue. Addenda do frazeologii polskiej. Zeszyt wstępny*. Edmonton: Linguistic Research.
- Bogusławski, Andrzej, Wawrzyńczyk, Jan 1993. *Polszczyzna, jaką znamy. Nowa sonda słownikowa*. Warszawa: Katedra Lingwistyki Formalnej UW.
- Buttler, Danuta 1974. *Polski dowcip językowy*. Wyd. 2. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Buttler, Danuta 1978. Powojenne innowacje w polskim zasobie słownym. *Przegląd Humanistyczny*, 22(5), s. 55–67.
- Buttler, Danuta 1980. Powojenne ekspresywizmy polskie. *Prace Filologiczne*, 29, s. 85–90.
- Dąbrowska, Klara 1957. Neologizmy słotwórcze w publicystyce polskiej okresu Odnowy. *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu*, 4, *Językoznawstwo*, 1, s. 39–99.

¹ Wykaz rejestruje równocześnie wszystkie znane nam publikacje poświęcone w większym czy mniejszym stopniu fotoleksykografii języka polskiego. Dorobek fotoleksykograficzny, zarówno w formie druków, jak i tekstów elektronicznych (dostępnych m.in. na platformie ResearchGate) powiększa się stale, regularnie, od 2008 r. Lata najbliższe, do 2022 włącznie, przyniosą na pewno jego potrojenie.

- Doroszewski, Witold (red.) 1958–1969. *Słownik języka polskiego*. T. 1–11. Warszawa: Wiedza Powszechna, Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Górny, Mirosław, Wierzchoń, Piotr 2010. *Polish Digital Libraries as a Philologist's Tool: Based on 666 Adjectives from the Digital Library of Wielkopolska*. Poznań: Sorus.
- Iwanowski, Marek 2009. *Fotoaddenda do leksykografii polskiej*. Warszawa: BEL Studio.
- Iwanowski, Marek 2010. *Nowe słownictwo polskie? Fotomateriały z prasy lat 2001–2010*. Warszawa–Łódź: Semiosis Lexicographica, Instytut Ruscystyki UŁ.
- Iwanowski, Marek 2010a. *Einführung in die Validation des „Polnisch-deutschen Wörterbuchs der Neologismen”*, Harrassowitz Verlag 2007. Łask –Warszawa: Leksem.
- Iwanowski, Marek (oprac.) 2010. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 6. Warszawa: BEL Studio.
- Jadacka, Hanna 2001. *System słotwórczy polszczyzny (1945–2000)*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jankowski, Michał, Wawrzyńczyk, Jan, Wierzchoń, Piotr 2019. *330 330 polskich słów. Indeks a tergo*. Warszawa: BEL Studio.
- Kokowski, Władysław 1903. *Słownik ortograficzny języka polskiego*. Warszawa–Łódź: nakł. L. Fiszera.
- Małek, Eliza 2008. *Ku fotoleksykografii*. Łódź: Instytut Ruscystyki UŁ.
- Małek, Eliza (oprac.) 2011. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 9. Warszawa: BEL Studio.
- Małek, Eliza, Wawrzyńczyk, Jan 2010. *Fotogłosy do rejestrów współczesnego słownictwa polskiego*. Łódź: Instytut Ruscystyki UŁ.
- Małek, Eliza, Wawrzyńczyk, Jan 2010a. *Wokół kwestii komponentów latentnych informacji leksykograficznej w Wielkiej encyklopedii PWN*. Warszawa–Łódź: Semiosis Lexicographica, Instytut Ruscystyki UŁ.
- Mańczak, Witold, Wawrzyńczyk, Jan (red.) 2009. *Prawda–prawdy–mity–fałsze w językoznawstwie*. Warszawa: Takt.
- Miodek, Jan 1976. *Syntetyczne konstrukcje leksykalne w języku polskim*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Müldner-Nieckowski, Piotr 2007. *Frazeologia poszerzona. Studium leksykograficzne*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Volumen.
- Nowakowska, Beata 2005. *Nowe połączenia wyrazowe we współczesnej polszczyźnie*. Kraków: Lexis.
- Pałka, Patrycja, Kwaśnicka-Janowicz, Agata 2017. *Przewodnik po elektronicznych zasobach językowych dla polonistów (słowniki, kartoteki, korpusy, kompendia)*. Kraków: Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego.
- Skorupka, Stanisław 1977. *Słownik frazeologiczny języka polskiego*. T. 1–2. Wyd. 3. Warszawa: Wiedza Powszechna.
- Smółkowa, Teresa 1976. *Nowe słownictwo polskie. Badania rzeczowników*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Smółkowa, Teresa (red.) 2013. *SŁOWA, słowa... Czy je znasz?*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
- Smółkowa, Teresa, Tekiel, Danuta 1977. *Nowe słownictwo polskie. Przymiotniki i przysłówki*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Tekiel, Danuta (red.) 1988. *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy lat 1972–1981*. Cz. I: A–O. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Tekiel, Danuta (red.) 1989. *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy lat 1972–1981*. Cz. II: P–Z, Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Waszakowa, Krystyna 2010. *Czy jeszcze można, wypada, warto zajmować się neologizmami? (w związku z fotodokumentacyjną metodą badawczą Piotra Wierzchonia)*. W: I. Burkacka, R. Pawelec,

- D. Zdunkiewicz-Jedynak (red.), *Słowa – kładki, na których spotykają się ludzie różnych światów*. Warszawa: Wydział Polonistyki UW, s. 193–207.
- Wawrzyńczyk, Andrzej (oprac.) 2010. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 4. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 1987. *W sprawie materiałów do teaurusu polszczyzny dwudziestowiecznej*. Łódź: Uniwersytet Łódzki.
- Wawrzyńczyk, Jan 1989. *Nad Słownikiem języka polskiego 1958–1969*. Toruń: Instytut Filologii Słowiańskiej UMK.
- Wawrzyńczyk, Jan 1993. Uwagi o rejestracji neologizmów polszczyzny dwudziestowiecznej. W: W. Lubaś, F. Sowa (red.), *Wokół słownika współczesnego języka polskiego. III: Zakres selekcji i informacji*. Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, s. 33–40.
- Wawrzyńczyk, Jan 1994. *Tak zwane nowe słownictwo polskie w świetle dokumentacji „Polskiego Informatorium Wyrzowego”*. Katowice: Śląsk.
- Wawrzyńczyk, Jan 1995. *O wyrażeniach niehasłowych w Słowniku języka polskiego pod redakcją Witolda Doroszewskiego. Z wyborem przykładów*. Częstochowa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Wawrzyńczyk, Jan 1999. *Nowe słownictwo polskie. Fikcje i fakty*. Warszawa: Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW.
- Wawrzyńczyk, Jan 2000–2012. *Słownik bibliograficzny języka polskiego. Wersja przedelektroniczna*. T. 1–10. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2009. *Autosuplement do Słownika warszawskiego*. Poznań: Sorus.
- Wawrzyńczyk, Jan 2009a. *W poszukiwaniu nowego słownictwa polskiego. Materiały z prasy lat 1932–1933*. Łódź: Instytut Ruscystyki UŁ.
- Wawrzyńczyk, Jan 2010. *Inny „Doroszewski”*. Łask: Leksem.
- Wawrzyńczyk, Jan 2011. *Słownictwo nowopolskie. Redatacje*. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2013–2015. *Depozytorium leksykalne języka polskiego*. T. 41–44: *Fotoprzeгляд frazematyczny*. T. 1–4. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2013–2016. *250 tysięcy ciekawych słów. Leksykon przypomnień*. T. 1–8. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2014–2015. *Fotocytatografia polska. Koniec XVIII – początek XXI w.* T. 1–4. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015. *300 tysięcy czy milion(y)? O stanie zasobów słownictwa polskiego w dniu 31 grudnia 2000 roku*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2016. *Opowiadki o „Słowniku Doroszewskiego” (z zasobów strony www.nfjp.pl wysnutej)*. Warszawa: Wydawnictwo Literackie Białe Pióro.
- Wawrzyńczyk, Jan 2016a. *Z leksykografii polskiej i obcej. Szkice, uwagi, polemiki*. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2019. Nowa sonda hasłownikograficzna Piotra Wierzchoń. *Studia Rossica Gedanensia*, 6, s. 272–276.
- Wawrzyńczyk, Jan 2019a. Notatka w kwestii samodezinformacji i zjawisk pokrewnych – na przykładach ze środowiska „Poradnika Językowego”. *Poradnik Językowy*, 1, s. 117–119.
- Wawrzyńczyk, Jan (red.) 2009. *Czterdzieści lat minęło... nad „Słownikiem Doroszewskiego”*. Warszawa: Takt.
- Wawrzyńczyk, Jan, Wierzchoń, Piotr 2016. *300 tysięcy polskich słów. Indeks a fronte*. Poznań: Sorus.
- Wawrzyńczyk, Jan, Wierzchoń, Piotr (red.) 2017. *Wokół 300 tysięcy polskich słów. Wstęp do hasłownikologii*. Warszawa: BEL Studio.
- Węglarz, Jan 1981. *Sterowanie w systemach typu kompleks operacji*. Warszawa–Poznań: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Wierzchoń, Piotr 2008. *ANTI*. Poznań: Instytut Językoznawstwa UAM.

- Wierzchoń, Piotr 2008a. *Fotodokumentacja, chronologizacja, emendacja. Teoria i praktyka weryfikacji materiału leksykalnego w badaniach lingwistycznych*. Poznań: Instytut Językoznawstwa UAM.
- Wierzchoń, Piotr 2008b. *Jaskółki przejawów internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny w materiałach z lat 1894–1984. Tylko sto przykładów*. Łask: Leksem.
- Wierzchoń, Piotr 2008c. *KOTUŚ. „Verba polona abscondita...” (w fotodokumentacji). Szkic lingwochronologiczny. Centuria pierwsza*. Poznań: Instytut Językoznawstwa UAM.
- Wierzchoń, Piotr 2009. 444 przysłówki z tekstów okresu 1900–1939 nieobecne w *Słowniku języka polskiego* pod red. W. Doroszewskiego. Fotosuplement (etiuda letnia). W: J. Wawrzyńczyk (red.), *Czterdzieści lat minęło... nad „Słownikiem Doroszewskiego”*. Warszawa: Takt, s. 69–254.
- Wierzchoń, Piotr 2009a. *Dlaczego fotodokumentacja? Dlaczego chronologizacja? Dlaczego emendacja? Instalacja gazowa, parking podziemny i „odległość niezerowa”*. Poznań: Instytut Językoznawstwa UAM.
- Wierzchoń, Piotr 2010. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 1. Warszawa: BEL Studio.
- Wierzchoń, Piotr 2010a. Torując drogę teorii lingwochronologizacji. *Investigationes Linguisticae*, 20, s. 105–185.
- Wierzchoń, Piotr 2011. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 2. Warszawa: BEL Studio.
- Wierzchoń, Piotr 2012. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 3. Warszawa: BEL Studio.
- Wierzchoń, Piotr 2014. *Depozytorium leksykalne języka polskiego*. T. 11–40: *Fotosuplement do Słownika warszawskiego*. Warszawa: BEL Studio.
- Witas, Piotr 2012. *Na przykład prorosyjski... Kartka z dziejów polskiej leksykografii teoretycznej i praktycznej*. Warszawa: BEL Studio.
- Wróblewski, Henryk (oprac.) 2011. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 7. Warszawa: BEL Studio.
- Zagrodnikowa, Alicja 1982. *Nowe wyrazy i wyrażenia w prasie*. Kraków: Ośrodek Badań Prasoznawczych.
- Zombirt, Andrzej (oprac.) 2010. *Depozytorium leksykalne języka polskiego. Nowe fotomateriały z lat 1901–2010*. T. 5. Warszawa: BEL Studio.

Prace na temat NFJP

- Borchmann, Łukasz 2018. *Narodowy Fotokorpus Języka Polskiego: od materiału drukowanego do elektronicznego słownika demonstracyjnego z poświadczeniem fotocytatowym*. Poznań: Instytut Językoznawstwa UAM. Praca nieopublikowana.
- Borchmann, Łukasz, Dzienisiewicz, Daniel, Wierzchoń, Piotr 2017. From printed materials to electronic demonstrative dictionary – the Story of the National Photocorpus of Polish and its Korean and Vietnamese descendants. W: I. Kosem, C. Tiberius, M. Jakubiček, J. Kallas, S. Krek, V. Baisa, (ed.), *Electronic Lexicography in the 21st century: Proceedings of eLex 2017 Conference, 19–21 September 2017*. Leiden: Lexical Computing CZ s.r.o., pp. 680–702.
- Kozłowska, Anna 2020. O możliwościach wykorzystania *Narodowego Fotokorpusu Języka Polskiego* w badaniach neologizmów pisarzy (na przykładzie języka Cypriana Norwida). W: K. Wojan (red.), *Wokół pewnego cytatu. Zbiór artykułów*. Warszawa: BEL Studio, s. 167–172.
- Wawrzyńczyk, Jan 2014. *Język, literatura i kultura rosyjska na stronie www.nfjp.pl*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2014. Русский язык на сайте www.nfjp.pl. *Studia Rossica Gedanensia*, 1, s. 159–163.

- Wawrzyńczyk, Jan 2014e. *Słownik frazeologiczny polszczyzny XIX wieku. Fotodokumentacja z zasobów www.nfjp.pl (1–250)*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015. *Fotocytatografia polska – nowsze derywaty odfrazematyczne (w zasobach www.nfjp.pl)*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015a. *Język, literatura i kultura węgierska na stronie www.nfjp.pl*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015b. *O czasownikowości polszczyzny (w świetle tekstów Zygmunta Krasińskiego ze strony www.nfjp.pl)*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015c. *Przegląd tereferyzmów datacyjnych (w świetle danych strony www.nfjp.pl)*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015d. *Triada: antypolonizm – ‘antypolonizm’ – antypolonizm (przypisek do strony www.nfjp.pl)*. Łódź: Philologica.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015e. *Słownik frazeologiczny polszczyzny XIX wieku. Fotodokumentacja z zasobów www.nfjp.pl (251–500)*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2015f. *Słownik frazeologiczny polszczyzny XIX wieku. Fotodokumentacja z zasobów www.nfjp.pl (501–750)*. Warszawa : Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2016. *Magyar nyelv, irodalom és kultúra a www.nfjp.pl honlapon*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2016a. *Nasze drobne kompensacje leksykograficzne, czyli jak wzbogacamy zasoby strony www.nfjp.pl*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2016b. *1000 słów zadośćuczynienia (Wypiski ze strony www.nfjp.pl)*. Warszawa: Wawrzyn.
- Wawrzyńczyk, Jan 2017. *Nowe informacje o zbiorach «Narodowego Fotokorpusu Języka Polskiego»*. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2020. *Polskolondyńskie druki ulotne i okolicznościowe w zasobach «Narodowego Fotokorpusu Języka Polskiego»*. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan 2020a. *Przegląd grafojednostek ze spacją wewnętrzną w zasobach «Narodowego Fotokorpusu Języka Polskiego»*. Warszawa: nakł. własnym.
- Wawrzyńczyk, Jan (oprac.) 2017. *Gabrysi i innym licealistkom o «Narodowym Fotokorpusie Języka Polskiego»*. Warszawa: Wawrzyn.
- Wawrzyńczyk, Jan, Wierzchoń, Piotr 2016. *O проекте «Национального фотокорпуса польского языка» (www.nfjp.pl)*. Warszawa: Peter Nayboen.
- Wawrzyńczyk, Jan, Wierzchoń, Piotr 2017. *How to revolutionize the technology of dictionary-making. Вестник Московского ун-та*, 22(2), pp. 94–104.
- Wawrzyńczyk, Jan, Wierzchoń, Piotr 2017. *Konstrukcje syntetyczne w zasobach «Narodowego Fotokorpusu Języka Polskiego»*. Warszawa: Peter Nayboen.
- Wawrzyńczyk, Jan, Wierzchoń, Piotr 2017a. *Podstawowe informacje o «Narodowym Fotokorpusie Języka Polskiego»*. Warszawa: BEL Studio.

Inne publikacje (nawiązujące do NFJP)

- Dzieniaśiewicz, Daniel, Wierzchoń, Piotr 2016. *On the japaneseness of Polish: A linguochronological approach. Opuscula Iaponica & Slavica*, 3, pp. 53–76.
- Dzieniaśiewicz, Daniel, Borchmann, Łukasz, Wierzchoń, Piotr, Graliński, Filip 2018. *Re-research.pl: Where humanities meet computer science. Computational Methods in Science and Technology*, 23(1), pp. 7–19.

- Gorzkowicz, Justyna 2020. PUNO – niezależne szkolnictwo polskie poza granicami Kraju. Londyński wpis do sztambucha. W: K. Wojan (red.), *Wokół pewnego cytatu. Zbiór artykułów*. Warszawa: BEL Studio, s. 117–120.
- Кульпина, Валентина Г., Татаринов, Виктор А. 2020. Профессор Ян Вавжинчик – основатель оригинальных жанров лексикографии и библиографии и законодатель лексикографических мод. W: K. Wojan (red.), *Wokół pewnego cytatu. Zbiór artykułów*. Warszawa: BEL Studio, s. 195–207.
- Waszakowa, Krystyna 2020. Osiągnięcia polskiej leksykografii chronologiczacyjnej (refleksje z perspektywy słowotwórczej). W: K. Wojan (red.), *Wokół pewnego cytatu. Zbiór artykułów*. Warszawa: BEL Studio, s. 427–447.
- Wawrzyńczyk, Jan 2014. *Dziewiętnastowieczne słownictwo polskie w perspektywie fotoleksykograficznej*. Łódź: Elja Malek.
- Wawrzyńczyk, Jan 2016. *Z e-brudnopisów Słownika bibliograficznego języka polskiego (Ku półmilionowemu szybkiemu rejestrowi haseł)*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2018. *Hiper słownik – гунерсловарь hyperdictionary*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2018a. *Moje delectabilia fotoleksykograficzne*. Warszawa: Mila Hoshi.
- Wawrzyńczyk, Jan 2019. *Słownik polszczyzny XIX wieku. Rejestr jednostek, konteksty, lokalizacje (Projekt publikacji)*. Warszawa: BEL Studio.
- Wawrzyńczyk, Jan (wyb.) 2017. *Z miriad polskich słów (1–250). Varia, 1901–2016*. Wrocław: Ata-Druk.
- Wawrzyńczyk, Jan (wyb.) 2017a. *Z miriad polskich słów (251–500). Varia, 1901–2017*. Warszawa: Wawrzyn.
- Wawrzyńczyk, Jan (wyb. i oprac.) 2018. *Fotoleksykografia ciekawa i użyteczna*. Warszawa: BEL Studio.
- Witas, Piotr P. 2020. Polska leksykografia – „szok przyszłości” – Big Data. Rzecz zasadniczo o redaktor(k)ach. W: K. Wojan (red.), *Wokół pewnego cytatu. Zbiór artykułów*. Warszawa: BEL Studio, s. 449–467.
- Шапенко, Татьяна М., Вавжинчик, Ян, Вежхонь, Петр 2019. Фотодокументация и гипертекстуализация как новые направления польской лексикографии. W: *Слово и словарь = Vocabulum et voacularium: сборник научных статей*. Минск: Беларуская наука, s. 124–130.
- Вавжинчик, Ян 2019, Новое в польской лексикографии. *Вестник Московского ун-та*, 9, Филология, 6, с. 152–163.

W Internecie

<http://wsjp.pl>

Fotomateriały. Świadeństwo danych z roku 1898¹

Oto skromny wybór ilustracyjny ciekawszych hasel jedno- i wielosegmentowych. Część ich odnotowują słowniki ogólne tylko z dokumentów XX wieku, część słowników odnotowuje hasła XIX-wieczne, ale – z jakichś względów² – bez potwierżeń cytawych. Jeszcze inna część przytoczonych niżej przykładowo tworów to agnomimy słownikowe. Jednostek wszystkich tych trzech rodzajów nasza fotocytatografia, zmierzająca ku ekscerpacji totalnej, nagromadziła już wiele. Dokumentacja styku wieku XIX i XX nie zaskakuje jakimś nagłym, nadzwyczajnym i znacznym przyrostem danych. Obserwujemy raczej równomierny, „spokojny” rozwój ilościowy słownictwa aż do wybuchu I wojny światowej.

Nasze materiały XIX-wieczne umożliwią gruntowną weryfikację (falsyfikację) licznych sądów datacyjnych sformułowanych na temat najrozmaitszych tematycznie i etymologicznie grup słownictwa, które trafiło do słowników dopiero w wiekach XIX–XX. Sądy te rozproszone są w setkach publikacji naukowych, słownikach, monografiach, zbiorach artykułów itp. Tylko niewielką część z nich mogliśmy wymienić w Bibliografii, koncentrując się na pozycjach najbardziej inspirujących z punktu widzenia procesu rechronologizacji³.

Rechronologizacja danych z okresu 1901–2000 i, w szczególności, danych zgromadzonych przez badaczy w drugiej połowie XX wieku (por. Dąbrowska 1957; Zagrodnikowa 1982; Smółkowa 1976; Smółkowa, Tekiel 1977 i wiele innych prac) to zadanie, rzecz można bez przesady, gigantyczne. Niemal zupełnie nie budziły i nadal nie budzą większego zainteresowania badaczy losy związków wyrazowych, choć to

¹ Wybór tego roku, schyłkowego dla wieku XIX, nie jest przypadkowy; por. Wawrzyńczyk 2019.

² Które zasługują na zbadanie.

³ W którym węgę szczególną uzyskał problem tzw. tereferyzmów datacyjnych; por. Wawrzyńczyk 2015c, Witas 2012. Są wśród nich zarówno pojedyncze wyrazy, jak i związki wyrazowe. Obszerna seria prac badawczych zainicjowana w połowie lat siedemdziesiątych XX w. opracowaniami: Smółkowa 1976, Smółkowa, Tekiel 1977 tylko wyjątkowo brała pod uwagę związki wyrazowe. Na ów dorobek złożyła się kolekcja kilkunastu tysięcy cytatów, ekscerpowanych ręcznie, które były podstawą opracowania: Nowakowska 2005, analizującego połączenia wyrazowe, ale wyjątkowa szczupłość bazy materiałowej nie mogła wówczas przynieść zadowalających – z punktu widzenia tzw. małej diachronii – wyników.

one właśnie, a nie pojedyncze grafowyrazy (byty bez spacji wewnętrznych), tworzą prymarną statystycznie masę mowy, każdej rozwiniętej mowy. Polszczyzna z jej przebogata literaturą pisaną i drukowaną, w ostatnich latach także e-drukowaną, jest taką właśnie mową (por. Bogusławski 2020).

Dużą liczbą fotocytatów odnoszących się do tego samego hasła⁴ akcentujemy tutaj nasz potencjał ekscerptorski, potwierdzający bogactwo użycie poszczególnych wyrażen, różnorodność kontekstów składniowo-znaczeniowych haseł, której skali żaden z dotychczas wydanych słowników nie ukazuje, żaden badacz nie jest w stanie wydobyć. Obfitość danych końca wieku XIX zapowiada znakomite „fotocytatolowy” na terenie XX wieku, co dokumentuje NFJP.

⁴ Por. niżej m.in. hasło **ankieta** z dziesiątkami interesujących fotocytatów, których analiza może stać się przedmiotem specjalnego studium semantyczno-syntaktyczno-pragmatycznego. Dla tego rodzaju prac ważna jest odpowiednia, jak największa liczba potwierdzeń cytatowych. Udostępniamy je w niniejszym tomie obecnie, ponieważ do NFJP trafić będą mogły dopiero w przyszłości, po uzyskaniu odpowiednich środków budżetowych niezbędnych na rozbudowę naszego fotokorpusu, stworzonego w okresie 2014–2020.

#A

aforyzm ogórkowy

osobno wymieniona! Chciałabys być w takim „Almanachu,” co?
 — Przenigdy! Czyż nie wiesz, że tam obok każdej księżniczki figuruje zaraz jej data urodzenia...
Aforyzmy ogórkowe.
 Szanujący się syn XIX wieku za oko wybija dwoje oczu, za ząb — dwa zęby.
 Nie pomogą okulary, kto nie umiał dopilnować swego parą gołych oczu.

Akademia Umiejętności

dowała jakiś czas komisya w Akademii Umiejętności krakowskiej, a gdy wynik jej narad ogłoszono, ocenił je zmarły właśnie radca dworu dr. Zygmunt Samolewicz całkiem spokojnie i przedmiotowo i wykazał niefortunność pomysłu. Prawie równocześnie radzono w komisji lwowskiej o szkole jednolitej, o czem p. dyrektor Gerstmann na **ankiecie** mówił, i obmyślono jej program. Rzecz jednak poszła w zapomnienie, ale znowu tu i owdzie pojawiały się w pismach i dysputach niekorzystne krytyki dzisiejszego systemu, podnoszące rzekomo wyższe zalety naszych własnych polskich szkół dawniejszych.

alkoholometr

	VI.	1	80	17	
Trituratio hydrargyri cum lanolino aa part. aequales,				kilo	3 złr. 90 ct.
„ „ „ vaselino				„	2 „ 50 „
„ „ „ resorbino (nowość)				„	5 „

Utrzymuje na składzie ważniejsze materiały apteczne, hegary blaszane i szklane, szkło apteczne, termometry maksymalne, kąpielowe i ścienne, flaszeczki-kroplomierze, zakraplacze, pęzelki, pęzle do gardła, worki na lód, wstrzykawkki szklane całe, lub w oprawach cynowych albo kauczukowych, alkoholometry, lampki spirytusowe, kolbki szklane i wiele innych utensyliów zawartych w cenniku.

amator

zasłużył na drugą nagrodę. Jeden zaś ze znanych wyścigowców wpadł na niezbyt odpowiedni lecz dosyć oryginalny pomysł: kostjum miał wyścigowy, maszynę okręconą różnokolorową materją a nad kierownikiem łuk, z przodu którego był napis „amator“ z drugiej zaś strony „bierze tylko pieniądze“, które miały imitować powieszane rozmaitej wielkości woreczki; w ramie widniał napis: „patent na amatora“.

ankier

Ankier, Ankra, także kotew albo zwora, jest to żelazo służące do związania ze sobą części budynku n. p. belki z murem albo ścianv ze ścianą. Zob. Zegar.

ankieta¹

— **Ankieta** w sprawie założenia rzeźni i targowicy na bydło opasowe w Podgórzu odbyła się w ostatnią środę w podgórskim Magistracie przy udziale posła Hermana Czecca, burmistrza p. Garbaczyńskiego, reprezentantów gminy oraz grona osób fachowych.

¹ Ten ważny współcześnie wyraz został przypisany chronologicznie przez Andrzeja Bańkowskiego ogólnikowo drugiej połowie wieku XIX (Bańkowski 2000). Autor, jeden z pierwszych etymologów polskich, który chronologię słownictwa traktuje bardzo skrupulatnie, co znaczy, że podaje w poszczególnych artykułach hasłowych niemal zawsze daty roczne, w tym wypadku nie dysponował, jak widać, dokładnymi danymi. Wysiłki A. Bańkowskiego w zakresie chronologizacji są bardzo cenne, godne najwyższego uznania, ale ich mankamentem jest zbyt duże przywiązanie do datacji słownikowych, opieranie się na danych zwłaszcza tzw. słowników narodowych. Absolutne pierwszeństwo należy dawać w pracach (re)chronologizacyjnych datowanym tekstom, a nie słownikom. Słowniki ogólne języka polskiego są przez chronologizatorów notorycznie przeceniane, traktowane jako dzieła autorytatywne. A przecież nie istnieje do dziś żaden słownik ogólny – od „Lindego” do „Dubisza” – który by był czymś więcej niż świadectwem cząstkowego jedynie rozeznania autora czy autorów w rzeczywistym bogactwie leksyki polskiej (por. Wawrzyńczyk 2010, Wawrzyńczyk 2009).

za niewłaściwe, gdyż sąd o tem, co będzie zamieszczonem w tym wyciągu, a co opuszczonem zostanie, nie powinien być pozostawiony trzeciej osobie, która przez dowolne wypuszczenia może tendencyjnie wypaczyć myśl zeznającego. Było-by tedy pożądanem, ażeby wybitniejsi ludzie polityczni, którzy składali swoje zeznania w owej ankiecie, ogłosili autentyczny tekst tych zeznań na podstawie stenogramów i w ten sposób uchronili się od przedstawienia swej opinii w błędnem świetle, albo też, aby wpłynęli na stowarzyszenie urządzające ankietę, iżby dosłowny tekst zeznań ogłoszony został w sprawozdaniu z ankiety.

Starzy kawalerowie.

Ankieta.

XVII.

Chcecie państwo wiedzieć, co mówi djur-

myśl zeznającego. Było-by tedy pożądanem, ażeby wybitniejsi ludzie polityczni, którzy składali swoje zeznania w owej ankiecie, ogłosili autentyczny tekst tych zeznań na podstawie stenogramów i w ten sposób uchronili się od przedstawienia swej opinii w błędnem świetle, albo też, aby wpłynęli na stowarzyszenie urządzające ankietę, iżby dosłowny tekst zeznań ogłoszony został w sprawozdaniu z ankiety.

Niezmiernie ciekawą i doniosłą kwestyę poruszyło w ostatnich trzech numerach „Zdrowie”. Pan Zdzisław Kowalski, student medycyny, ogłosił w niem studjum: „O stanie zdrowia i warunkach higienicznych studentów uniwersytetu warszawskiego”, którą oparł na przeprowadzonej na własną rękę ankiecie zdrowia i warunków bytu 300 studentów warszawskich (z ogólnej cyfry 705). Za pomocą kwestyona-ryusza z 71 zapytań, pan K. zebrał szereg bardzo pouczających cyfr i faktów. „Zdrowie jednostek w summie — to zdrowie pokolenia, zdrowie pokoleń — to rozwój narodu, niezdrowie — to jego zwyrodnienie” —

opiewa aforyzm d-ra Nusbauma, przytoczony przez p. K., zaś Jędrzej Śniadecki powiada: „Ten tylko doskonałym nazwać się może, kto w czerstwym i kształtnem ciele czyste nosi serce i niepokalaną mądrą, kto ma zdolności, społeczeństwu, w którym żyje, przydatne”. Tembardziej dziwić się należy, że pewna część studentów ankiety p. K. przyjmowała drwinami i lekceważeniem.

na zęby, i że przecięciowo brakuje każdemu studentowi 6 — 7 zębów! Jest to przyczynek wymowny do dziwnej u nas niedbałości o najprostsze przepisy ochędóstwa i higieny potocznej. Ta młodzież bezzębna jest w swoim rodzaju wyjątkowem zjawiskiem. Smutniejsze jeszcze rezultaty dała **ankieta** na punkcie chorób, niszczących dzielność i energię życiową młodzieży naszej w zarodku. Ankieta p. K. nie poprzestała na faktach, lecz sięgnęła do samych przyczyn. Istotnie, ważnem jest dla nas wiedzieć, dlaczego połowa blisko studentów cierpi mniej więcej stale na ból głowy, dlaczego połowa tylko używa systematycznie,

Jest to przyczynek wymowny do dziwnej u nas niedbałości o najprostsze przepisy ochędóstwa i higieny potocznej. Ta młodzież bezzębna jest w swoim rodzaju wyjątkowem zjawiskiem. Smutniejsze jeszcze rezultaty dała ankieta na punkcie chorób, niszczących dzielność i energię życiową młodzieży naszej w zarodku. **Ankieta** p. K. nie poprzestała na faktach, lecz sięgnęła do samych przyczyn. Istotnie, ważnem jest dla nas wiedzieć, dlaczego połowa blisko studentów cierpi mniej więcej stale na ból głowy, dlaczego połowa tylko używa systematycznie, w odstępach, przez higienę przepisanych, kąpieli, dlaczego wreszcie

liczy mowca 12 proc., co wynosi 72.600. Wnio-skodawca bierze zatem okrągłą cyfrę 550.000. Pod względem formalnym żąda mowca, aby wniosek jego odesłać do Wydziału krajowego, który ma zwołać **ankietę** z członków komisji szkolnej i budżetowej, a uzyskawszy w ten sposób potrzebny materiał, stanąć z odpowiedniami wnioskami przed Sejmem przy najbliższem jego zebraniu się.

Nad kwestyą miejsca, na którym pomnik ma sta-nąć, przeprowadzono obszerną dyskusyę, a ponieważ **ankieta** Rady miejskiej zamierza zaproponować pełnej Radzie w tym celu ogród miejski (Pojezuicki), zastana-wiano się nad rozmaitymi punktami w tym ogrodzie, przyczem członkowie ankiety zasiadający w komitecie, mieli sposobność poznać zapatrywania członków komitetu.

ta, zaproszona przez wydział krajowy dla przestudowania projektu ustawy bułowniczej dla wsi oraz pomniejszych miast i miasteczek. Projekt ten już od r. 1887 pokutuje po różnych komisjach, ankietach, ministeryach i jakoś w czyn zamieniony być nie może. Spodziewać się należy, że wynikiem obecnych obrad będzie nareszcie wprowadzenie w czyn powyższego projektu. — Otwarcie trzeciej seryi (kursów akademickich) dla kobiet odbyło się oneg-

Chodzi jeszcze o nazwę nadawaną dwudniowym rozprawom, których dziejami zająć się mamy. Petycja Klubu Konserwatywnego, uchwała sejmowa, a za nimi przeważna część sprawozdań dziennikarskich używa wyrażenia ankietę, natomiast w petycji Towarzystwa rolniczego, w referacie prof. Pilata dla Komisji rolniczej, o którym jeszcze będzie mowa, czytamy konferencya.

Pod ankietę rozumiemy zazwyczaj pisemne lub ustne zbieranie wiadomości o faktach, natomiast konferencya jest wymianą zdań i opinii, a więc nie zbieraniem faktycznego materiału, lecz dyskusją nad nim, wyciąganiem z niego wniosków. Ze względu więc na pożądaną

Komisya rolnicza; następnie należy zasięgnąć opinii ludzi fachowych, znawców i zwołać szerszą ankietę. Wniosek przez Sejm uchwalony brzmi dosłownie jak następuje:

Wprawdzie w ankiecie zwołanej wskutek polecenia Sejmu dolno-austriackiego, a obradować mającej nad projektem zmiany prawa spadkowego i tworzenia zagród (geschlossene Höfe) brał udział z ramienia tamtejszego Namiestnictwa referent dla spraw rolniczych (Landesculturreferent),

Początkiem dalszych prac na tym polu powinna być przedewszystkiem, o ile mi się zdaje, ankietę agrarna w możliwie największej ilości gmin typowych, przeprowadzona przez komisarzy miejscowych podobnie, jak to obecnie dzieje się w Czechach. Również byłaby pożądaną większa doza inicjatywy prywatnej na tem

początkiem tam i podstawą każdej ważniejszej reformy ustawodawczej są obrady grona ludzi fachowo wykształconych, lub w danym kierunku bezpośrednio zainteresowanych. Zazwyczaj komisya tego rodzaju zarządza zbadanie faktycznego stanu rzeczy (ankieta w ściślejszem tego słowa znaczeniu) zanim przedłoży parlamentowi swe sprawozdanie, którego przeznaczeniem stanowić materiały dla dalszych obrad ciał ustawodawczych.

tystyczne, ponieważ kierunek całej administracyi oraz polityki agrarnej, zależy w znacznej mierze od o ile możności najdokładniejszej znajomości faktycznego stanu rzeczy; toteż już z końcem ósmego dziesięciolecia przeprowadzono ankietę dzięki zarządzeniu Wys. Sejmu, obejmującą kraj cały, niemniej całość stosunków ekonomicznych.

Ponieważ coraz to jaśniej okazuje się potrzeba zmiany obecnego prawa spadkowego, przeto byłoby pożądanem, gdyby przeprowadzono na obszarze całego kraju ankietę, opartą na zasięgnięciu opinii władz politycznych, notaryuszów i sądów w sprawie zwyczajów spadkowych, podobnie jak to stało się w ostatnich latach w Bawaryi i w Prusiech, a prócz tego należałoby oczywiście przeprowadzić ankietę w gminach typowych na

Francuzi zaczynają zastanawiać się nad przyczynami wewnętrznego rozstroju swego społeczeństwa i oglądać się za środkami naprawy. Zdaje się, że pierwszą zabiegę w tym kierunku dała urządzona przez p. Hureta w Figarze ankietą na temat: czy Francya rozwija się lub upada? Wspominaliśmy już swego czasu, że odpowiedzi wypadły bardzo ogólnikowo i optymistycznie, i o tyle ankietą chybiła cel.

... kierunkowi dała urządzona przez p. Hureta w *Figarze* ankieta na temat: czy Francya rozwija się lub upada? Wspominaliśmy już swego czasu, że odpowiedzi wypadły bardzo ogólnikowo i optymistycznie, i o tyle ankieta chybiła celu. Zachęciła ona jednak ludzi powołanych do rozpatrzenia się w stosunkach kraju i wydała pośrednio piękny owoc w dwóch książkach

Budapeszt 15. lipca. Na ankiecie celnej oświadczył Enyedy, iż jest zwolennikiem osobnej taryfy celnej, zastrzega się jednak przeciwko temu, jakoby Węgry dopuściły się naruszenia traktatu wobec Austrii. Węgry kierują

kraju ankietę, opartą na zasięgnięciu opinii władz politycznych, notaryuszów i sądów w sprawie zwyczajów spadkowych, podobnie jak to stało się w ostatnich latach w Bawaryi i w Prusiech, a prócz tego należałoby oczywiście przeprowadzić ankietę w gminach typowych na wzór tej, którą w bieżącym roku zarządziła czeska rada kultury krajowej.

Ankieta celna we Węgrzech.

Od dnia 14 lipca ankieta, która roz

Zebranych powitał p. przewodniczący i w krótkich a jędrnych słowach przedstawił cel ankiety i upraszał, by zebrani obmyślili środki, zdążające do podniesienia krajowego sadownictwa. Ażeby dostarczyć ankiecie podstawy, polecił Wydział krajowy, doc. K. Szulcowi z Dublan opracowanie materiału klimatologicznego w Galicyi, a prof. dr. St. Pawlikowi przedstawienie handlu owocami w Galicyi.

Gdy Wydział krajowy pracował nad ułożeniem ordynacyi wyborczej dla 30 miast i zaprosił ankietę w tym celu, aby zasiągnąć także jej zdania, przedstawiona była tej ankiecie ordynacya wyborcza, w której mieściły się postanowienia, iż członkowie Wydziału powiatowego nie mogą być wy-

i angielskich. Pisma angielskie twierdzą, iż jasnowłose córy Albionu dzierżą prym pod względem czystości, prasa zaś amerykańska kruszy kopje o przyznanie palmy pierwszeństwa amerykankom. Złośliwi yankeesi ogłosili ankietę międzynarodową, z której okazało się, iż amerykanka kąpie się trzy razy na miesiąc, francuzka tylko raz, a angielfka... dwa razy do roku. Szczęśliwi amerykanie!...

Chiromancja i Brunetiére. Współpracownik *Figara*, Bernard, urządził oryginalną ankietę: odniósł się do szeregu najwybitniejszych ludzi we Francji z zapytaniem, jaki był ich ideał w 20-ym roku życia i czy go doścignęli? Wielu odpowiedziało obszernie, inni lakonicznie. Do ostatnicb należy słynny estetyk

P. Dr. Dworski. JE. p. Jaworski w swoim przemówieniu utrzymywał, że kwestya zmiany §. 102 ust. gm. z r. 1889 była przedmiotem obrad ankiety i że już **ankieta** uznała, iż innego wyjścia niema tylko albo wykluczyć członków magistratu od udziału w Radach powiatowych względnie w Wydziałach powiatowych lub też zmienić §.

Ankieta ogrodnicza w Wydziale krajowym. W niedzielę, dnia 25 września odbyła się w I sali komisyjnej Wydziału krajowego ankieta ogrodnicza, celem omówienia jednolitej akcji na polu całego sadownictwa krajowego. W **ankiecie**, która się odbyła pod przewodnictwem p. St. Brykczyńskiego wzięli udział: Prof. dr. E. Janczewski, prezes krakowskiego Towarzystwa ogrodniczego, jako delegat krak.

W innych paragrafach poczyniono nieznacznie mniej ważne zmiany stylistyczne.

Ankieta doszła do §. 27, ma zatem jeszcze 29 paragrafów do przedyskutowania.

O godz. 5 popołudniu rozpoczęła **ankieta** dalsze obrady.

Marszałek krajowy w najbliższym czasie zwoła ankietę wszystkich prezesów rad powiatowych, celem naradzenia się nad sytuacją w kraju, której wyrazem jest zaprowadzenie sądów doraźnych i stanu wyjątkowego.

wewnętrzna dumę, powinny zupełnie wypełnić w nas to, co osłabia organizm społeczny. Współdziałanie i współpracownictwo w dziełach, najpilniejszych dla każdego, że wspomnieć tu oświatę ludu, udział w każdej zwołanej ankiecie czy komisji, udział ludzi przygotowanych, większem jest dobrodziejstwem, niż wysubtelnione dyskusje polityczne na temat zamorskich bohaterów.

Wczoraj odbyła ankieta trzecie z rzędu posiedzenie, które trwało od godz. 11 do 2^{1/2}, po południu. Dłuższą dyskusję wywołał § 19 projektu ustawy, traktujący o materjale i odległości budowli.

Przedsiębiorców — jakkolwiek zaproszonych było wielu — stawiło się zaledwie 20, ze sfer robotniczych zaś wzięło udział 189 kobiet i 59 mężczyzn. Ankieta miała wiele kłopotu, zanim się dowiedziała od każdej z uczestniczek cokolwiek o stosunkach pracowni, w których były zatrudnione. To jednak, co za pomocą krzyżowego ognia pytań wydobyto, było wielce pouczającym. Wiadomo, że w wielu

przyjąć można także na wiele dziesiątek tysięcy Lwowian, którzy wszyscy drogi tej używając, cierpią na jej złym stanie i dopominają się energicznie o restaurację i o wyłożenie jej pokładem z twardego materiału.

Ankieta w sprawie robotnic chrześcijańskich zdobywa co dzień nowe szczegóły o stosunkach pracy i życia kobiet, pracujących w różnych gałęziach przemysłu.

Do drugiej rezolucji postawił p. Rotter poprawkę w tym kierunku, aby Wydział krajowy w porozumieniu z Radą szkolną powołał **ankietę** w celu zbadania tych spraw. W razie gdyby ta poprawka upadła, zalecał p. Rotter, aby temat badań Wydziału krajowego rozszerzono w sposób określony w tych słowach: „czy to w kierunku jednolitej szkoły średniej,

Broszura jest napisaną na podstawie wyników ankiety, zrzędzonej niedawno w Niemczech z inicjatywy zjazdu delegatów związków piekarskich. **Ankieta** objęła ogółem sześćdziesiąt miejscowości i dostarczyła szczegółów w znacznej części przykrych, a nawet wstrętnych.

— Walka z gruźlicą na Węgrzech. W celu obmyślenia środków, za pomocą których możnaby walczyć przeciwko szerzeniu się gruźlicy wśród bydła, zwołał węgierski minister rolnictwa w b. m. ankietę do Pesztu. Ankieta orzekła, że w obecnej chwili najwięcej odpowiednim środkiem jest oddzielenie zdrowych zwierząt od uznanych za chore na podstawie szczepienia tuberkuliny, które ma się wykonać na koszt państwa. Uznano następuie za bardzo pożądane zakazanie przywozu z zagranicy zwierząt reagują-

— Walka z gruźlicą na Węgrzech. W celu obmyślenia środków, za pomocą których możnaby walczyć przeciwko szerzeniu się gruźlicy wśród bydła, zwołał węgierski minister rolnictwa w b. m. ankietę do Pesztu. Ankieta orzekła, że w obecnej chwili najwięcej odpowiednim środkiem jest oddzielenie zdrowych zwierząt od uznanych za chore na podstawie szczepienia tuberkuliny, które ma się wykonać na koszt państwa. Uznano następuie za bardzo pożądane zakazanie przywozu z zagranicy zwierząt reagują-

nsunięcia, a w szczególności domagające się, aby ciała autonomiczne sprawą tą się zajęły, znalazły oddźwięk w całej prasie. Jedno z pism krakowskich doniosło już nawet, iż marszałek krajowy taką ankietę zwołać postanowił — o czem nam atoli do tej chwili jeszcze nic autentycznego nie wiadomo

Nadeszły dziś do Lwowa *Wieniec* ks.

Tutaj dopiero, na ankiecie dowiedziałem się, co jest celem nauki greckiego języka. Dowiedziałem się, że celem tym jest oddzielenie młodzieży od świata i jego prozaicznych dążeń, utworzenie arystokracji ducha. Z tem się nie zgadzam, bo nie to jest zadaniem

Kancelista sądowy w Nadwórnej Józef Kutsche-
ra przy przejściu w stan spoczynku otrzymał tytuł
i charakter oficjala II klasy.

Ankieta w kwestyi żydów galicyjskich zwo-
laną została do Wiednia przez tamtejsze Stowarzy-

Ćwikliński wnosi:

„Ankieta wyraża potrzebę reformy w kierunku
udoskonalenia i ulepszenia obecnego systemu szkół
średnich.“

Rotter wnosi przeciw temu:

„Ankieta oświadcza się za taką reformą syste-
mu szkół średnich, ażeby w miejsce dzisiejszych
gimnazyów i szkół realnych, zaprowadzono jednolitą

jednak uwagę, że gdyby znaczna część członków
usunęła się od pracy w komisji, byłoby to dla sa-
mej rzeczy szkodliwe. Ale zresztą, gdy Wydział kra-
jowy będzie miał konkretne wnioski dla Sejmu przy-
gotować, to zwoła znowu **ankietę** fachową.

Wobec tego oświadczenia marszałka, Czarto-
ryski cofa swój wniosek.

Krajowa Ankieta dla reformy szkół średnich.

Ankieta szkolna zgromadziła się na pierwsze
posiedzenie bardzo licznie. W obecności trzydziestu
i kilku członków ankiety marszałek hr. Badeni
o godzinie 11¹/₄ zagał narady, dziękując za tak
liczne zebranie się.

Zaznacza dalej, że sprawa ta obudziła ogólne zajęcie zarówno w zawodowych kołach jak i w szerszych kołach społecznych. Sądzi, że **ankieta** nie powinna się krępować kwestyą kompetencji — bo nie tylko kraj dąży do rozszerzenia kompetencji swojej w sprawach szkolnych — ale też i w dzisiejszych granicach kompetencji Sejm ma głos poważny.

Ciągle stan wyjątkowy. — **Ankieta** szkolna. — Sekcja szkolna i opinia publiczna. — Zwycięstwo demokratów. — Zmartwychwstanie *Życia*. — Wystawa chryzantemów. — Ogrodnictwo.

winna się krępować kwestyą kompetencji — bo nie tylko kraj dąży do rozszerzenia kompetencji swojej w sprawach szkolnych — ale też i w dzisiejszych granicach kompetencji Sejm ma głos poważny i wpływowy a głos tak poważnego ciała, jak **ankieta**, nie może pozostać bez wpływu na Sejm. Zwraca uwagę, że w krytyce obecnych szkół średnich instynktownie opinia publiczna wskazuje jako na główną przyczynę ujemnych stron na tę okoliczność,

Rozpisanoby najpierw konkurs na program ogólny, zgodny z planem naukowym. Dopiero po przyjęciu programu przez *ad hoc* zwołaną **ankietę**, rozpisanoby drugi konkurs na książki.

Ze strony Wydziału krajowego wezmą udział w **ankiecie**, Dr Józef Wereszczyński szef departamentu oraz sekretarz Wydziału kraj. Jan Antoniewicz, referent spraw szkolnych. Jako delegat Rady szkolnej krajowej weźmie udział Dr Ludomir German, krajowy inspektor szkół średnich.

Ankieta jest to zebranie ludzi gruntownie z jakąś sprawą obeznanych, dla dania o niej opinii, wypracowania projektu jej załatwienia. Tak n. p. zwoływał Wydział Krajowy ankiety złożone :

- 1) Wydawca *Neue Freie Presse*, p. Benedict, w ankiecie walutowej austriackiej 1892.; *Steuer. Berichte* str. 21. Prof. K. Menger w swem przemówieniu w **ankiecie** bardzo dobrze to skrytykował.

Nie mogli wziąć udziału tylko posłowie hr. Dzieduszycki, Wachnianin i Zajączkowski; zresztą zgromadzili się wszyscy w liczbie 32.

Ankiecie przewodniczył Marszałek krajowy J. E. dr. Stanisław hr. Badeni, a tylko przez bardzo krótki czas zastępował go członek Wydziału Krajowego dr. Józef Wereszczyński.

W przeciwieństwie do nich skrajnem stanęli ci, którzy byli ostatecznym powodem zwołania **ankiety**, a żądają zupełnej reformy systemu szkół średnich, jaki w Austrii istnieje. Jeżeli dobrze zrozumieliśmy dążność przeciwników, a szczególnie wnioskodawcy w Sejmie krajowym posła Rottera, to idzie właściwie o to, ażeby usunąć gimnazya i szkoły realne i jeź-

dowała jakiś czas komisya w Akademii Umiejętności krakowskiej, a gdy wynik jej narad ogłoszono, ocenił je zmarły właśnie radca dworu dr. Zygmunt Samolewicz całkiem spokojnie i przedmiotowo i wykazał niefortunność pomysłu. Prawie równocześnie radzono w komisji lwowskiej o szkole jednolitej, o czem p. dyrektor Gerstmann na **ankiecie** mówił, i obmyślono jej program. Rzecz jednak poszła w zapomnienie, ale znowu tu i owdzie pojawiały się w pismach i dysputach niekorzystne krytyki dzisiejszego systemu, podnoszące rzekomo wyższe zalety naszych własnych polskich szkół dawniejszych.

I znowu słyszeliśmy na **ankiecie** jeszcze i takie zdanie, że szkoła nasza nie daje bronii do walki z życiem!

Ciekawy jestem, co może dać człowiekowi silniejsza broń do tej walki, jak właśnie zaznajomienie go z temi ideałami, które wskazują, jakim człowiek być powinien.

Na liczne inne zarzuty, czynione na **ankiecie**, przeciw dzisiejszym gimnazjom w długich, nieraz patetycznych przemówieniach, wystarczy odpowiedzieć krótko, że tyczyły się

Bogaty w liczbę, ale nie pewnej wartości arsenal grammatyków na dzisiejsze gimnazya i ustrój szkół średnich, kończył się projektem zaprowadzenia szkoły jednolitej t. j. jednej dla wszystkich: teologów, prawników, lekarzy, filozofów, techników i t. d. Z dyskusji na **ankiecie** zostało wszelako wrażenie, że żaden z członków jej, dążących do reformy, nie obmyślił bliżej, jakby w rzeczywistości szkoła jednolita mo-

a na dalszym planie, ażebyśmy się doczekali wszędzie i zdrowotnych stosunków we wszystkich budynkach, i lekarzy, którzyby w każdej szkole nad stanem higienicznym pilnie czuwali.

Z tą ostatnią uwagą przebiegliśmy prawie wszystko, co było na **ankiecie** poruszone i co do istoty rzeczy należy, o ile nam to było możebne bez stenograficznych sprawozdań, a tylko na podstawie dorywczo schwycionych notatek. O zupełne wyczerpięcie wszystkiego, co mówiono, naturalnie kuś się nie można, może nawet nie jedno nie całkiem do-

Ankieta znaczy dosłownie dochodzenie, a w dalszem znaczeniu komisję wybraną celem dochodzenia lub uregulowania, omówienia i urządzenia czegoś, tak n. p. **ankieta** kolejowa radzi nad sprawami kolei, ankieta przemysłowa nad sprawami przemysłu.

P. Rotter wnosi uchwalenie potrzeby reformy szkół średnich, któraby na podstawie szkoły wspólnej, czy też wprowadzenia stosownej bifurkacji w szkołach wyższych, ułatwiła abiturientom szkoły średniej wybór kierunku technicznego lub uniwersyteckiego. Wydział krajowy powołać ma w porozumieniu z Radą szkolną krajową **ankietę**, w celu ustanowienia planu stosownej reformy szkół średnich. Wreszcie Sejm wyrazić ma potrzebę wydania ustawy państwowej, określającej

P. Rotter wnosi ponownie uchwalenie potrzeby reformy szkół średnich, któraby na podstawie szkoły wspólnej (jednolitej) ułatwiła abiturjentom wybór kierunku technicznego, lub uniwersyteckiego. Wydział krajowy ma powołać ankietę w celu ustanowienia planu stosownej reformy szkół średnich. Wreszcie Sejm wyrazić ma potrzebę wydania ustawy państwowej, określającej zasady organizacyi gimnazjów.

względu na zbyt szczupłe ich pensye, weterynarze od razu otrzymali 10 rangę, a nie jak obecnie 11 i aby pewna stała ich część była mianowana do 9 rangi.

Ankieta w sprawie żydów. P. Stapiński oświadcza w *N. fr. Presse*, że nie weźmie udziału w ankiecie w sprawie żydów galicyjskich, albowiem tego rodzaju przedsięwzięcie uważa z góry za bezcelowe.

cznych.

Ankieta ta zająć się ma omówieniem zasad organizacyi krajowego biura taryfo-

połem prywatnych poszukiwań i weszła w program prac reprezentacyi narodu, gdzie łatwiej i gruntowniej może być zbadana. Na wniosek Rottera postanowił sejm galicyjski przeprowadzić ankietę w sprawie reformy i zaprosił do udziału w niej reprezentantów wszystkich instytucyi i stanów, których spostrzeżenia i uwagi mogą być pożyteczne, a więc członków obu uniwersytetów krajowych, to-

wych przyjęcie tej ustawy pociągnie za sobą dla państwa ubytek roczny w dochodach 1.400.000 zlr.

Wczorajsza dyskusja językowa miała przebieg następujący:

Liberał Glöckner długo rozwodził się

domagał się utworzenia biura taryfowego przy lwowskiej Izbie handlowej z ewentualną subwencją kraju. Rada jednak powzięła na wniosek prof. Lea następującą uchwałę: „Wydział krajowy zwoła ankietę reprezentantów korporacji i Towarzystw ekonomicznych krajowych

wiła sama pytanie doniosłe: czy taki związek może być uważany za honorowy?

Ale niestety, ankietą moralnej strony szkoły galicyjskiej nie dotykała.

Cho.

(Dokończenie).

Maurycy Pujo jest współpracownikiem pisma *L'Art et la Vie*; rozumie on krytykę na swój sposób, jest to dla niego rodzaj ankiety o ideach moralnych naszego czasu; ankietę ową czyni Pujo, aby dojść przez szereg *liquidations* do własnej *libération*. W chaosie dążeń wybiera on najbardziej znaczące, aby osiągnąć wyrobienie człowieka. Krytyka więc u M.

i jestem przekonany, że tylko podobne środki pomogłyby na dźmę moralną; łatwiej bowiem jest zapobiedz zarażeniu, jak wyleczyć zarażonego.

Mieczysław Konopacki.

Ankieta szkolna.

Wczoraj o godz. 11 przed południem rozpoczęły się w gmachu Wydziału krajowego obrady ankiety szkolnej, na którą Wydział krajowy zaprosił najwybitniejszych przedstawicieli

KURJER PORANNY.—Warszawa, 9 grudnia 1896 r., piątek

6

płatnie nieść pomoc położnicom. 59 lat wieku — więc ma widoki znacz- tywa z wystawieniem N. Saku
 — **Ankieta** miejska lwowska w nego jeszcze pomnożenia obecnego o- w puszcze, na intencję Arcy-
 sprawie doli stróżów miejskich, po- siągniętego „rekordu”. czci Niepokalanego Sereca N.
 stanowili zrewidować mieszkania stró- **Kalendarzyk tygodniowy** Panny z odśpiewaniem litanij
 żów w całym Lwowie. Rewizja od- cesją.
 będzie się dzielnicami z udziałem ko- Piatek. Leokadji i Wal. — Jutro o g. 7 r. w koście-
 misarza magistratu i znawców. Świętych M. M. Łeod. Jacka, odprawiona będzie

strzeżenia i uwagi mogą być pożyteczne, a więc członków obu uniwersytetów krajowych, towarzystw: politechnicznego i lekarskiego, „związku rodzicielskiego“, i wielką liczbę nauczycieli. **Ankieta** ma stwierdzić, jakie jest zadanie i cel szkoły średniej, czy celowi temu odpowiadają gimnazyja, oraz szkoły realne, i które z tych zakładów większy przynoszą pożytek? Dalej, jakie braki odczuwają ucz-

stwo? Nareszcie, wzywa **ankieta** do podawania projektów reformy i stawia pomiędzy innymi pytanie, w jaki sposób należałoby uzupełnić plan nauk i sposób wychowania, aby szkoły realne i gimnazyjalne czyniły zadość potrzebom społeczeństwa.

Wynik poszukiwan może być tem dodatniej- szy, że **ankieta** obraca się nie w ramach teoretycznych, lecz staje na gruncie czysto praktycznym, na gruncie potrzeb społeczeństwa. Poznawszy te potrzeby, będzie można zastosować się do nich, przy wypracowaniu nowego systemu nauki.

R.

Nie czekając na materiały obu **ankiet** wspomnianych, galicyjskiej i wiedeńskiej, chcę tutaj przedstawić w zwięzłym zarysie położenie ludności żydowskiej w Galicyi, na podstawie materiału, jakim dziś mogę rozporządzać, i dostarczyć w ten sposób obiektywnej podstawy do sądu o rozruchach i ich przyczynie, a następnie do sądu o przyszłym

ankra

Ankier, Ankra, także kotew albo zwora, jest to żelazo służące do związania ze sobą części budynku n. p. belki z murem albo ścianv ze ścianą. Zob. Zegar.

anteridium

reczek; z tych każda daje początek jednej parze plemników. Komórkę taką zwiemy anteridium czyli płodnikiem. U innych gatunków Oedogonium nie, produkująca jajniki, nigdy nie wydaje **plemników**; te ostatnie wytwarzane bywają przez nici tylko do tego celu przeznaczone. Widocznie, że już i tutaj mamy do czynienia z rozdziałem funkcji płciowych, charakterystycznym dla roślin

antipolski

Fiasko hakatystów Nie wszyscy Niemcy zarazi się chorobą antipolską, jak tego dowodzi zwołane przez hakatystów zebranie w mieście Kowalewie, w Prusach Zachodnich. Na zebraniu tem przemawiał płatny agitator dr. Bovenschen, aby zało-

arytmograf

Rozwiązanie arytmografu

umieszczonego w N-rze 30.

- 1) Klejnot
- 2) Agaomen
- 3) **Bazka**
- 4) Afinger
- 5) Dalbergia

Astor

król **hotelowych** przedsiębiorstw, jak Flagler, król parceli budowlanych, jak Astor, król wagonów, jak Pullman, król prasy, jak Pulitzer, i wielu, wielu innych.

#B

bakterjologiczny

re usiłuje uosobnić za pomocą osobliwych figur cyrklowych, nadających artykułowi pozór rozprawy bakterjologicznej, autor usiłuje dać dokładny obraz widoków zamążpójścia kobiet wogóle, w szczególności zaś w stosunku do wieku.

bez zółci

kol. Kurkiewicz. W przemowie swej zastrzegął się przeciw temu, aby właściciele aptek nie użyli swej przewagi wtedy, gdy opinie współpracowników będą przeciwne i aby ta dyskusja toczyła się na prawach równych bez obawy, że który za śmielsze słowo może uciepieć. W dalszym ciągu kol. M. Kulak przemawiał, aby koledzy współpracownicy dyskutowali bez zółci, spokojnie, gdyż właścicielom aptek zarówno jak i współpracownikom jednako zależeć powinno na utrwaleniu stanowiska i bytu zawodu.

bifurkacja

Mamy odpowiedzieć na pytanie, czy dążyć do reformy szkół średnich — a nie wątpię, że wielka większość za reformą się oświadczy. Potem przychodzi pytanie o zupełnie jednolitą szkołę średnią — oczywiście bez obowiązkowej greki. Trzeba, żeby **ankieta** w tej sprawie wypowiedziała całkiem stanowczo swoje zdanie. Gdyby to miało upaść — przychodzi wniosek Reya o jednolitą szkołę z bifurkacją i z szerszym uprawieniem co do uczęszczania jej maturzystów do wszelkich wyższych zakładów nauko-

516

ATENEUM.

prąd materialistyczny wymagałby raczej wzmocnienia pierwiastku idealnego w kształceniu kultu ideałów, których źródło wiecznie tryskające i ożywcze świat starożytny pozostawił w spuściznie całej ludzkości.

Jak zawsze w takich razach bywa, skończyło się na uchwale pośrednią drogą zalecającej. **Ankieta** uchwaliła wniosek hr. Reya, według którego należałoby zaprowadzić jednolitą szkołę średnią z „bifurkacją” (*sic*) w klasach wyższych, z których jeden oddział miałby odróżniać się od drugiego nauką helenizmu z nadobowiązkową nauką języka greckiego, a oba oddziały kwalifikowałyby potem zarówno do

biuro taryfowe

wych przyjęcie tej ustawy pociągnie za sobą dla państwa ubytek roczny w dochodach 1.400.000 złr.	domagał się utworzenia biura taryfowego przy lwowskiej Izbie handlowej z ewentualną subwencją kraju. Rada jednak powzięła na wniosek prof. Lea następującą uchwałę: „Wydział krajowy zwoła ankietę reprezentantów korporacji i Towarzystw ekonomicznych krajowych
Wczorajsza dyskusja językowa miała przebieg następujący: Liberał Glöckner długo rozwodził się	

biuro telegraficzne

Stary renomowany hotel rodziny nowourządzony. 200 pokojów gościnnych od i florena począwszy, łącznie z usługą i światłem. C. K. biuro telegraficzne i telefonów na mejs. u. Kierzystne położenie dla zwiedzających wystawę jubileuszową. Ceny niepodwyższone. Dworce kolejowe i przystanki parowców w najbliższem sąsiedztwie. Tramwaje i omnibusy **hotelowe** we wszystkich kierunkach. **Znakomita restauracja, winda osobowa.**
F. M. MAYER Właściciel.

bladaczka

Tak rozpowszechniona teraz bladaczka leczy się żelazem, w powyższym wypadku zaś leczyłaby się zapewne złotem. Łatwo więc przewidzieć, że metal ten miałby jeszcze wyższy, niż obecnie kurs, chociaż ostatnimi czasy

blankiet

Pani Walerya odzyskała głos, widząc że prezes chciał nadać całemu zdarzeniu charakter żartu.

— Czy mój mąż jest człowiekiem śmiesznym? czy mu nie wolno trzymać administracji? pisać na blankietach? W Niemczech...

Prezes uchwycił ją za rękę i przerwał.

mienie o tem, do kancelarji komisarza generalnego, nie później jak do 12 grudnia r. b. Zawiadomienia powyższe należy przysyłać w 2 egzemplarzach, na blankietach wysyłanych bezpłatnie przez kancelarję powyższą a mieszczących w sobie pytania, na które wystawca musi dać odpowiedź.

Warunki przedsiębiorstwa przejrzane być mogą w godzinach urzędowych w wymienionem c. k. Starostwie, gdzie także w wyznaczonym dniu najpóźniej do godz. 12 w południe wnoszone być mają oferty, sporządzone na blankietach urzędowych, których Starostwo bezpłatnie udzieli, a zaopatrzone marką stemplową na 50 ct. i we wadyum wynoszące 5% kwoty fiskalnej, z wyrażeniem opustu cen jednostkowych nie tylko cyframi ale i literami.

blankiet firmowy

Smutnym i pożałowania godnym faktem jest też to, że bardzo dużo takich mamy, co nie chcą szanować naszych pięknych nazwisk polskich, lecz je przekręcają i kaleczą. Tak zdarzyło mi się już np. na rachunkach, **blankietach** firmowych i szyldach spotykać nazwiska tak pokaleczone: Bieschky, Gursky, Nawrotzky, Woyczychowski, Schymansky itd.

blankiet wekslowy

Przedewszystkiem, co do weksli przypominamy, że z zaprowadzenia znaczków stemplowych koronowych na **blankietach** wekslowych, wcale nie wynika obowiązek wystawiania weksli na walutę koronową. Weksel bez względu na to, jaki jest na nim stempel, może być wystawiony w każdej legalnej walucie.

W roku 1897 to jest od 1 stycznia do 31 grudnia obrót tytoniowy wynosił 39075 zł. 22 ct., zysk z drobnej sprzedaży wynosił w tym czasie 253 zł. 64 ct., zaś obrót w stemplach, listach przewozowych i **blankietach** wekslowych wynosił 6512 zł. 91 ct., od sprzedaży tych znaczków wartościowych będzie pobierał składownik pół procent.

bydło opasowe

— **Ankieta** w sprawie założenia rzeźni i targowicy na bydło opasowe w Podgórzu odbyła się w ostatnią środę w podgórskim Magistracie przy udziale posła Hermana Czecha, burmistrza p. Garbaczyńskiego, reprezentantów gminy oraz grona osób fachowych.

#C

cena jednostkowa

Warunki przedsiębiorstwa przejrzane być mogą w godzinach urzędowych w wymienionem c. k. Starostwie, gdzie także w wyżej oznaczonym dniu najpóźniej do godz. 12 w południe wnoszone być mają oferty, sporządzone na blankietach urzędowych, których Starostwo bezpłatnie udzieli, a zaopatrzone marką stemplową na 50 ct. i we wadyum wynoszące 5% kwoty fiskalnej, z wyrażeniem opustu cen jednostkowych nie tylko cyframi ale i literami.

centralny zakład ogrzewający

na listowym papierze, pokój wyjąznie dla pań przeznaczony, lavator itd. Najprzyjemniej działa na przybywającego do hotelu rozkoszne ciepło rozlewające się po wszystkich kątach hotelowych, a wysyłane z centralnego zakładu ogrzewającego. Ciepło to odrazu czyni hotel każdego miłym, kto znudzony i wyczerpany podróżą przybywa. W eleganckiej jadalni, jedynej w swoim rodzaju, bo ośw e-

chromolitograficznie

WSZYSTKIE DZIAŁY BOGATO
ILLUSTROWANE.

Premje gratisowe:

Biblioteka „ЗАДШЕБНАГО СТОБА“.
Kompletna serja z sześciu książek z kolorowanymi chromolitograficznie obrazkami, eleganckiego i oryginalnego formatu, a mianowicie:
1. *Moje zabawki.* 49 małych rysunków.
2. *Zwierzyniec.* Podobizny 28 zwierząt. 3. *Koleją żelazną.* Powiastka z 9 rysunkami. 4. *Litery, pieśni i obrazy.* 5. *Historijki w obrazach.*

ciemno-różowy

(Do artykułu 6 umowy).

§ 2. Listy przewozowe międzynarodowe wygotowywać należy na **blankietach**, których wzór podaje załączka 2¹⁾. Blankiety te powinny być wydrukowane do posyłek zwyczajnych na białym, do pospiesznych na ciemno-różowym papierze, a zgodność ich z dotyczącymi przepisami umowy niniejszej potwierdzona być ma wyciśnięciem

co gorsza

którą właśnie studyowała.

„Familijny wieczorek“ kompletnie nie powiódł się, a co gorsza **fiasco** nastąpiło w obecności narzeczonego Loli, któremu ohoiano pokazać, że i dwór Jarowiniecki ma swojego poetę. Towarzystwo było w kwaśnym humorze, jedna tylko Lola nie wiedziała dobrze o co chodzi.

człowiek dobrej woli

stów ze swej strony również dolożyć cegiełkę, które wzięte razem przy szczerych chęciach ludzi dobrej woli, być może wkrótce, utworzą fundament nowego gmachu jednej z najsympatyczniejszych instytucyj naszego miasta. Vivat sequens!

czynić zadość *czemuś*

stwo? Nareszcie, wzywa **ankieta** do podawania projektów reformy i stawia pomiędzy innymi pytanie, w jaki sposób należałoby uzupełnić plan nauk i sposób wychowania, aby szkoły realne i gimnazjalne czyniły zadość potrzebom społeczeństwa.

#D

dawać początek *czemuś*

zaś różnica między niemi a zoosporami polega na tem, że, będąc odosobnionemi, nigdy nie dają początku nowym niciom Oedogonium, lecz powoli giną. Pochodzenie tych elementów męskich czyli **plemników** nie u wszystkich przedstawicieli rodzaju bywa jednakie. U jednych taż sama nić, której komórki utworzyły jajniki, wydaje w pewnych miejscach rząd krótkich komó-

dentystyka

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizyologia. 3) Psycho-fizyologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) **Środki farmaceutyczne.** 6) Seroterapia i **serodiagnostyka,** organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, oknlistyka, laryngologia, dentystyka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

dezynfekcyjny

p. Józefa Polkowskiego chemika, właściciela kamery dezynfekcyjnej. Zmarły był synem przed niedawnym czasem zmarłego malarza—jubilata, b. nauczyciela gimnazjum ś. p. Józefa Polkowskiego. Na trumnie złożono 2 wieńce, z tych jeden od rodziny, drugi z napisem: „Swemu koledze—chor „Brat- v

diagnostyka

zainteresowanie wzbudzi między innymi także przedstawienie dalekowiedza (teletroskopu) przez wynalazcę samego p. Jana Szczepanika, oraz kilka wykładów o zastosowaniu promieni Roentgena do diagnostyki z przedstawieniem przyrządu samego.

Na dnię 25 do 27 czerwca zapowiedzianą została rzadka uroczystość półwiekowego jubileuszu Towarzystwa przemysł-

wrzes

uboda

wieku

miosł

jeśli

do na

świac

świac

drogą czegoś

jeszcze, nieprzechodząc w stan spoczynku, jaki zwykle następuje po każdym podziale komórki. Dopiero produkty ostatniego podziału, t. zw. spermatydy, przetwarzają się we właściwe plemniki drogą zmian, zachodzących w samym ich ciele.

drogman

O istnieniu tego pomnika wiedzą chyba tylko parafianie kościoła, dojrzeć go bowiem z ulicy niepodobna, przewodnicy zaś hotelowi i drogmani nie o nim nie wiedzą.

Kilkakrotnie bywałem w Smirnie i nie podejrzewałem nawet istnienia pamiątki, jaką jest mauzoleum, poświęcone pamięci rodaka. Gdyby nie

dworzec kolejowy

Stary renomowany hotel rodziny nowourządzony. 200 pokoiów gościnnych od 1 florena począwszy, łącznie z usługą i światłem. C. K. biuro telegraficzne i telefonów na miejscu. Herzystne położenie dla zwiedzających wystawę jubileuszową. Ceny niepodwyższone. Dworce kolejowe i przystanki parowców w najbliższym sąsiedztwie. Tramwaje i omnibusy hotelowe we wszystkich kierunkach. Znakiem restauracja, winda osobowa. F. M. MAYER Właściciel.

DLA ZAKŁADÓW KĄPIELOWYCH I DLA LETNIKÓW,

Lawn-Tennis, Krokiety, Badminton, Cricket, Boccia, Gra w Żabę, Rakiety, Wolanty, Kregle

dzieciński

wzorowo odszyte po 1,00 m.
 Nowość w kołnierzykach, **mankietach** i krawatach.
 Półkoszulki, Chustki, Szelki, Parasole, Rękawiczki i
 Koszule męskie i damskie nielane letowe po 1,00 m.
 Gacie męskie nielane lato we poł.00 m.
 Koszule siatkowe dziurkowane letowe od 50 fen.
 Skapelki. Pończochy damskie i dziecińskie.

#E

ektodermiczny

Fig. 5. Samiec w chwili wydalenia nasienia
 przez rozpad ektodermiczny *ckt*; *sp* **plemniki**,
m mięśnie.

elektrodiagnoza

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizjologia.
 3) Psycho-fizjologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szcze-
 gółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia
 i **serodiagnostyka**, organoterapia. 7) Narzędzia chi-
 rurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, den-
 tystyka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza
 (Roentgen).

elektro-techniczny

b) miejscowe	3	1	—	—
c) dróg podjazdowych	5	—	1	—
d) miejskie	10	1	14	1
8. Spółki eksploatujące wagony specjalne, ekwip. miej. i t. d.	5	—	1	—
9. Sp. hotelowe , kąpiel., pralnie	6	1	—	—
0. „ ekspl. , domy, składy, elewat.	15	—	—	—
1. Tow. aseniz., wodoc. i gazowe	15	—	9	3
2. „ elektro-techniczne	11	1	3	—
3. Sp. robót publ. (studnie artez., budowla hydrotechn. i t. d.)	10	—	—	—

elektroterapia

6) Dezynfekcyja. 7) Gimnastyka lecznicza i t. d. 8) Odzienie.

III. Nauka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizyologia. 3) Psycho-fizyologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i serodiagnostyka, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

IV. Środki spożywcze i odżywcze. 1) Przetwory mięsne. 2) Przetwory mleczne. 3) Przetwory mączne. 4) Konserwy. 5) Napoje alkoholiczne. 6) Napoje bez

en profil

En profil (mów: an profil) znaczy: z boku — t. j. patrząc z boku n. p. wizerunek czyjś »en profil« oddaje tylko tę część twarzy, którą widzieć można z boku.

#F

familijny wieczorek

która właśnie studyowała.

„Familijny wieczorek“ kompletnie nie powiódł się, a co gorsza **fiasco** nastąpiło w obecności narzeczonego Loli, któremu chciano pokazać, że i dwór Jarowiniecki ma swojego poetę. Towarzystwo było w kwaśnym humorze, jedna tylko Lola nie wiedziała dobrze o co chodzi.

farbiarsko-mydlarski

Panów Przedsiębiorców budowlanych o zajęcie przy odbiorze wapna, cegły i innych materiałów do budowy potrzebnych. Oferty łaskawe proszę złożyć Senatorska Nr. 29, sklep farbiarsko-mydlarski dla „Bonawentury”. 3404

Osoba pojedyncza lat średnich z kaucją, poszukuje filji pieczywa, obeznana z tym fachem odpowiednio. Wiadomość ulica Podwał Nr. 40, filja. 3:8)

farmaceutyczny

organ Galicyjskiego Tow. farmaceutycznego „Unitas” w Krakowie.

Wychodzi każdego 15^{go} w miesiącu.

Członkowie Tow. farmaceutycznego „Unitas” otrzymują *Kronikę farmaceutyczną* bezpłatnie.

Adres: Galicyjskie Tow. farmaceutyczne „Unitas” w Krakowie „Redakcyja”.

Konto pocztowej Kasy oszczędności w Wiedniu Nr. 238.050.

fiasco

Fiasco (czytaj **fiasko**), z włoskiego, znaczy zupełne niepowodzenie, spełnienie powziętego zamiaru na niczem, porażka.

fiasco

acyi, ludność uspokoiła się, a nawet zawodowi krzykacze spuścili z tonu. Nawet wielki meeting, zorganizowany przez Deroulède'a w maneużu przy *Avenue de la grande armée*, w gruncie rzeczy zrobił **fiasko**, a manifestacyjne zebrania senatorów i deputowanych, nieprzychylnych rewizyi, wprost wzbudzają politowanie: uczestniczyło w nich po jakie dwadzieścia osób.

która, właśnie studyowała.

„Familijny wieczorek“ kompletnie nie powiódł się, a co gorsza **fiasko** nastąpiło w obecności narzeczonego Loli, któremu chciało się pokazać, że i dwór Jarowiniecki ma swojego poetę. Towarzystwo było w kwaśnym humorze, jedna tylko Lola nie wiedziała dobrze o co chodzi.

du. W lutym bo i lat innych przypominamy sobie tu ciepła, wobec których letni paltot nawet wydawał się zbyt ciężkim; żeby jednak i w styczniu na letnim tylko mózgu poprzestawać, tego nie pamiętają i zasiedzieli tu obywatele. Zupełnego **fiaska** doznały wobec tego tutejsze ślizgawki, które nie oglądały do tej pory cienia lodu i nie będą go już chyba oglądać. To też zapaleni łyżwiarze tutejsi odbywają za lodem wycieczki w góry, na zdradliwe jeziora

Flagler

król **hotelowych** przedsiębiorstw, jak Flagler, król parceli budowlanych, jak Astor, król wagonów, jak Pullman, król prasy, jak Pulitzer, i wielu, wielu innych.

formalny

Kwestye powyższe przedstawił prof. Janczewski w formalnych wnioskach, które zostały przez ankietę przyjęte jednomyślnie. Przemówienie dr. Szyszyłowicza spowodowało ostateczne załatwienie sprawy zajmującej **ankietę** — a mianowicie przez wybór komisji z grona znanych pomocników dla każdej strefy klimatycznej, celem doboru owoców najlepiej odpowiadających warunkom naszego kraju. W skład takich komisji we-

#G

giełda pieniężna

sprawiedliwości przeprowadzona będzie **ankieta** dla reformy ustawodawstwa akcyjnego. Odpowiednie kwestyonariusze, które mają być w przeciągu dwóch miesięcy zwrócone ministeryum, zostały już przesłane zarządom giełd pieniężnych i towaro-

gimnastyka lecznicza

6) Dezynfekcyja. 7) Gimnastyka lecznicza i t. d. 8) Odzienie.

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fیزیologia. 3) Psycho-fیزیologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i **serodiagnostyka**, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

IV. Środki spożywcze i odżywcze. 1) Przetwory mięsne. 2) Przetwory mleczne. 3) Przetwory mączne. 4) Konserwy. 5) Napoje alkoholiczne. 6) Napoje bez

gimnazjalny

Chcąc wstąpić do apteki należy przedewszystkiem wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości **receptury** i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

gospodarstwo rolne

Uregulowanie sadownictwa. Piszą nam ze Lwowa: Wystawa ogrodniczo-pszczelnicza poruszyła ważną kwestyę uregulowania sadownictwa w Galicyi, które dziś w upadku staćby się mogło znakomitą pomocą dla gospodarstw rolnych. W tym celu zgromadziła się **ankieta**, zwołana staraniem prof. J. Szyszyłowicza.

#H

hausknecht

Było to o godzinie dwunastej w nocy.
W hotelu pod „złotym lwem“ w X. panowała cisza grobowa. Tylko na ganku słyszano jeszcze leniwe stąpanie. Był to sługa **hotelowy** czyli jak go najnowszą polszczyzną nazywają *hausknecht*, Stach, który chodził ode drzwi do drzwi, aby zbierać buty i buciki, wyczekujące czyszczącej jego ręki.
Do połowy spełnił już misyję swoją i nic nadzwyczajnego w tym czasie się nie wydarzyło.

hegar

	VI.	1	80	17	
Trituratio hydrargyri cum lanolino aa part. aequales,					kilo 3 złr. 90 ct.
" " " vaselino				" 2	" 50 "
" " " resorbino (nowość)				" 5	" "

Utrzymuje na składzie ważniejsze materyały apteczne, hegary blaszane i szklane, szkło apteczne, termometry maksymalne, kąpielowe i ścienne, flaszeczki-kroplomierze, zakraplacze, pęzelki, pęzle do gardła, worki na lód, wstrzykawki szklane całe, lub w oprawach cynowych albo kauczukowych, alkoholometry, lampki spirytusowe, kolbki szklane i wiele innych utensyliów zawartych w cenniku.

hemoroidalny

SZCZAWNICA

Zakład zdrojowo-kąpielowy i klimatyczny.

Najsilniejsze szczawy sodowo-słone i żelaziste, skuteczne w początkach suchot, po zapaleniu płuc, w astmie, w niżytach oskrzeli i krtań, w cierpieniach żołądka, kiszek, wątroby i hemoroidalnych, przy wytwarzaniu się kamieni w pęcherzu i nerkach, w chorobach kobiecych, w niedokrewności,

historyjka w obrazach

WSZYSTKIE DZIAŁY BOGATO
ILLUSTROWANE.

Premje gratisowe:

Biblioteka „ЗАДШЕБНАГО ЧЛОВА”.

Kompletna serja z sześciu książek z kolorowanymi chromolitograficznie obrazkami, elegancjkiego i oryginalnego formatu, a mianowicie:

1. Moje zabawki. 49 małych rysunków.
2. Zwierzyniec. Podobizny 28 zwierząt.
3. Koleją żelazną. Powiastka z 9 rysunkami.
4. Liry, pieśni i obrazy.
5. Historyjki w obrazach.

hotelier

pie na jedną złotą sztukę. W dniu, w którym się młodzieniec ulotnił z hotelu na zawsze, kazał sobie w dodatku hotelierowi zmienić fałszywą sztukę na drobne.

hotelowy

rektora policji Staudy'ego. Pomimo ogromnego tłumu ludzi, wjechał powóz na podwórze więzienne, bez wszelkiej przeszkody. — Ciała była urządzona tak, jak skromny pokój hotelowy; zarząd kupił umyślnie meble, które po uwolnieniu Arcybiskupa kupił drogą licytacji książę Radziwiłł. — Najprzewielebniejszy Arcypasterz czytał dużo we więzieniu — miano-

gę do Paryża. Zawiadomienie głosiło, iż rabu-
siem był człowiek młody, elegancko ubrany,
mówiący dobrze po francusku, że wreszcie na-
pastowany ukąsił go w rękę w czasie walki,
która się wywiązała w pokoju **hotelowym**. W
poniedziałek, o godzinie 9^{1/2}, z rana, po przy-
ściu pociągu pospiesznego z Nizy, z wagonu
wysiadł podróżny, którego powierzchowność
zgadzała się z nadesłanym rysopisem. Inspektor

trag) kodeksu terezyńskiego (III. 19 n. 100.). Przeciwnie
SCHEY str. 397 twierdzi, że przy przyjęciu podróżnego przy-
chodzi do skutku rzeczywisty, a więc nie domniemany kontrakt
składu. Gdyby tak było, przepis §. 970. u. c. byłby najzupełniej
zbytecznym.

¹⁾ Rozwinięte życie **hotelowe** daje tysiączne pod tym
względem wskazówki. Rzeczy więc muszą być poczytane za
„oddane“, jeśli — jak to się dzieje — funkcyonaryusz gospo-
darza już na dworcu kolejowym odbiera od podróżnego pakunek
a nawet jeśli w celu odebrania rzeczy od kolei, odbiera kwitek

— Choćby najpilniej mi było. . Bardzo mnie to interesuje.

Szli trotuarem powoli, noga za nogą, i liirycz zaczął swoje opo-
wiadanie:

— Muszę panu naprzód jeden szczegół potrzebny powiedzieć. Mój
koncert chciałem zaprezentować Niemiaszkom sam, osobiście. Licho
nadało, że mi akurat pierwszego dnia pobytu w Berlinie, w kurytarzu
hotelowym zawiąło ramię; głupstwo, ale zawsze dolegliwość, i grać nie
sposób. Kto wie, czy nie stało się to za sprawą Opatrzności, czuwają-
cej widocznie nade mną w ostatnich czasach łaskawiej nieco, bo dali
mi fortepianistę Niemca, takiego szelmę artystę, że jak mi mój koncert
wyrznął, aż sam się ździwiłem, iż to takie piękne miejscami. Na razie

O istnieniu tego pomnika wiedzą chyba tylko parafianie kościoła, dojrzyć go bowiem z ulicy niepodobna, przewodnicy zaś hotelowi i drogmani nie o nim nie wiedzą.

Kilkakrotnie bywałem w Smirnie i nie podejrzewałem nawet istnienia pamiątki, jaką jest mauzoleum, poświęcone pamięci rodaka. Gdyby nie

Pospolity tłum złodziejski „pracuje“ wedle jednego i tego samego szablonu, przy czym nie rzadko miewają do pomocy i spółki kobiety uderzającej piękności. Osobną kategorię hotelowych złodziei, stanowią tacy, co na zasadzie fałszywych świadectw dostają się między służbę hotelową jako czyściciele lamp, stajenni itd. Tego rodzaju specjaliści, miewają za zwyczaj współników w mieście i wyrzucają im przez okno wszystko to, co u pasażerów pokradną. Sku-

Rzecz cała wyjaśniła się w ten sposób, że przemysłny kelner wyprzątnąć kazał dla nadliczbowych gości łazienkę hotelową, ustawił łóżka w miejsce wanien, ale zapomniał odjąć sznury otwierające natryski. Pani młoda pociągnęła za sznur, sprowadzający silną tuszę, pan młody zaś odsunął nad sobą sito deszczowe i tak obojgu wydarzyła się pamiętna awantura, której nie każda młoda para podróżująca zażyje.

b) miejscowe	3	1	—	—
c) dróg podjazdowych	5	—	1	—
d) miejskie	10	1	14	1
8. Spółki eksploatujące wagony specjalne, ekwip. miej. i t. d.	5	—	1	—
9. Sp. hotelowe, kąpiel., pralnie	6	1	—	—
0. „ekspl., domy, składy, elewat.	15	—	—	—
1. Tow. aseniz., wodoc. i gazowe	15	—	9	3
2. „ elektro-techniczne	11	1	3	—
3. Sp. robot publ. (studnie artez.,				

Stary renomowany hotel rodziny nowonarządzony. 200 pokoiów gościnnych od 1 florena począwszy, łącznie z usługą i światłem. C. K. biuro telegraficzne i telefonów na miejscu. Korzystne położenie dla zwiedzających wystawę jubileuszową. Ceny niepodwyższone. Dworce kolejowe i przystanki parowców w najbliższym sąsiedztwie. Tramwaje i omnibusy hotelowe we wszystkich kierunkach. Znakiem restauracja, winda osobowa. F. M. MAYER Właściciel.

DLA ZAKŁADÓW KĄPIELOWYCH I DLA LETNIKÓW,

Lawn-Tennis, Krokiety, Badminton, Crickiet, Boccia, Gra w Szachy, Rakiety, Wolanty, Kregle

Było to o godzinie dwunastej w nocy.

W hotelu pod „złotym lwem“ w X. panowała cisza grobowa. Tylko na ganku słyszano jeszcze leniwe stąpanie. Był to sługa hotelowy czyli jak go najnowszą polszczyzną nazywają *hausknecht*, Stach, który chodził ode drzwi do drzwi, aby zbierać buty i buciki, wyczekujące czyszczącej jego ręki.

Do połowy spełnił już misję swoją i nic nadzwyczajnego w tym czasie się nie wydarzyło.

nerwy, to też opowiadanie tego strasznego zajścia nie zmieniło wcale jego twarzy, chociaż serce żywiej zakolało.

Oświadczył, że gotów jest pójść na policję, co obie damy wraz z kelnerem z wdzięcznością przyjęły.

Wtem, gdy portyer już chciał odchodzić, usłyszał gwałtowne dzwonięcie u bramy hotelowej. Pobiegł więc spiesznie na dół.

Ale gdy bramę otworzył odskoczył przerażony, bo dwaj żandarmi weszli do domu, a Stach za nimi.

y, która
różnych,
la mnie
ayśniej-
stacyą,
yt Mont
urwistą
i oół ci
ych nad

ile wrażeń silnych i uroczych!
— To drwina, bo od samego Paryża aż do tego punktu krajobraz jest jednostajny pozbawiony zupełnie malowniczych widoków — odparł opiekun.
— Ale mniejsza o widoki... mówię o tem, co mi przebiegło błyskawicą przez głowę w ciągu naszej podróży!
— zawołałam, zeskakując z wagonu

jest bez porównania, jak sądzę, wrażliwszą od mężczyzny. W każdym zaś razie wrażenia jej są odmiennej natury, gdy bowiem wsiadliśmy do omnibusu hotelowego, opiekun zagadnął kapitana w te słowa:
— Kupiłeś pan sobie arcywygodne ubranie.
— Przedewszystkiem niezmiernie praktyczne, bo czyści się doskonale.

wami oświetlono jak najrzęściej. Pod wpływem wesołego obiadu i dobrego powietrza obrazek ten wydał się wszystkim ponętym. Podo- bał się i pani Elizie:

— Pamiętasz, Henryku, ogródek **hotelowy** w Kairze?

— A tak, masz rację, — a mnie to jeszcze przypomina jeden obrazek z Louvre'u — szkoła francuska — koniec przeszłego wieku — nie pamiętam już czyj...

szcze dokładał. Jaka to szkoda, rzekł Weigel, że Matejko nie umie ani po francusku, ani po niemiecku; na wiosnę byłem z nim razem we Wiedniu; jak go tam przyjmowali? ma on u ministra wielkie znaczenie, a u innych w Wiedniu wielkie poważanie; gdyśmy stanęli w jednym hotelu, to **hotelowy** odźwierny, widząc mię idącego z Matejką, zapytał się, czy to jest Matejko? powiedziałem mu, tak

Pierwszy	} gość do kart	p. Antoniewski
Drugi		p. Różański
Trzeci		p. Morozowicz
Jedna z tancerek	na wieczorze	pna Nowalska
Służący hotelowy		p. Recheński
Służący z banku		p. Dolski

Rzecz dzieje się w Warszawie.

ZYGMUNTA PODFILIPSKIEGO. 271

Pocieszaliśmy się temi przypuszczeniami, ale wesołość gasła. Fred przestał grać na fortepianie.

Około ósmej służący **hotelowy** wprowadził starego posłańca w czerwonej czapce, który oświadczył, że mu kazali „oddać ten list do rąk własnych jaśnie hrabiego Nadfilipskiego“.

— Da waj, osle! — zawołał pan Zygmunt, wyrwijając mu list z rąk.

który ubrał się w insygnia kościelne w parterowym pokoju hotelu, poczem w asystencji kleru, w którego gronie znajdował się ślepy i sędziwy ks. Dufresne, udał się do pokoju, w którym spoczywają zwłoki cesarzowej. Ruch hotelowy nie ustał ani na chwilę, a podczas modłów nad zwłokami odzywały się dzwonki z pokoiów i służba przebiegała przez korytarze.

— **Komisya kolonizacyjna** kupiła dobra Turnowo za 627 tysięcy marek od pana Mekelburga.

— **W Jablonowie** okradł złodziej woźnicę hotelowego i ukradł mu cztery pary obuwia, srebrny zegarek i łańcuszek.

król hotelowych przedsiębiorstw, jak Flagler, król parceli budowlanych, jak Astor, król wagonów, jak Pullman, król prasy, jak Pulitzer, i wielu, wielu innych.

Po wyjściu z kościoła zaszły do restauracji hotelowej na obiad, poczem panna Chatelain wyprawiła do pani Lagarde depeszę z zawiadomieniem o rychłym przyjeździe.

— No, to i ja także — odrzekłem, przekonany.

Zastaliśmy ją samą w pokoju hotelowym, otoczoną kuframi, jak na długą podróż. Była ubrana czarno, co dodawało blasku jej bladej twarzy i jasnym włosom, uwydatniało też piękne linie wyniosłej postaci. Oczy, zwykle nie-

odmówią nam Swój pomocy.
 W obec coraz liczniejszych zgłoszeń już dzisiaj nie wystarczają mieszkania **hotelowe**. Ufni tedy w wielkopolską gościnność, udajemy się do Was, Szanowni Obywatele miasta Poznania, z gorącą prośbą, abyście raczyli zawiadomić nas jak najwcześniej, który z Was i ilu gości przyjmie u Siebie na czas trwania Zjazdu.

sam, jako amator, brał udział w takiej walce.
 Prócz tego w swoim **hotelu** usłyszałem dźwięk mowy polskiej: to tłumacz hotelowy (trzymany do języków

#I

ić ręką w rękę z *kims*

binetu wynika, że wszystko pozostać ma tak, jak było dotąd. Dalej widocznem jest, że w sprawie ugody istnieje wiele punktów, co do których iść można ręką w rękę ze stronnictwami, opierającymi się na prawnopañstwowej podstawie i to nie tylko co do prowizoryum, ale także co do definitywnego uregulowania sprawy. W każdym zaś razie możliwem było zabezpieczenie normalnego toku obrad. Wszystko to można było uczynić bez narażenia liberalnego programu.

izba handlowa

wych przyjęcie tej ustawy pociągnie za sobą dla państwa ubytek roczny w dochodach 1,400,000 złr. Wczorajsza dyskusja językowa miała przebieg następujący: Liberal G l o c k n e r długo rozwoził się	domagał się utworzenia biura taryfowego przy lwowskiej Izbie handlowej z ewentualną subwencją kraju. Rada jednak powzięła na wniosek prof. Lea następującą uchwałę: „Wydział krajowy zwoła ankietę reprezentantów korporacji i Towarzystw ekonomicznych krajowych
--	--

publiczne, liczące w swem gronie ludzi, należycie z wymaganiami i stosunkami leśnictwa krajowego obeznanych. Należałoby więc postarać się o takich przedstawicieli w państwowej Radzie kolejowej (w krajowej Radzie kolejowej nasze Towarzystwo leśne ma w myśl ustawy swego reprezentanta) w towarzystwach gospodarczych, w izbach handlowych, w wydziałach giełdowych, w specjalnych **ankietach** i zjazdach, ogólnej polityki handlowej dotyczących, a nawet dążyć, na wzór niemieckiej Rzeszy, do ustanowienia techników leśnych przy zagranicznych reprezentacjach naszej monarchii jako referentów w sprawach leśnictwa i handlu drzewnego.

#J

jarowiniecki

która właśnie studyowała.
„Familijny wieczorek“ kompletnie nie powiódł się, a co gorsza **fiasco** nastąpiło w obecności narzeczonego Loli, któremu chciano pokazać, że i dwór Jarowiniecki ma swojego poetę. Towarzystwo było w kwaśnym humorze, jedna tylko Lola nie wiedziała dobrze o co chodzi.

jednoroczna służba wojskowa

Chcąc wstąpić do apteki należy przedewszystkiem wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości **receptury** i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

jedyny w swoim rodzaju

prasa bawarska. Z okazji otwarcia w Monachium wystawy maszyn odbywała się uroczystość z pochodami przez miasto na cześć księcia rejenta. Uroczystość ta zrobiła poniekąd **fiasco**. Upamiętnił ją przytem epizod jedyny w swoim rodzaju. Oddzielną trybunę przestroną i okazałą, z pulpitemi do pisania itd. wniesiono dla dziennikarzy. Otóż kiedy dziennikarze zajęli miejsca, jakiś członek ko-

język urzędowy

Oba powinny być językami urzędowymi we wszystkich władzach i urzędach krajowych w Czechach, a urzędnicy krajowi i państwowi muszą w jednakim stopniu władać niemi. Wszystkie publiczne nazwy, napisy i pieczęcie powinny być czeskie i niemieckie, a równouprawnienie językowe ma być tak przeprowadzone, aby zarówno państwowe jak i autonomiczne władze załatwiały sprawy i wydawały orzeczenia w tym języku, w jakim daną sprawę do tych władz wniesiono.

#K

kakao w proszku

Kakao i czekolada firmy Riese & Piotrowski w Warszawie, nadesłane przez Zarząd Wystawie Higienicznej, przy rozbiórce chemicznym dały wyniki następujące:

A) Kakao w proszku.

kamień szlachetny

najtwardszym minerałem. Niektóre kamienie szlachetne są zabarwionym korundem, i tak korund niebieski nazywa się szafirem; korund pięknie czerwony rubinem. Nieczysty korund nazywa się szmirgłem i w stanie proszku lub ziarenek używa się do szlifowania i polerowania kamieni, metali i t. p.

kancelista

Kancelista sądowy w Nadwórnej Józef Kutsche-
ra przy przejściu w stan spoczynku otrzymał tytuł
i charakter oficyna II klasy.

Ankieta w kwestyi żydów galicyjskich zwo-
laną została do Wiednia przez tamtejsze Stowarzy-

kasa chorych

Kasa chorych

dla współpracowników aptekarskich przy Galicj. Tow. farmac. „Unitas“ w Krakowie jedyna instytucja samopomocy koleżeńskiej w razie choroby; zatwierdzona przez Wys. c. k. Ministerstwo i zostająca pod kontrolą Wys. Władz ubezpiecza swych członków pod warunkami korzystniejszymi, jak wszelkie inne tego rodzaju zakłady.

kasa pożyczkowa

W sprawie kas Reiffeisena odbyła się w Tow. Kółek rolniczych **ankieta** na której wyrażono opinię, iż te kasy są wielce pożądane dla włościan i że Wydział kraj. wraz z Radami powiat. powinien je jaknajbardziej popierać równoległe z kasami pożyczkowymi.

kasa Reiffeisena

W sprawie kas Reiffeisena odbyła się w Tow. Kółek rolniczych **ankieta** na której wyrażono opinię, iż te kasy są wielce pożądane dla włościan i że Wydział kraj. wraz z Radami powiat. powinien je jaknajbardziej popierać równoległe z kasami pożyczkowymi.

kodeks terezyański

trag) kodeksu terezyańskiego (III. 19 n. 100.). Przeciwnie SCHEY str. 397 twierdzi, że przy przyjęciu podróznego przychodzi do skutku rzeczywisty, a więc nie domniemany kontrakt składu. Gdyby tak było, przepis §. 970. u. c. byłby najzupełniej zbytecznym.

koleje lokalne

lejnictwa, dla ułożenia projektu ustawy o kolejach lokalnych czyli niższo-rzędnych, (zob. koleje lokalne). Do ankiety powołuje się tylko ludzi fachowych. Różnica między ankietą a komisją leży w tem, iż do komisji powołuje jakieś ciało, (n. p. Sejm, Rada gminna), ludzi wchodzących w skład tegoż ciała (więc Sejm posłów, Rada

kolej żelazna

WSZYSTKIE DZIAŁY BOGATO
ILLUSTROWANE.

Premje gratisowe:

Biblioteka „ЗАДШЕБИЛГО СТОБА“.
Kompletna serja z sześciu książek z kolorowanymi chromolitograficznie obrazkami, eleganckiego i oryginalnego formatu, a mianowicie:
1. **Moje zabawki.** 49 małych rysunków.
2. **Zwierzynek.** Podobizny 28 zwierząt. 3. **Koleją żelazną.** Powiastka z 9 rysunkami. 4. **Litery, pieśni i obrazy.** 5. **Historyjki w obrazach.**

kortezy

Kortezy albo Cortes. Tak nazywa się w Hiszpanii i w Portugalii parlament czyli sejm, składający się z dwóch Izb. Dawniej były kortezy zgromadzeniem stanów na dworze (»corte« znaczy dwór).

korund

Studia teoretyczno-doświadczalne przeprowadzone niedawno przez referen'ta wykazały, że glinika z nadzwyczajną łatwością wydziela się ze stopów krzemionkowych w postaci krystalicznej **korundu**, jeżeli ilość jej w stopie jest większą od wyrażonej w stosunku $(\text{Na}_2\text{O} + \text{K}_2\text{O} + \text{CaO}) : \text{Al}_2\text{O}_3 = 1$. Nadmiar glinki przeistacza się w korund, a pozostala jej część tworzy z zasadami i krzemionką związki glinowo-krze-

wiające domieszki. Jest po dyamencie najtwardszym minerałem. Niektóre kamienie szlachetne są zabarwionym korundem, i tak korund niebieski nazywa się szafirem; **korund** pięknie czerwony rubinem. Nieczysty korund nazywa się szmirgłem i w stanie proszku lub ziarenek używa się do szlifowania i polerowania kamieni, metali i t. p.

Korund, kamień czyli minerał, będący skryształizowanym tlenkiem glinowym, często zawierającym inne zabarwiające domieszki. Jest po dyamencie najtwardszym minerałem. Niektóre ka-

korundowo-feldspatowy

glinkowe, bardzo do korundu zbliżone co do samego powstawania i składu. Między innymi p. J. M. osobiście zebrał na Uralu i opisał skały korundowo-feldspatowe, występujące tam w wielkich masach. Należą tu : 1) skała anortytowo-korundowa, nazwana przez referenta kysztymitem, 2) ortoklazowo-korundowa, wyróżniona jako pegmatyt korundowy, wreszcie 3) syenit korundowy, będący mieszaniną ortoklazu, korundu i miki.

korundowy

ka skał wybuchowych nie wyznaczyła dotąd miejsca dla skał korundowych, p. J. M. proponuje podział skał wybuchowych, a właściwie t. zw. magm, czyli roztworów krzemionkowych ognisto-płynnych, przez których krystalizacją powstają owe skały, na trzy wielkie gromady :

1. Protokół posiedzenia poprzedniego został odczytany i przyjęty.

2) Pan J. Morozewicz zakomunikował referat : „O skałach korundowych”.

Studia teoretyczno-doświadczalne przeprowadzone niedawno przez referenta wykazały, że glinka z nadzwyczajną łatwością wydziela się ze stopów krzemionkowych w postaci krystalicz-

korupcyjny

menci dawnego funduszu gadzinowego znowby się stawili; nie ulega wątpliwości, że już dziś wietrzą, zer. Tego rodzaju fundusze dyspozycyjne, mające służyć celom politycznej walki, zmieniają się czasem zbyt łatwo w fundusze **korupcyjne**. Pojednawczo taka polityka nigdy nie będzie oddziaływała — a przecież rząd popisuje się pojednawczością, przeciwnie zaostrzać będzie różnice aż do ostateczności. Sądzimy, że wszystkie za-

szkodami“ dalej od słów: „Albo jak mamy“ do: „Wołeniowa“ następnie od słów: „Trudno się jednakże“ do: „panamą objętych“, c. „Galicyjska panama“ od słów: „Wasze to **korupcyjne** rządy“ do końca, zawierają zna-

koryfeusz

lepiej się opłaca. Specjalistów mamy obecnie w każdej gałęzi pracy ludzkiej — mamy ich też w cechu rzezimieszków. Do najwybitniejszych koryfeuszy cechu złodziejskiego należą bezsprzecznie rzezimieszki **hotelowi** i im to zawdzięcza cała korporacja większą część swojej światowej sławy. Przedmiotem o-

kostjum wyścigowy

zasłużył na drugą nagrodę. Jeden zaś ze znanych wyścigowców wpadł na niezbyt odpowiedni lecz dosyć oryginalny pomysł: kostjum miał wyścigowy, maszynę okręconą różnokolorową materją a nad kierownikiem luk, z przodu którego był napis „amator“ z drugiej zaś strony „bierze tylko pieniądze“, które miały imitować powieszane rozmaitej wielkości woreczki; w ramie widniał napis: „patent na amatora“.

kroplomierz

	VI.	1	80	"	"	17	"	
Trituratio hydrargyri cum lanolino aa part. aequales,								kilo 3 zfr. 90 ct.
"								" 2 " 50 "
"								" 5 "
								resorbino (nowość)

Utrzymuje na składzie ważniejsze materiały apteczne, hegary blaszane i szklane, szkło apteczne, termometry maksymalne, kąpielowe i ścienne, flaszeczki-kroplomierze, zakraplacze, pęzelki, pęzle do gardła, worki na lód, wstrzykawki szklane całe, lub w oprawach cynowych albo kauczukowych, alkoholometry, lampki spirytusowe, kolbki szklane i wiele innych utensyliów zawartych w cenniku.

krzyżowy ogień pytań

Przedsiębiorców — jakkolwiek zaproszonych było wielu — stawiło się zaledwie 20, ze sfer robotniczych zaś wzięło udział 189 kobiet i 59 mężczyzn. **Ankieta** miała wiele kłopotu, zanim się dowiedziała od każdej z uczestniczek cokolwiek o stosunkach pracowni, w których były zatrudnione. To jednak, co za pomocą krzyżowego ognia pytań wydobyto, było wielce pouczającym. Wiadomo, że w wielu

kwaśny humor

która właśnie studiowała.
 „Familijny wieczorek“ kompletnie nie powiódł się, a co gorsza **fiasco** nastąpiło w obecności narzeczonego Loli, któremu chciało pokazać, że i dwór Jarowiniecki ma swojego poetę. Towarzystwo było w kwaśnym humorze, jedna tylko Lola nie wiedziała dobrze o co chodzi.

kysztymit

glinkowe, bardzo do korundu zbliżone co do samego powstawania i składu. Między innymi p. J. M. osobiście zebrał na Uralu i opisał skały korundowo-feldspatowe, występujące tam w wielkich **masach**. Należą tu: 1) skała anortytowo-korundowa, nazwana przez referenta kysztymitem, 2) ortoklazowo-korundowa, wyróżniona jako pegmatyt korundowy, wreszcie 3) syenit korundowy, będący mieszaniną ortoklazu, korundu i miki.

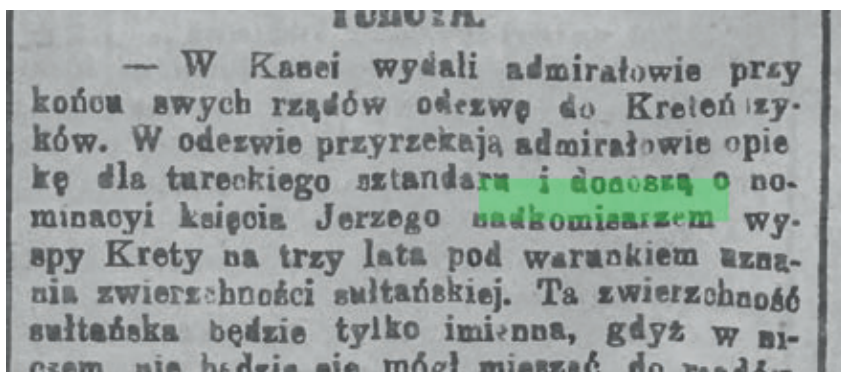
korundowy

1. Protokół posiedzenia poprzedniego został odczytany i przyjęty.

2) Pan J. Morozewicz zakomunikował referat: „O skałach **korundowych**”.

Studia teoretyczno-doświadczalne przeprowadzone niedawno przez referenta wykazały, że glina z nadzwyczajną łatwością wydziela się ze stopów krzemionkowych w postaci krystalicz-

Kreteńczyk

król prasy

król **hotelowych** przedsiębiorstw, jak Flagler, król parceli budowlanych, jak Astor, król wagonów, jak Pullman, król prasy, jak Pulitzer, i wielu, wielu innych.

król wagonów

król **hotelowych** przedsiębiorstw, jak Flagler, król parceli budowlanych, jak Astor, król wagonów, jak Pullman, król prasy, jak Pulitzer, i wielu, wielu innych.

krzemionkowy

2) Pan J. Morozewicz zakomunikował referat: „O skalach **korundowych**”.

Studia teoretyczno-doświadczalne przeprowadzone niedawno przez referenta wykazały, że glinka z nadzwyczajną łatwością wydziela się ze stopów krzemionkowych w postaci krystalicz-

księga hotelowa

szkali oni w jednym z hoteli przy ulicy Fryderykowskiej i poczynili ogromne zakupy, wymieniając w ten sposób papiery wartościowe na sumę 25,000 rub., skradzione w Sewastopolu. Papiery zatrzymano w bankach berlińskich. W księdze **hotelowej** złodzieje zapisali się jako Schwarzmann z Wilna i Feuer z Londynu.

kuć żelazo póki gorące

piewa, by kuć żelazo póki gorące i korzystać z czasu od lat 20 do 30.

Co się tyczy wdów, to statystyka wykazuje zadziwiający wynik, iż widoki ich zamążpójścia wogóle znacznie przewyższają widoki panien. Jedynie w wieku od lat 25 do 30 ostatecznie mają niewielkie „for,” suto jednak wyrównane we wszystkich in-

kysztymit

glinkowe, bardzo do korundu zbliżone co do samego powstawania i składu. Między innymi p. J. M. osobiście zebrał na Uralu i opisał skały korundowo-feldspatowe, występujące tam w wielkich masach. Należą tu: 1) skała anortytowo-korundowa, nazwana przez referenta kysztymitem, 2) ortoklazowo-korundowa, wyróżniona jako pegmatyt korundowy, wreszcie 3) syenit korundowy, będący mieszaniną ortoklazu, korundu i miki.

#L

laboratoryum

Cheąc wstąpić do apteki należy przedewszystkiem wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkawie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości receptury i laboratoryum, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

lampka spirytusowa

	VI.	1	80	17	
Trituratio hydrargyri cum lanolino aa part. aequales,					kilo 3 zfr. 90 ct.
"	vaselino	"	"	"	2 " 50 "
"	resorbino	(nowość)	"	"	5 "

Utrzymuje na składzie ważniejsze materiały apteczne, hegary blaszane i szklane, szkło apteczne, termometry maksymalne, kąpielowe i ścienne, flaszeczki-kroplomierze, zakraplacze, pęzelki, pęzle do gardła, worki na lód, wstrzykawki szklane całe, lub w oprawach cynowych albo kauczukowych, alkoholometry, lampki spirytusowe, kolbki szklane i wiele innych utensyliów zawartych w cenniku.

libération

(Dokończenie).

Maurycy Pujó jest współpracownikiem pisma *L'Art et la Vie*; rozumie on krytykę na swój sposób, jest to dla niego rodzaj ankiety o ideach moralnych naszego czasu; ankietę ową czyni Pujó, aby dojść przez szereg *liquidations* do własnej *libération*. W chaosie dążeń wybiera on najbardziej znaczące, aby osiągnąć wyrobienie człowieka. Krytyka więc u M.

list przewozowy

W roku 1897 to jest od 1 stycznia do 31 grudnia obrót tytoniowy wynosił 39075 zł. 22 ct., zysk z drobnej sprzedaży wynosił w tym czasie 253 zł. 64 ct., zaś obrót w stemplach, listach przewozowych i blankietach wekslowych wynosił 6512 zł. 91 ct., od sprzedaży tych znaczków wartościowych będzie pobierał składownik pół procent.

list przewozowy międzynarodowy

(Do artykułu 6 umowy).

§ 2. Listy przewozowe międzynarodowe wygotowywać należy na blankietach, których wzór podaje załączka 2¹). Blankiety te powinny być wydrukowane do posyłek zwyczajnych na białym, do pospiesznych na ciemno-różowym papierze, a zgodność ich z dotyczącymi przepisami umowy niniejszej potwierdzona być ma wyciśnięciem

literatura gwiazdkowa

Grudzień. Literatura gwiazdkowa.—Ankieta p. Kowalskiego co do stanu zdrowia studentów uniwersytetu warszawskiego. —

Lola

która właśnie studyowała.
 „Familiorny wieczorek“ kompletnie nie powiódł się, a co gorsza **fiasco** nastąpiło w obecności narzeczonego Loli, któremu chciano pokazać, że i dwór Jarowiniecki ma swojego poetę. Towarzystwo było w kwaśnym humorze, jedna tylko Lola nie wiedziała dobrze o co chodzi.

loterya fantowa

Wielka loterya fantowa na dochód Towarzystwa wzajemnej pomocy rękodzielników i przemysłowców w Krakowie, odbędzie się w niedzielę

#M

magistrat

Gdy Wydział krajowy pracował nad ułożeniem ordynacyi wyborczej dla 30 miast i zaprosił ankietę w tym celu, aby zasięgnąć także jej zdania, przedstawiona była tej **ankiecie** ordynacya wyborcza, w której mieściły się postanowienia, iż członkowie Wydziału powiatowego nie mogą być wybrani na członków magistratu, (a zatem to, czego dotąd nie było, chciano w ten sposób

mająteczek

Cheąc wstąpić do apteki należy przede wszystkim wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości **receptury** i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacji na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

Matejko

szcze dokładał. Jaka to szkoda, rzekł Weigel, że Matejko nie umie ani po francusku, ani po niemiecku; na wiosnę byłem z nim razem we Wiedniu; jak go tam przyjmowali? ma on u ministra wielkie znaczenie, a u innych w Wiedniu wielkie poważanie; gdyśmy stanęli w jednym hotelu, to **hotelowy** odzwierny, widząc mię idącego z Matejką, zapytał się, czy to jest Matejko? powiedziałem mu, tak

maturzysta

miotem względnie obowiązującym.

„Przystęp do uniwersytetu przysłużyć będzie maturzystom obydwóch kierunków.“

mączka kartoflana

dróży stanowi niezwykła ilość: żorawi, czapli, dzikich kaczek i innego ptactwa wodnego brodzącego pojedynczo lub całemi stadami zrywającego się co chwila.

Do Annapola przy płynęliśmy o godzinie 10 z rana. Statek dobił do brzegu w miejscu gdzie wznosi się spora fabryka parowa mączki kartoflanej i gdzie zwożą drzewo budulcowe z lasów okolicznych do splawu po Wiśle.

minister rolnictwa

— Walka z gruźlicą na Węgrzech. W celu obmyślenia środków, za pomocą których możnaby walczyć przeciwko szerzeniu się gruźlicy wśród bydła, zwołał węgierski minister rolnictwa w b. m. ankietę do Pesztu. Ankieta orzekła, że w obecnej chwili najwięcej odpowiednim środkiem jest oddzielenie zdrowych zwierząt od uznanych za chore na podstawie szczepienia tuberkuliny, które ma się wykonać na koszt państwa. Uznano następnie za bardzo pożądane zakazanie przywozu z zagranicy zwierząt reagują-

minister sprawiedliwości

Telegraficzne i telefoniczne wiadomości „Nowej Reformy“.

Wiedeń, 3 marca. *Wiener Ztg.* ogłasza: Minister sprawiedliwości przeniósł radcę sądowego i naczelnika sądu powiatowego Aleksandra Zgodę-Fijałkiewicza w Zatorze do Kęt i zamianował sędziami powiatowymi: sekretarza sądowego w Tyczynie Romana Rybarskiego

ministerstwo spraw wewnętrznych

Specyfiki lecznicze. Ministerstwo spraw wewnętrznych rozporządzeniem z d. 22 lipca b. r. zabroniło handlu różnymi specyfikami leczniczymi, którym fabrykanci przypisują iście cudowne własności, oraz krzykliwego, często przesadnego reklamowania artykułów, posiadających pewien dodatni skutek leczniczy. Ministerstwo rozporządziło, by miejscowe władze polityczne przekraczających ów zakaz pociągały do odpowiedzialności sądowo-karnej.

ministreryalny

wą dźmy w Wiedniu, wezmą jako reprezentanci rządu udział: szef sekcyjny Stummer i radca ministreryalny Dr Kusy.

moje dziecko

— Zostaw mnie, ciociu! zamęczasz mnie!

— Tak, rozumiem, cierpisz teraz wiele, moje dziecko, i masz żal do mnie, — za to później wdzięczną mi będziesz.

— Jestem nieszczęśliwą na całe życie przez ciebie, ciociu! — wybuchnęła Simona.

#N

nadać czemuś charakter żartu

Pani Walerya odzyskała głos, widząc że prezes chciał nadać całemu zdarzeniu charakter żartu.

— Czy mój mąż jest człowiekiem śmiesznym? czy mu nie wolno trzymać administracji? pisać na blankietach? W Niemczech...

Prezes uchwycił ją za rękę i przerwał.

nadkomisarz

— W Kasei wysłali admirałowi przy końcu swych rządów odezwę do Kretanczyków. W odezwie przyrzekają admirałowi opiekę dla tureckiego sztandaru i donoszą o nominacji księcia Jerzego nadkomisarzem wyspy Kreta na trzy lata pod warunkiem uznania zwierzchności sultańskiej. Ta zwierzchność sultańska będzie tylko imienna, gdyż w niczem nie będzie się mógł mieszać do rządów

TURCJA

— Jak wczorajsze telegramy donosiły ma niebawem ksiązę Jerzy, nowozamianowany **nadkomisarz** Krety, z wieką okazałością udać się na wyspę. Piszą także, iż ksiązę Jerzy zobowiązał się uznać zwierzchność turecką nad Kretą i skoro tylko tam przybędzie, zawiado-

Kraków, 26 lipca. Dziś o godz. 6 rano przejechał przez Kraków pociąg, wiozący króla rumuńskiego Karola z następcą tronu. Na dworcu stawili się wyżsi urzędnicy kolejowi z Wiednia, z Krakowa zaś **nadkomisarz** Swolkien, zastępujący dyrektora policyi. Prezydent ministrów Stourdza wysiadł z wagonu i przez kilka minut rozmawiał z Swolkieniem, wspominając mile Kraków, znany mu z lat młodocianych.

napój alkoholiczny

6) Dezynfekcyja. 7) Gimnastyka lecznicza i t. d. 8) Odzienie.

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fیزیologia. 3) Psycho-fیزیologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i **serodiagnostyka**, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, oknlistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

IV. Środki spożywcze i odżywcze. 1) Przetwory mięsne. 2) Przetwory mleczne. 3) Przetwory mączne. 4) Konserwy. 5) Napoje alkoholiczne. 6) Napoje bez

natrysk

Rzecz cała wyjaśniła się w ten sposób, że przemysłny kelner wyprzątnąć kazał dla nadliczbowych gości łazienkę **hotelową**, ustawił łóżka w miejsce wanien, ale zapomniał odjąć sznury otwierające natryski. Pani młoda pociągnęła za sznur, prowadzący silną tuszę, pan młody zaś odsunął nad sobą sito deszczowe i tak obojgu wydarzyła się pamiętna awantura, której nie każda młoda para podróżująca zażyje.

nauka lekarska

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizjologia. 3) Psycho-fizjologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i **serodiagnostyka**, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

na wypadek czegoś

W obecnej wojnie tedy nie grozi niebezpieczeństwo zniszczenia kabli, co w innych wojnach morskich zawsze się dzieje. Właściwe niebezpieczeństwo nie tylko w tym wypadku, ale i na wypadek dalszych międzyna-

nekrologia

— **Nekrologia.** Stefania z Herbstów Windakiewiczowa, wdowa po starszym kontrolorze poczt i telegrafów, zmarła wczoraj w Krakowie w 60 roku

nie dać najmniejszego znaku życia

Od czasu wyścigów międzynarodowych t. j. od września r. p., Ł. T. C. nie dało najmniejszego znaku życia tak wewnętrznego jak i zewnętrznego. Zima tegoroczna, niedopisując salonowi lodowemu — kazało

niemiłosierdzie

igrzysk!

Gromady ludzkie powinny wspólnie bawić się, cieszyć, podziwiać, nawet płakać; są to bowiem waruszenia szlachetne. Ale biada narodom, w których masy wspólnie uczą się nienawiści, niemiłosierdzia, pogardy i t. d. uczuć, które prowadzą do śdziczenia Morderstwa w rzymskich cyrkach, palenie kacerzy w Hiszpanii, rozmaite juden — i polenhece, nie tylko dla tego są złe, że robiły lub robią

niewspółmiernie

Nietylko inteligencya, ale i prostacy, nietylko bogaci ale i mniej zamożni, nietylko chrześcijanie, lecz i niechrześcijanie powinni: rozrastać się, doskonalić się i uszlachetniać. Inaczej społeczeństwo będzie rozwijało się niewspółmiernie, czyli — będzie chorem...

Ale kto to wszystko ma zrobić? Kto jest powołany do pracy nad szczęściem społeczeń-

nżej podpisany

Wieści o nieurodzaju kartofli zatrwożyły mieszkańców Łodzi i jej okolic, przejmując obawą, czy nieurodzaj kartofli nie spowodzi klęski głodowej, i potęgując z tej przyczyny zainteresowanie się tutaj **ankietą**, podjętą przez *Kurjer warszawski*.
 Na szczęście pokazało się, że klęska tutaj nie zagraża.
 Nżej podpisany opóźnił się z odpowiedzią na kwestjonariusz *Kurjera*; pragnąc bowiem zgromadzić wiadomości źródłowe i wszechstronne i odwo-

niższorzędny

lejnictwa, dla ułożenia projektu ustawy o kolejach lokalnych czyli niższorzędnych, (zob. koleje lokalne). Do ankiety powołuje się tylko ludzi fachowych. Różnica między **ankietą** a komisją leży w tem, iż do komisji powołuje jakieś ciało; (n. p. Sejm, Rada gminna), ludzi wchodzących w skład tegoż ciała (więc Sejm posłów, Rada

nowo-mianowany

...
 cję akwarelli i gwaszu, doskonały w pomysle, tonie i kolorycie, jest dziełem znanego artysty rysownika p. M. Roszkowskiego.
 Pan Antoni Fertner imieniem delegacji prosił nowo-mianowanego członka by zechciał zaszczyścić swą obecnością zabawę, jaka w tymże dniu wieczorem odbyć się miała na Dynasach z okazji przypadającej rocznicy założenia „Koła śpiewaczego“ War.

#O

odpowiedzialność sądowo-karna

Specyfiki lecznicze. Ministerstwo spraw wewnętrznych rozporządzeniem z d. 22 lipca b. r. zabroniło handlu rozmaitymi specyfikami leczniczymi, którym fabrykanci przypisują iście cudowne własności, oraz krzykliwego, często przesadnego reklamowania artykułów, posiadających pewien dodatni skutek leczniczy. Ministerstwo rozporządziło, by miejscowe władze polityczne przekraczających ów zakaz pociągały do odpowiedzialności sądowo-karnej.

ogrodniczo-pszczelnicy

Uregulowanie sadownictwa. Piszą nam ze Lwowa: Wystawa ogrodniczo-pszczelnicza poruszyła ważną kwestyę uregulowania sadownictwa w Galicji, które dziś w upadku stałoby się mogło znakomitą pomocą dla gospodarstw rolnych. W tym celu zgromadziła się **ankieta**, zwołana staraniem prof. J. Szyszyłowicza. W obradach wzięli udział: dyr. wystawy p. Tynie-

Be
działa
Zu
banku
dobrze
wiele
i dzie
wano.

ordynacja wyborcza

Gdy Wydział krajowy pracował nad ułożeniem ordynacji wyborczej dla 30 miast i zaprosił ankietę w tym celu, aby zasięgnąć także jej zdania, przedstawiona była tej **ankiecie** ordynacja wyborcza, w której mieściły się postanowienia, iż członkowie Wydziału powiatowego nie mogą być wybrani na członków magistratu, (a zatem to, czego dotąd nie było, chciano w ten sposób

organoterapia

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizjologia. 3) Psycho-fizjologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i **serodiagnostyka**, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

ortoklazowo-korundowy

glinkowe, bardzo do korundu zbliżone co do samego powstawania i składu. Między innymi p. J. M. osobiście zebrał na Uralu i opisał skały korundowo-feldspatowe, występujące tam w wielkich masach. Należą tu: 1) skała anortytowo-korundowa, nazwana przez referenta kysztymitem, 2) ortoklazowo-korundowa, wyróżniona jako pegmatyt korundowy, wreszcie 3) syenit korundowy, będący mieszaniną ortoklazu, korundu i miki.

#P

pagórkowatość

Nawet dla spożycia śniadania niechętnie schodziłem do kajuty.

Sandomierz dzięki pagórkowatości terenu, na którym się wznosi, ze statku przedstawia się bardzo wspaniale i większym o wiele aniżeli jest w rzeczywistości. Za-

pan młody

Rzecz cała wyjaśniła się w ten sposób, że przemyślny kelner wyprzątnąć kazał dla nadliczbowych gości łazienkę hotelową, ustawił łóżka w miejsce wanien, ale zapomniał odjąć sznury otwierające natryski. Pani młoda pociągnęła za sznur, prowadzący silną tuszę, pan młody zaś odsunął nad sobą sito deszczowe i tak obojgu wydarzyła się pamiętna awantura, której nie każda młoda para podróżująca zażyje.

papier listowy

na listowym papierze, pokój wyjąznie dla
 pań przeznaczony, lavator itd. Najprzyjem-
 niej dzieła na przybawie do hotelu roz-

parcela budowlana

król **hotelowych** przedsiębiorstw, jak Flagler, król parceli
 budowlanych, jak Astor, król wagonów, jak Pullman, król
 prasy, jak Pulitzer, i wielu, wielu innych.

parowóz

rs. 624. — zapłacono, akcje Banku rosyjskiego dla
 handlu zewnętrznego rs. 419.50 zapłacono, akcje
 Banku handlowego w Warszawie rs. 515. — zapłac.,
 akcje Banku handlowego w Rydze rs. 544.—
 zapłacono, akcje Banku rosyjsko-chińskiego rs. 283
 kop. — zapłacono, akcje Towarzystwa aleksandrow-
 skiego rs. 360 kop. — zapłacono, akcje Towarzystwa
 „Bouhey” (rosyjskie Towarzystwo budowy parowo-
 zów) rs. 279 kop. — zapłacono, akcje rosyjsko-bel-

patologia ogólna

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fiziologia.
 3) Psycho-fiziologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szcze-
 gółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia
 i **serodiagnostyka**, organoterapia. 7) Narzędzia chi-
 rurgiczne (ginekologia, oknlistyka, laryngologia, den-
 tystyka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza
 (Roentgen).

patologia szczegółowa

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) F'izyologia. 3) Psycho-fizyologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i serodiagnostyka, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, oknlistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

piąte przez dziesiąte

W kierunku umysłowym, panowała u adeptów cisza nieprzerwana przez ciąg praktyki, aż dopiero przy końcu 3-go roku, zaczęto ich napędzać „do książki”. Uczyli się oni więc „piąte przez dziesiąte”, nie wiedząc właściwie czego się mają uczyć, i tak niedokształceni zdawali egzamina „na podaptekarzy” *coram* komisji egzaminacyjnej, która *ut aliquid fecisse videatur* funkcjonowała. — Kształcenie ich odbywało się nie podług pewnych jednolitych reguł obowiązujących wszystkich aptekarzy, lecz podług upodobania czy przekonania pojedynczych wychowawców tak, że adept otrzymywał

plamka zarodkowa

nasienne. Bezpośrednim rezultatem takiego połączenia się bywa wydzielenie na powierzchni jajka cienkiej błonki, która zabezpiecza je od niepotrzebnej nowej ilości plemników. Wkrótce bezbarwna „plamka zarodkowa” znika, zielony kolor jajka przechodzi w mniej więcej brunatny, czasami ciemno-czerwony, a błonka silnie grubieje, zmieniając się na trwałą, bądź gładką, bądź też wzorami tkaną powłokę.

plemnik

zaś różnica między niemi a zoosporami polega na tem, że, będąc odosobnionemi, nigdy nie dają początku nowym niciom Oedogonium, lecz powoli giną. Pochodzenie tych elementów męskich czyli **plemników** nie u wszystkich przedstawicieli rodzaju bywa jednakie. U jednych taż sama nić, któ-

Plemnice, **plemniki** zob. Mchy.

Ten ostatni w niektórych razach różnicuje się w błonę falującą, pomocną przy ruchach **plemnika**, lub też czasem redukuje się (np. u robaków obłych) do niewyraźnie skonturowanej bryłki plazmatycznej, zdolnej do wykonywania ruchów pełzakowatych.

zaś różnica między niemi a zoosporami polega na tem, że, będąc odosobnionemi, nigdy nie dają początku nowym niciom Oedogonium, lecz powoli giną. Pochodzenie tych elementów męskich czyli **plemników** nie u wszystkich przedstawicieli rodzaju bywa jednakie. U jednych taż sama nić, której komórki utworzyły jajniki, wydaje w pewnych miejscach rząd krótkich komó-

plenarny

Plenarny znaczy pełny, n. p. plenarne zebranie tyle co pełne zebranie,

plenipotencya

Plenipotencya znaczy to samo co pełnomocnictwo (zob.); plenipotent — pełnomocnik.

płodnik

reczek; z tych każda daje początek jednej parze **plemników**. Komórkę taką zwiemy anteridium czyli płodnikiem. U innych gatunków Oedogonium nie, produkująca jajniki, nigdy nie wydaje plemników; te ostatnie wytwarzane bywają przez nici tylko do tego

pociąg kurjerski

Alleluja!
 = **Przejazd.**
 Pociągiem kurjerskim kolei Warszawsko-Petersburskiej wczoraj o g. 10 m. 23 r. przybył na stację Warszawa generał-feldmarszałek Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę Michał Mikołajewicz.

podaptekarz

Chcąc wstąpić do apteki należy przede wszystkim wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości **receptury** i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

podbiegunowy

Gęsto się o nich prawi przy toastach, ale w rzeczywistości oddawna już nie robi się nic i członek nieustosunkowany, któryby się zapuścił na zabawę towarzyską do klubu, znajdzie tam podbiegunową atmosferę, która mu na zawsze odbierze ochotę do podobnych zachcianek. Dla tego też sprawo-

podgórski

— **Ankieta** w sprawie założenia rzeźni i targowicy na bydło opasowe w Podgórzu odbyła się w ostatnią środę w podgórskim Magistracie przy udziale posła Hermana Czecha, burmistrza p. Garbaczyńskiego, reprezentantów gminy oraz grona osób fachowych.

pojedyńczy

Osoba pojedyncza lat średnich z kaucją, poszukuje filji pieczywa, obeznana z tym fachem odpowiednio. Wiadomość ulica Podwał Nr. 40, filja. 3:8J

między innymi

stwo? Nareszcie, wzywa ankietę do podawania projektów reformy i stawia pomiędzy innymi pytanie, w jaki sposób należałoby uzupełnić plan nauk i sposób wychowania, aby szkoły realne i gimnazjalne czyniły zadość potrzebom społeczeństwa.

pomolog

Kwestye powyższe przedstawił prof. Jan-czewski w formalnych wnioskach, które zostały przez ankietę przyjęte jednomyślnie. Przemówienie dr. Szyszyłowicza spowodowało ostateczne załatwienie sprawy zajmującej ankietę — a mianowicie przez wybór komisji z grona znanych pomologów dla każdej strefy klimatycznej, celem doboru owoców najlepiej odpowiadających warunkom naszego kraju. W skład takich komisji we-

popęniać fiasko

Arbeiter Zeitung twierdzi, że Thun popęnia jedno fiasko za drugim i widocznie sam siebie chce ludzi, aby się tylko dłużej mógł utrzymać przy sterze. Dalej zarząca Thunowi, że lekce-waży konstytucję, gdyż odroczenie rady państwa nie zostało ogłoszone w *Wiener Ztg.*

posadomania

cyi, o szkole francuskiej, o francuskiej posadomaniu, o braku inicjatywy, o zbytnej przewadze ukształcenia teoretycznego nad praktycznym — to wszystko da się w pewnej mierze do nas zastosować. I cała książka, a i działalność Desmolins'a jest wzorem dla naszych własnych prac, którego po ankietach w rodzaju ankiety p. Kowalskiego powinno by podjąć około siebie społeczeństwo.

posyłka pospieszna

(Do artykułu 6 umowy).

§ 2. Listy przewozowe międzynarodowe wygotowywać należy na blankietach, których wzór podaje załączka 2¹). Blankiety te powinny być wydrukowane do posyłek zwyczajnych na białym, do pospiesznych na ciemno-różowym papierze, a zgodność ich z dotyczącymi przepisami umowy niniejszej potwierdzona być ma wyciśnięciem

posyłka zwyczajna

(Do artykułu 6 umowy).

§ 2. Listy przewozowe międzynarodowe wygotowywać należy na blankietach, których wzór podaje załączka 2¹). Blankiety te powinny być wydrukowane do posyłek zwyczajnych na białym, do pospiesznych na ciemno-różowym papierze, a zgodność ich z dotyczącymi przepisami umowy niniejszej potwierdzona być ma wyciśnięciem

poszpitalny

Wybór miejsca padnie, jak się zdaje, na jeden z placów poszpitalnych od strony placu Wareckiego, jakkolwiek w tej mierze żadnej uchwały stanowej jeszcze nie powzięto. Projekt ma być niebawem złożony generał-gubernatorowi warszawskiemu.

powziąć jakąś₁ uchwałę w jakiejś₂ mierze

Wybór miejsca padnie, jak się zdaje, na jeden z placów poszpitalnych od strony placu Wareckiego, jakkolwiek w tej mierze żadnej uchwały stanowej jeszcze nie powzięto. Projekt ma być niebawem złożony generał-gubernatorowi warszawskiemu.

powziąć zamiar

Fiasco (czytaj **fiasko**), z włoskiego, znaczy zupełne niepowodzenie, spełnienie powziętego zamiaru na niczem, porażka.

prawo spadkowe

Ponieważ coraz to jaśniej okazuje się potrzeba zmiany obecnego prawa spadkowego, przeto byłoby pożądanem, gdyby przeprowadzono na obszarze całego kraju **ankietę**, opartą na zasięgnięciu opinii władz politycznych, notaryuszów i sądów w sprawie zwyczajów spadkowych, podobnie jak to stało się w ostatnich latach w Bawarii i w Prusiech, a prócz tego należałoby oczywiście przeprowadzić ankietę w gminach typowych na

Wprowadzie w **ankiecie** zwołanej wskutek polecenia Sejmu dolno-austriackiego, a obradować mającej nad projektem zmiany prawa spadkowego i tworzenia zagród (geschlossene Höfe) brał udział z ramienia tamtejszego Namiestnictwa referent dla spraw rolniczych (Landesculturreferent),

¹⁾ Nr. 91 ex 1898. Dz. p. p. ü. 8.

przetwory mięsne

6) Dezynfekcyja. 7) Gimnastyka lecznicza i t. d. 8) Odzienie.

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fیزیologia. 3) Psycho-fیزیologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i **serodiagnostyka**, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

IV. Środki spożywcze i odżywcze. 1) Przetwory mięsne. 2) Przetwory mleczne. 3) Przetwory mączne. 4) Konserwy. 5) Napoje alkoholiczne. 6) Napoje bez

przetwory mleczne

IV. Środki spożywcze i odżywcze. 1) Przetwory mięsne. 2) Przetwory mleczne. 3) Przetwory mączne. 4) Konserwy. 5) Napoje alkoholiczne. 6) Napoje bez

przędzalniczy

do obróbki wszelkich metali, trwalsze 4 do 5 razy od szmerglowych lub korundowych i działające kilka razy szybciej i dokładniej oraz **Płótno, Papier, Proszek, Osełki, Tasmę do brzd przędzalniczych** i inne wyroby z Karborundum. przewyższają

przy *czyichś* szczerych chęciach

stów ze swej strony również dolożyć cegiełkę, które wzięte razem przy szczerych chęciach ludzi dobrej woli, być może wkrótce, utworzą fundament nowego gmachu jednej z najsympatyczniejszych instytucyj naszego miasta. Vivat sequens!

psycho-fizyologia

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizyologia. 3) Psycho-fizyologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i serodiagnostyka, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

IV. Środki spożywcze i odżywcze. 1) Przetwory mięsne. 2) Przetwory mleczne. 3) Przetwory mączne. 4) Konserwy. 5) Napoje alkoholiczne. 6) Napoje bez

Pullman

król hotelowych przedsiębiorstw, jak Flagler, król parceli budowlanych, jak Astor, król wagonów, jak Pullman, król prasy, jak Pulitzer, i wielu, wielu innych.

#R

radca sądowy

Telegraficzne i telefoniczne wiadomości „Nowej Reformy“.

Wiedeń, 3 marca. *Wiener Ztg.* ogłasza: Minister sprawiedliwości przeniósł radcę sądowego i naczelnika sądu powiatowego Aleksandra Zgodę-Fijalkiewicza w Zatorze do Kęt i zamianował sędziami powiatowymi: sekretarza sądowego w Tyczynie Romana Rybarskiego

rażąca niesprawiedliwość

wszyscy odczuli w korespondencjach rażąca niesprawiedliwość, powtóre, że nasi współobywatele wyznania ewangelickiego tu się porodzili i tu ich sympatje wiążą, są to nasi dobrzy towarzysze w stowarzysze-

receptura

Cheąc wstąpić do apteki należy przedewszystkiem wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazyalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości receptury i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadechodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

w krążeniu, tem samem działamy i na poszczególne objawy i je usuwamy. Przechodząc kolejno wszystkie objawy i podając na to środki, mimowolnie autor musi się powtarzać, a tego do zalet książki policzyć nie można. Zwłaszcza co do **receptury** muszę zrobić zarzut, że jej jest za wiele i to recept mało różniących się od siebie, a wypełniających niepotrzebnie całe stronicy książki. Też same recepty powtarzają się przy rozmaitych objawach sercowych i niemal przy każdym objawie znajdujemy powtarzające się recepty już to

— To mnie dziwi, — zauważył Krystyn, — przecież farmaceya jest tak ciekawa.
 — Naturalnie! potwierdził Sommer, jakkolwiek nie da się zaprzeczyć, że sama **receptura** jest nieco monotonna, a że w dzisiejszych aptekach przeważnie tylko recepty się odrabiają, więc taka jednostajna maszynowa praca rychło męczy i aptekarz w końcu znieuawidza swoje zajęcie.

W ten sposób Krystyn prędko posiadał wszystkie tajniki **receptury**. Gdy już miał rok skończony praktyki, Sommer zapytał go pewnego dnia:

— Czy „stary” nie mówił panu jeszcze, że wkrótce zacznie razem z panem w laboratorium pracować?

— Owszem, właśnie niedawno wspominał coś o tem, — odparł Krystyn.

referat

kol. Kurkiewicz. W przemowie swej zastrzegł się przeciw temu, aby właściciele aptek nie użyli swej przewagi wtedy, gdy opinie współpracowników będą przeciwne i aby ta dyskusya toczyła się na prawach równych bez obawy, że który za śmielsze słowo może ucieść. W dalszym ciągu kol. M. Kulak przemawiał, aby koledzy współpracownicy dyskutowali bez złości, spokojnie, gdyż właścicielom aptek zarówno jak i współpracownikom jednako zależeć powinno na utrwaleniu stanowiska i bytu zawodu.

Ponieważ do pozytywnej pracy na pierwszym posiedzeniu przystąpić nie można było, przeto po dość ożywionej dyskusyi nad kwestyami drobniejszego znaczenia, przystąpiono do rozebrania referatów. Postanowiono, aby każdy referat miał dwóch

robak obły

Ten ostatni w niektórych razach różnicuje się w błonę falującą, pomocną przy ruchach **plemnika**, lub też czasem redukuje się (np. u robaków obłych) do niewyraźnie skonturowanej bryłki plazmatycznej, zdolnej do wykonywania ruchów pełzakowatych.

rozbior chemiczny

Nagrodzone zostały **złotym medalem** na Warszawskiej Wystawie Hygienicznej 1896 r., a rozbior tychże chemiczno-lekarski, dokonany w laboratorium Szpitali Warszawskich za Nr. 1435 przez pana Doktora Medycyny, **Leona Nenckiego**, wykazał następujący rezultat, który w dosłownem brzmieniu poniżej zamieszczamy:

Kakao i czekolada firmy Riese & Piotrowski w Warszawie, nadesłane przez Zarząd Wystawie Hygienicznej, przy rozbiornie chemicznym dały wyniki następujące:

A) Kakao w proszku.

rozpisać konkurs na coś

Rozpisanoby najpierw konkurs na program ogólny, zgodny z planem naukowym. Dopiero po przyjęciu programu przez *ad hoc* zwołaną ankietę, rozpisanoby drugi konkurs na książki.

rumak stalowy

polina, nie mało wymagało zręczności, — dojeżdża się do Annopola pierwsze dwie wiorsty po drodze polnej bardzo ciężkiej i piaszczystej, a dalej dopiero szosą drugorzędną, rozpoczynającą się w otwartem polu.

Wypoczęci należyście, po opatrzeniu maszyn, gdy znaleźliśmy się znowu na grzbietach a właściwie siodelkach swych rumaków stalowych, z prawdziwą rozkoszą, ra-

#S

samopomoc koleżeńska

Kasa chorych

dla współpracowników aptekarskich przy Galicji, Tow. farmac. „Unitas“ w Krakowie jedyna instytucja samopomocy koleżeńskiej w razie choroby; zatwierdzona przez Wys. c. k. Ministerstwo i zostająca pod kontrolą Wys. Władz ubezpiecza swych członków pod warunkami korzystniejszymi, jak wszelkie inne tego rodzaju zakłady.

Przy tej sposobności zwraca się uwagę WP. Członków, iż należy dokładnie przestrzegać formalności statutu określonych, albowiem wspomniana Kasa nie jest zakładem zapomogowym, ale oparta na zasadzie ustawy państwowej ma zobowiązania li tylko w razie udowodnionej (świadczeniem lekarskiem) obłożnej choroby lub zupełnej niezdolności zarobkowania.

sąd doraźny

Marszałek krajowy w najbliższym czasie zwoła ankietę wszystkich prezesów rad powiatowych, celem naradzenia się nad sytuacją w kraju, której wyrazem jest zaprowadzenie sądów doraźnych i stanu wyjątkowego.

sekcyjny

wą dźmy w Wiedniu, wezmą jako reprezentanci rządu udział: szef sekcyjny Stummer i radca ministeryalny Dr Kusy.

serodiagnostyka

6) Dezynfekcja. 7) Gimnastyka lecznicza i t. d. 8) Odzienie.

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizjologia. 3) Psycho-fizjologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i serodiagnostyka, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, okulistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

IV. Środki spożywcze i odżywcze. 1) Przetwory mięsne. 2) Przetwory mleczne. 3) Przetwory mączne. 4) Konserwy. 5) Napoje alkoholiczne. 6) Napoje bez

składownik

W roku 1897 to jest od 1 stycznia do 31 grudnia obrót tytoniowy wynosił 39075 zł. 22 ct., zysk z drobnej sprzedaży wynosił w tym czasie 253 zł. 64 ct., zaś obrót w stemplach, listach przewozowych i blankietach wekslowych wynosił 6512 zł. 91 ct., od sprzedaży tych znaczków wartościowych będzie pobierał składownik pół procent.

służba wojskowa

Cheąc wstąpić do apteki należy przedewszystkiem wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazyalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkание, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości **receptury** i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

sodowo-słony

SZCZAWNICA

Zakład zdrojowo-kąpielowy i klimatyczny.

Najsilniejsze szczawy sodowo-słone i żelaziste, skuteczne w początkach suchot, po zapaleniu płuc, w astmie, w niżytach oskrzeli i krtani, w cierpieniach żołądka, kiszek, wątroby i hemoroidalnych, przy wytwarzaniu się kamieni w pęcherzu i nerkach, w chorobach kobiecych, w niedekrewności,

spełnienie *czegoś* na niczem

Fiasco (czytaj **fiasko**), z włoskiego, znaczy zupełne niepowodzenie, spełnienie powziętego zamiaru na niczem, porażka.

stan spoczynku

Kancelista sądowy w Nadwórnej Józef Kutschera przy przejściu w stan spoczynku otrzymał tytuł i charakter oficyna II klasy.

Ankieta w kwestyi żydów galicyjskich zwołaną została do Wiednia przez tamtejsze Stowarzy-

stan wyjątkowy

Ciągle stan wyjątkowy. — Ankieta szkolna. — Sekcja szkolna i opinia publiczna. — Zwycięstwo demokratów. — Zmartwychwstanie *Życia*. — Wystawa chryzantemów. — Ogrodnictwo.

stary kawaler

Jeżeli ankieta „starych kawalerów“, jest już ukończoną, pozwól Szanowna Redakcjo w imię sprawiedliwości i słuszności na ankietę kobiet, byśmy mogły zabrać głos w tej sprawie, gdyż wiele a wiele rzeczy było tam dziwnie przed-

Marszałek krajowy w najbliższym czasie zwoła ankietę wszystkich prezesów rad powiatowych, celem naradzenia się nad sytuacją w kraju, której wyrazem jest zaprowadzenie sądów doraźnych i stanu wyjątkowego.

stawiać pytanie, ...

stwo? Nareszcie, wzywa ankieta do podawania projektów reformy i stawia pomiędzy innymi pytanie, w jaki sposób należałoby uzupełnić plan nauk i sposób wychowania, aby szkoły realne i gimnazjalne czyniły zadość potrzebom społeczeństwa.

stopa procentowa

Bank angielski podwyższył stopę procentową na 3 procent.

strefa klimatyczna

Kwestye powyższe przedstawił prof. Jan-
czewski w formalnych wnioskach, które zostały
przez ankietę przyjęte jednomyślnie. Przemówie-
nie dr. Szyszyłowicza spowodowało ostateczne
załatwienie sprawy zajmującej ankietę — a mia-
nowicie przez wybór komisji z grona znanych
pomologów dla każdej strefy klimatycznej, celem
doboru owoców najlepiej odpowiadających warun-
kom naszego kraju. W skład takich komisji we-

szkło apteczne

"	"	"	VI.,	"	1	"	80	"	"	17	"	
Trituratio hydrargyri cum lanolino aa part. aequales, kilo 3 zfr. 90 ct.												
"	"	"	vaselino	"	"	"	"	"	"	2	"	50 "
"	"	"	resorbino (nowość)	"	"	"	"	"	"	5	"	"

Utrzymuje na składzie ważniejsze materiały apteczne, hegary blaszane i szklane, szkło apteczne, termometry maksymalne, kąpielowe i ścienne, flaszeczki-kroplomierze, zakraplacze, pęzelki, pęzle do gardła, worki na lód, wstrzykawkki szklane całe, lub w oprawach cynowych albo kauczukowych, alkoholometry, lampki spirytusowe, kolbki szklane i wiele innych utensyliów zawartych w cenniku.

szkoła realna

stwo? Nareszcie, wzywa ankietę do podawa-
nia projektów reformy i stawia pomiędzy in-
nemi pytanie, w jaki sposób należałoby uzu-
pełnić plan nauk i sposób wychowania, aby
szkoły realne i gimnazyalne czyniły zadość
potrzebom społeczeństwa.

szkoła średnia

P. Rotter wnosi uchwalenie potrzeby reformy
szkół średnich, któraby na podstawie szkoły wspól-
nej, czy też wprowadzenia stosownej bifurkacji
w szkołach wyższych, ułatwiła abiturjentom szkoły
średniej wybór kierunku technicznego lub uniwer-
syteckiego. Wydział krajowy powołać ma w po-
rozumieniu z Radą szkolną krajową ankietę,
w celu ustanowienia planu stosownej reformy
szkół średnich. Wreszcie Sejm wyrazić ma po-
trzebę wydania ustawy państwowej, określającej

szkoła wyższa

P. Rotter wnosi uchwalenie potrzeby reformy szkół średnich, któraby na podstawie szkoły wspólnej, czy też wprowadzenia stosownej bifurkacji w szkołach wyższych, ułatwiła abiturientom szkoły średniej wybór kierunku technicznego lub uniwersyteckiego. Wydział krajowy powołac ma w porozumieniu z Radą szkolną krajową ankietę, w celu ustanowienia planu stosownej reformy szkół średnich. Wreszcie Sejm wyrazić ma potrzebę wydania ustawy państwowej, określającej

szmerglowy

Tarcze (Szajby) Karborundowe
do obróbki wszelkich metali, trwalsze 4 do 5 razy od szmerglowych lub korundowych i działające kilka razy szybciej i dokładniej oraz **Płótno, Papier, Proszek, Osełki, Taśmę do kard przedziałniczych** i inne **wyroby z Karborundum**, przewyższają-

szmirgiel

wiające domieszki. Jest po dyamencie najtwardszym minerałem. Niektóre kamienie szlachetne są zabarwionym korundem, i tak korund niebieski nazywa się szafirem; korund pięknie czerwony rubinem. Nieczysty korund nazywa się szmirgłem i w stanie proszku lub ziarenek używa się do szlifowania i polerowania kamieni, metali i t. p.

#Ś

środki farmaceutyczne

III. Nanka lekarska: 1) Anatomia. 2) Fizyologia. 3) Psycho-fizyologia. 4) Patologia: a) ogólna, b) szczegółowa. 5) Środki farmaceutyczne. 6) Seroterapia i serodiagnostyka, organoterapia. 7) Narzędzia chirurgiczne (ginekologia, oknlistyka, laryngologia, dentystryka etc.). 8) Elektroterapia i elektrodiagnoza (Roentgen).

świadcstwo lekarskie

Kasa chorych

dla współpracowników aptekarskich przy Galicj. Tow. farmac. „Unitas“ w Krakowie jedyna instytucja samopomocy koleżeńskej w razie choroby; zatwierdzona przez Wys. c. k. Ministerstwo i zostająca pod kontrolą Wys. Władz ubezpiecza swych członków pod warunkami korzystniejszymi, jak wszelkie inne tego rodzaju zakłady.

Przy tej sposobności zwraca się uwagę WP. Członków, iż należy dokładnie przestrzegać formalności statutem określonych, albowiem wspomniana Kasa nie jest zakładem zapomogowym, ale oparta na zasadzie ustawy państwowej ma zobowiązania li tylko w razie udowodnionej (świadcstwem lekarskiem) obłożnej choroby lub zupełnej niezdolności zarobkowania.

#T

teoretyczno-doświadczalny

2) Pan J. Morozewicz zakomunikował referat: „O skalach korundowych”.

Studia teoretyczno-doświadczalne przeprowadzone niedawno przez referen'a wykazały, że glinka z nadzwyczajną łatwością, wydziela się ze stopów krzemionkowych w postaci krystalicz-

tkanka łączna

U tkankowców najniższych, jako to gąbek, polipów, wytwarzanie jaj i plemników nie jest przywiązane do żadnego określonego organu: u gąbek powstają one w rozsianych komórkach tkanki łącznej, wypełniających cały ustrój. U Hydroidów elementy płciowe mo-

tkankowiec

U tkankowców najniższych, jako to gąbek, polipów, wytwarzanie jaj i plemników nie jest przywiązane do żadnego określonego organu: u gąbek powstają one w rozsianych komórkach tkanki łącznej, wypełniających cały ustrój. U Hydroidów elementy płciowe mo-

towaroznawstwo

Chcąc wstąpić do apteki należy przedewszystkiem wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości receptury i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

tu i owdzie

dowała jakiś czas komisya w Akademii Umiejętności krakowskiej, a gdy wynik jej narad ogłoszono, ocenił je zmarły właśnie radca dworu dr. Zygmunt Samolewicz całkiem spokojnie i przedmiotowo i wykazał niefortunność pomysłu. Prawie równocześnie radzono w komisji lwowskiej o szkole jednolitej, o czem p. dyrektor Gerstmann na **ankiecie** mówił, i obmyślono jej program. Rzecz jednak poszła w zapomnienie, ale znowu tu i owdzie pojawiały się w pismach i dysputach niekorzystne krytyki dzisiejszego systemu, podnoszące rzekomo wyższe zalety naszych własnych polskich szkół dawniejszych.

#U

uczestniczka

Przedsiębiorców — jakkolwiek zaproszonych było wielu — stawiło się zaledwie 20, ze sfer robotniczych zaś wzięło udział 189 kobiet i 59 mężczyzn. **Ankieta** miała wiele kłopotu, zanim się dowiedziała od każdej z uczestniczek cokolwiek o stosunkach pracowni, w których były zatrudnione. To jednak, co za pomocą krzyżowego ognia pytań wydobyto, było wielce pouczającym. Wiadomo, że w wielu

udar sercowy

Znakomity tragik włoski, Cezar Rossi, zmarł w Bari na udar sercowy w 68 r. życia.

#W

we

szcze dokładał. Jaka to szkoda, rzekł Weigel, że Matejko nie umie ani po francusku, ani po niemiecku; na wiosnę byłem z nim razem we Wiedniu; jak go tam przyjmowali? ma on u ministra wielkie znaczenie, a u innych w Wiedniu wielkie poważanie; gdyśmy sta-

wikt i pomieszkanie

Chcąc wstąpić do apteki należy przedewszystkiem wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości **receptury** i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacyi na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

winda osobowa

Stary renomowany hotel familijny nowourządzony. 200 pokojów gościnnych od i florena począwszy, łącznie z usługą i światłem. C. K. Biuro telegraficzne i telefonów na mejs n. Kierzystne położenie dla zwiedzających wystawę jubileuszową. Ceny niepodwyższone. Stworce kolejowe i przystanki parowców w najbliższem sąsiedztwie. Tramwaje i omnibusy **hotelowe** we wszystkich kierunkach. **Znakomita restauracja, winda osobowa.** F. M. MAYER Właściciel.

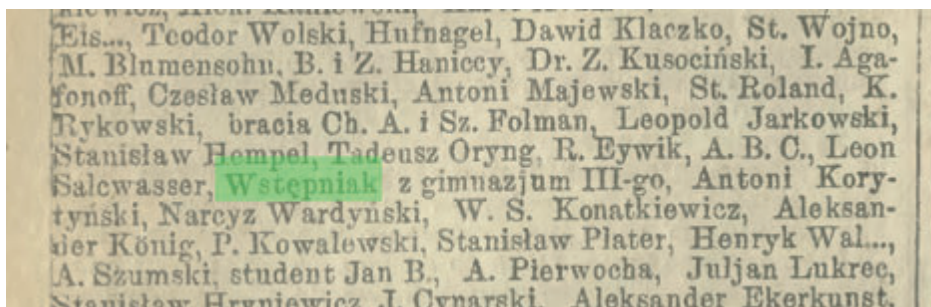
wotywa składkowa

† Jutro, t. j. w sobotę, d. 6 sierpnia, o g. 9 r., w kościele Archikatedralnym Św. Jana, ozprawioną zostanie wotywa składkowa na intencję współpracowników fabryki W-go W. Gebethnera. —3357—

współpracownik

kol. Kurkiewicz. W przemowie swej zastrzegł się przeciw temu, aby właściciele aptek nie użyli swej przewagi wtedy, gdy opinie współpracowników będą przeciwnie i aby ta dyskusja toczyła się na prawach równych bez obawy, że który za śmielsze słowo może ucierpieć. W dalszym ciągu kol. M. Kulak przemawiał, aby koledzy współpracownicy dyskutowali bez żółci, spokojnie, gdyż właścicielom aptek zarówno jak i współpracownikom jednako zależeć powinno na utrwaleniu stanowiska i bytu zawodu.

wstępniak

wstrzykawka

	VI.,	1	80	"	"	17	"
Trituratio hydrargyri cum lanolino aa part. aequales,							kilo 3 zfr. 90 ct.
"			vaselino	"	"	2	" 50 "
"			resorbino (nowość)	"	"	5	" "

Utrzymuje na składzie ważniejsze materiały apteczne, hegary blaszane i szklane, szkło apteczne, termometry maksymalne, kąpielowe i ścienne, flaszeczki-kroplomierze, zakraplacze, pęzelki, pęzle do gardła, worki na lód, wstrzykawkki szklane całe, lub w oprawach cynowych albo kauczukowych, alkoholometry, lampki spirytusowe, kolbki szklane i wiele innych utensyliów zawartych w cenniku.

wszechnica

Chcąc wstąpić do apteki należy przede wszystkim wykazać się świadectwem z ukończonej z dobrym postępowaniem 6 klasy gimnazjalnej i potrzeba mieć jaki taki mająteczek. Praktyka w aptece trwa przez 3 lata, w którym to czasie otrzymuje uczeń wikt i pomieszkowanie, lub odpowiednie za to wynagrodzenie. Po skończonej 3-letniej praktyce składa on egzamin z chemii, nauk przyrodniczych, towaroznawstwa, znajomości **receptury** i laboratorium, poczem zostaje asystentem (podaptekarzem). Na mocy tego egzaminu ma asystent prawo do jednorocznej służby wojskowej i zobowiązany jest zapisać się z nadchodzącym październikiem na 2-letni kurs farmacji na wszechnicy, jeżeli chce wogóle zostać kiedyś samoistnym aptekarzem, lub tylko zarządcą albo dzierżawcą apteki.

wyścigowiec

zasłużył na drugą nagrodę. Jeden zaś ze znanych wyścigowców wpadł na niezbyt odpowiedni lecz dosyć oryginalny pomysł: kostjum miał wyścigowy, maszynę okręconą różnokolorową materją a nad kierownikiem łuk, z przodu którego był napis „amator“ z drugiej zaś strony „bierze tylko pieniądze“, które miały imitować powieszane rozmaitej wielkości woreczki; w ramie widniał napis: „patent na amatora“.

#Z

zadać komuś-czemus klęskę

natora Davisa, przyjaciela Mac-Kinleya, że Stany Zjednoczone będą rozstrzygającą potęgą na Ocenie Spokojnym. Zdaje się, że chcą one zostać tą potęgą rozstrzygającą na obu oceanach. Dotychczas Europa musiała się liczyć z Uniją tylko pod względem handlowym. Spekulant amerykański zadał rolnictwu i przemysłowi europejskiemu już niejedną klęskę.

zakład kąpielowy

Stary renomowany hotel rodziny nowourządzony. 200 pokoiów gościnnych od 1 florena począwszy, łącznie z usługą i światłem. C. K. biuro telegraficzne i telefonów na mejs n. Korzystne położenie dla zwiedzających wystawę jubileuszową. Ceny niepodwyższone. Dworce kolejowe i przystanki parowców w najbliższem sąsiedztwie. Tramwaje i omnibusy hotelowe we wszystkich kierunkach. Znako- mita restauracja, winda osobowa. F. M. MAYER Właściciel.

DLA ZAKŁADÓW KĄPIELOWYCH I DLA LETNIKÓW,
Lawn-Tennis, Krokiety, Badminton, Cricket, Boccia, Gra w Żabę, Rakiety, Wolanty, Kregle

zakład zapomogowy

Kasa chorych

dla współpracowników aptekarskich przy Galicji, Tow. farmac. „Unitas“ w Krakowie jedyna instytucja samopomocy koleżeńskej w razie choroby; zatwierdzona przez Wys. c. k. Ministerstwo i zostająca pod kontrolą Wys. Władz ubezpieczenia swych członków pod warunkami korzystniejszymi, jak wszelkie inne tego rodzaju zakłady.

Przy tej sposobności zwraca się uwagę WP. Członków, iż należy dokładnie przestrzegać formalności statutu: określonych. albowiem wspomniana Kasa nie jest zakładem zapomogowym, ale oparta na zasadzie ustawy państwowej ma zobowiązania li tylko w razie udowodnionej (świadectwem lekarskiem) obłożnej choroby lub zupełnej niezdolności zarobkowania.

zakomunikować²

2) Pan J. Morozewicz zakomunikował referat: „O skałach korundowych”.

Studia teoretyczno-doświadczalne przeprowadzone niedawno przez referenta wykazały, że glinka z nadzwyczajną łatwością, wydziela się ze stopów krzemionkowych w postaci krystalicz-

zakraplacz

Trituratio hydrargyri cum lanolino aa part. aequales, kilo 3 zhr. 90 et.
 „ „ „ **vaselino** „ „ „ 2 „ 50 „
 „ „ „ **resorbino** (nowosé) „ „ 5 „

Utrzymuje na składzie ważniejsze materiały apteczne, hegary blaszane i szklane, szkło apteczne, termometry maksymalne, kąpielowe i ścienne, flaszeczki-kroplomierze, zakraplacze, pęzelki, pęzle do gardła, worki na lód, wstrzykawkki szklane całe, lub w oprawach cynowych albo kauczukowych, alkoholometry, lampki spirytusowe, kolbki szklane i wiele innych utensyliów zawartych w cenniku.

² W Wielkim słowniku języka polskiego PAN w Krakowie, dostępnym (vidi 13.7.2020) na stronie internetowej www.wsjp.pl pod zakładką CHRONOLOGIZACJA znajdowała się następująca informacja:

SJPDun: zakommunikować

ISJP

PSWP

USJP

Pas

SIJPArct

SJPDor

SJPWar

Nie podajemy rozwiązania skrótów wyliczonych „w słupku” słowników; są one do natychmiastowego odczytania na tejże stronie www.wsjp.pl. Zwracamy jedynie uwagę, że „Pas” odsyła do słownika języka Jana Chryzostoma Paska (1636-ok.1701); autor ten nie znał ani wyrazu *zakomunikować*, ani wyrazu *zakommunikować*. Jeszcze jedno: „Słownik Dunaja” (na liście powyższych skrótów to „SJPDun”) nie ma hasła *zakommunikować*, lecz wyłącznie *zakomunikować*.

załączka

(Do artykułu 6 umowy).

§ 2. Listy przewozowe międzynarodowe wygotowywać należy na **blankietach**, których wzór podaje załączka 2¹⁾. Blankiety te powinny być wydrukowane do posyłek zwyczajnych na białym, do pospiesznych na ciemno-ró-

zapalki fosforowe

Zakaz. Rząd szwajcarski zakazał wyrobu zapalek fosforowych.

zblazowany

Hotel „Bristol“ stał się osobliwością wiedeńską godną zwrócenia i nawet najbardziej zblazowani wojażerowie, przyzwyczajeni do najwspanialszych hotelów angielskich i amerykańskich przyznają, iż nigdzie lepiej

zdrojowo-kapielowy

SZCZAWNICA
Zakład zdrojowo-kapielowy i klimatyczny.

Najsilniejsze szczyawy sodowo-słone i żelaziste, skuteczne w początkach suchot, po zapaleniu płuc, w astmie, w niżytach oskrzeli i krtani, w cierpieniach żołądka, kiszki, wątroby i hemoroidalnych, przy wytwarzaniu się kamieni w pęcherzu i nerkach, w chorobach kobiecych, w niedokrewności,

zegarek kieszonkowy

ok. 10 metr wysokie **regulatory sprężynowe**, idące tygodnie, wybijające godziny i pół, pocz. od **13,50 M.**
Najm. waz. salonowe zegary stołowe i wiszące orzechowe i dębowe, od **28 do 80 Mrk.**

Zegarki kieszonkowe,

które również sprzedam wprost ze szwajcarskich fabryk zegarków, polecam:	
metalowe	począwszy od 7,00 M.
srebrne remontarowe	od 11,50 M.
złote remontarowe damskie	od 20,00 M.

elegancko wykonane.

Każdemu, kto tylko w skutek zawodu swego skazany jest na jak najpewniejszy **dokładnie idący zegarek**, polecam jak najmniejszej znakomite moje wytworne **zegarki** wyroby cieżące się sławą całego świata, pod 3-letnią pisemną gwarancją. **Złocuzki, towary ze złota, srebra i platyny** we wielkim wyborze i p

znaczek wartościowy

W roku 1897 to jest od 1 stycznia do 31 grudnia obrót tytoniowy wynosił 39075 zł. 22 ct., zysk z drobnej sprzedaży wynosił w tym czasie 253 zł. 64 ct., zaś obrót w stemplach, listach przewozowych i blankietach wekslowych wynosił 6512 zł. 91 ct., od sprzedaży tych znaczków wartościowych będzie pobierał składownik pół procent.

zrobić fiasko

prasa bawarska. Z okazji otwarcia w Monachium wystawy maszyn odbywała się uroczystość z pochodami przez miasto na cześć księcia rejenta. Uroczystość ta zrobiła poniekąd fiasko. Upamiętnił ją przytem epizod jedyny w swoim rodzaju. Oddzielną trybunę przestroną i okazałą, z pulpitemi do pisania itd. wzniesiono dla dziennikarzy. Otóż kiedy dziennikarze zajęli miejsca, jakiś członek ko-

zwołać ankietę

nsunięcia, a w szczególności domagające się, aby ciała autonomiczne sprawą tą się zajęły, znalazły oddźwięk w całej prasie. Jedno z pism krakowskich doniosło już nawet, iż marszałek krajowy taką ankietę zwołać postanowił — o czem nam atoli do tej chwili jeszcze nie autentycznego nie wiadomo.

Nadeszły dziś do Lwowa *Wieniec* ks.

Przymiotniki *ogromny*, *wielki* nie są tu nadużyciem. Jeśli ktoś kliknie w sieciowym NFJP np. na hasło *hotel* czy *hotelowy*, to znajdzie tam tylko po jednym fotocytacji, tymczasem w zasobach niejawnych NFJP takich fotopoświadczeń na owe wyrazy mamy dziesiątki. W wypadku wielu innych haseł odnotowanych w sieciowym NFJP fotopoświadczeń zmagazynowanych, niedostępnych użytkownikom, są setki, a niekiedy wręcz nie setki, lecz setki tysięcy, a nawet miliony (tak!) fotocytatów. To dowód naszej mocy badawczej. Epoka „bigdata” w leksykografii języka polskiego została otwarta.

Autorzy

[To praca] wybitnych polskich językoznawców, teoretyków i praktyków nowoczesnej leksykografii polskiej, korpusologów, twórców oryginalnych narzędzi, aparatu badawczego i terminologicznego w polskiej leksykografii „globalnej”, chronologizacyjnej i fotokorpusologii, a przede wszystkim skrzętnych dokumentalistów zasobów polszczyzny, rejestratorów neoleksyki, dociekliwych weryfikatorów polskiego słownictwa i redaktorów jego źródłosłowów (w obrębie konkretnych i sprawdzonych już przez nich działań chronologizacyjnych). [...] Sylwetek tych językoznawców nie trzeba przedstawiać, bowiem ich dokonania są dobrze znane i spotykają się z wielkim uznaniem, również za granicą.

Z recenzji prof. Katarzyny Wojan

Monografia [...] dokumentuje przebieg prac nad przedsięwzięciem unikatowym nie tylko w skali kraju, a mianowicie nad Narodowym Fotokorpusem Języka Polskiego. Korpus ten gromadzi poświadczenia cytatowe dla 250 tys. haseł słownikowych obejmujących stulecie 1901–2000. Jan Wawrzyńczyk i Piotr Wierzchoń omówili stopień zaawansowania prac po upływie sześciu lat od ich podjęcia, klarownie przedstawiając cele swojej inicjatywy i metodologiczne podstawy projektu oraz dokonując wyczerpującego przeglądu dorobku ekscerpcyjnego dla polszczyzny XX wieku (w postaci kompletnego spisu bibliograficznego) ze wskazaniem na znaczenie nowych prac leksykograficznych dla dogłębnego poznawania polszczyzny. Autorzy przedstawili też strukturę tworzonego NFJP, poruszyli problem słownictwa obecnego w fotodokumentach, ale w hasłowniku Korpusu niewidocznego, [...] zaprezentowali część owej leksyki nazwanej latentną. Trzon recenzowanej książki stanowi wybór fotomateriałów z jednego tylko 1898 roku. [...] Monografia została napisana wzorcową polszczyzną, piękną, przebogatą, świeżą.

Z recenzji prof. Jolanty Mędelskiej-Guz